Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister
10.2.e

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

nota

Verzoek van van der Lee over het bericht dat de eigenaren van een grote kolencentrale financiële compensatie willen als gevolg van de wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie

Datum
28 mei 2018

Kenmerk
DGETM-EI / 18107700

BHM: 18107676

Kopie aan
10.2.e

Bijlage(n): 1.
- Aanbiedingsbrief TK
- Verzoek van het Lid van der Lee (GroenLinks)

Parafenroute
10.2e **ETM** **E&I** 10.2e
10.2e
WJZ 10.2e **BBR**
10.2e

Aanleiding

Op 3 april jl. heeft u van het lid van der Lee het verzoek ontvangen om een toelichting te geven op de rechtmatigheid van het voornemen van het kabinet om een wetsvoorstel te maken waarmee de productie van elektriciteit met behulp van kolen verboden wordt.

Inmiddels heeft u de Kamer op 18 mei jl. een brief gestuurd over het uitfaseren van het gebruik van kolen voor de elektriciteitsproductie. Met het versturen van de brief is ook de internetconsultatie van het wetsvoorstel gestart. De rechtmatigheid komt in het concept wetsvoorstel ook expliciet aan de orde.

Advies

Indien u akkoord bent, kunt u bijgevoegde brief ondertekenen voor verzending aan de Tweede Kamer.

Kernpunten

- In de memorie van toelichting van het wetsvoorstel wordt uitvoerig ingegaan op de rechtmatigheid van de voorgestelde maatregel.
- In bijgevoegde brief wordt deze toelichting kort samengevat:
    - In het wetsvoorstel wordt aangegeven dat het voorgestelde verbod tot het opwekken van elektriciteit met behulp van kolen een inmenging vormt op het eigendomsrecht van de eigenaren van de kolengestookte elektriciteitscentrales in de zin van artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.
    - Vervolgens wordt aangeven welke voorwaarden dit artikel stelt om een dergelijke inmenging in het eigendomsrecht te kunnen rechtvaardigen en op welke wijze hieraan wordt voldaan.
    - Tot slot wordt ook ingegaan op de vraag of met dit wetsvoorstel een rechtvaardig en evenwichtig resultaat oftewel 'fair balance' wordt bereikt, tussen de belangen die met deze maatregel worden

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18107700

nagestreefd en de belangen van de individuele eigenaren van de centrales.

- U verwijst vervolgens naar het wetsvoorstel, en in het bijzonder paragraaf 6, dat u tot 16 juni heeft opengesteld voor internetconsultatie.

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Den Haag, 3 april 2018

Kenmerk: 2018Z05999

Geachte heer Wiebes,

Met deze brief breng ik u het verzoek van het lid Van der Lee over zoals dat is gedaan in het ordedebat van heden.
Het stenografisch verslag inzake dit verzoek treft u bijgaand aan.

Met vriendelijke groet,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

De heer Van der Lee namens GroenLinks.

De heer **Van der Lee** (GroenLinks):
Voorzitter, dank u wel. Een belangrijke afspraak uit het regeerakkoord en daarmee een voornemen van het kabinet is om een wet te maken waarmee de productie van elektriciteit uit kolen verboden wordt. Voor het weekend heeft een van de eigenaren van een grote kolencentrale op de Maasvlakte in de media gezegd dat ze compensatie willen -- ik vind het niet zo heel interessant om daarover door te praten -- maar ook dat dit een onrechtmatig voornemen zou zijn. Dat is wel vrij cruciaal. Ik zou graag van de minister in een brief willen weten of dit voornemen wel of niet rechtmatig is. Na ommekomst van de brief wil ik daarover een debat met hem houden.

De heer **Jetten** (D66):
Voorzitter, wat mij betreft gaan we niet debatteren over dreigementen van energiefabrikanten. We krijgen dit voorjaar het wetvoorstel voor het wettelijk verbod. Ik stel voor dat we dat afwachten en dan met de minister debatteren, dus nu geen steun voor dit verzoek.

Mevrouw **Dik-Faber** (ChristenUnie):
Voorzitter, ik kan me aansluiten bij de woorden van de heer Jetten. Een brief is prima. Laten we die brief dan ook bij dat debat betrekken.

De heer **Moorlag** (PvdA):
Voorzitter, er moet een rekening worden betaald. De PvdA-fractie is benieuwd of die door de burger of door de bedrijven betaald moet worden. Steun voor de brief en steun voor het debat.

De heer **Wassenberg** (PvdD):
Steun voor de brief en steun voor het debat.

De heer **Bisschop** (SGP):
Voorzitter, steun voor de brief, maar nog niet voor het debat.

Mevrouw **Beckerman** (SP):
Ja, voorzitter, ik denk dat het ook heel belangrijk is wat er met de werkers in de kolencentrale gaat gebeuren en ook met de mensen in de toeleveringsbedrijven. Het is een belangrijk onderwerp. Daarom steun voor brief en debat.

De heer **Öztürk** (DENK):
Steun voor de brief en het debat.

Mevrouw **Yeşilgöz-Zegerius** (VVD):
Ik sluit me aan bij de woorden van de heer Jetten: steun voor de brief, geen debat.

Mevrouw **Agnes Mulder** (CDA):
Steun voor de brief.

De heer **Kops** (PVV):
Geen steun.

De **voorzitter**:
U heeft geen meerderheid, meneer Van der Lee.

De heer **Van der Lee** (GroenLinks):
Nee, maar er zijn wel genoeg leden voor een dertigledendebat, dus ik wil graag dat dat op de lijst wordt gezet. Ik zie de brief met belangstelling tegemoet.

De **voorzitter**:
We zullen het op de lijst zetten en ik stel voor het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk
DGETM-EI / 18106540

Uw kenmerk
2018Z05999

Datum 04 JUN 2018
Betreft Reactie op het bericht dat een energiebedrijf financiële compensatie wil als gevolg van de wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie

Geachte Voorzitter,

Op 3 april 2018 heeft het lid Van der Lee (GroenLinks) mij verzocht om naar aanleiding van uitspraken van een energiebedrijf te reageren op de rechtmatigheid van het voornemen van het kabinet om een wet te maken waarmee de productie van elektriciteit met behulp van kolen verboden wordt.[1]

Inmiddels heb ik uw Kamer op 18 mei jl. een brief gestuurd over het uitfaseren van het gebruik van kolen voor de elektriciteitsproductie. In de memorie van toelichting van het wetsvoorstel wordt uitvoerig ingegaan op de rechtmatigheid van de voorgestelde maatregel. Ik zal deze argumentatie hieronder kort samenvatten.

In het wetsvoorstel wordt aangegeven dat het voorgestelde verbod tot het opwekken van elektriciteit met behulp van kolen een inmenging vormt op het eigendomsrecht van de eigenaren van de kolengestookte elektriciteitscentrales in de zin van artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (hierna: artikel 1 EP EVRM).

Vervolgens wordt aangegeven welke voorwaarden artikel 1 EP EVRM stelt om een dergelijke inmenging in het eigendomsrecht te kunnen rechtvaardigen en op welke wijze hieraan wordt voldaan. Zo wordt aangegeven dat het voorgestelde verbod nodig is om de beoogde CO_2-reductie te bewerkstelligen om aan de verplichtingen uit de Overeenkomst van Parijs te kunnen voldoen om zodoende klimaatontwrichting te voorkomen en dat er geen andere, minder ingrijpende maatregelen mogelijk zijn om ditzelfde doel te bereiken.

Tot slot wordt ook ingegaan op de vraag of met dit wetsvoorstel een rechtvaardig of evenwichtig resultaat, ofwel 'fair balance', wordt bereikt tussen de belangen die met deze maatregel worden nagestreefd en de belangen van de individuele eigenaren van de centrales. In dat kader is voorgesteld om de eigenaren van de centrales bij wijze van compensatie een overgangsperiode te bieden waarin zij enerzijds in de gelegenheid worden gesteld om hun investeringen grotendeels

[1] 2018Z05999

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Ons kenmerk
DGETM-EI / 18106540

terug te verdienen of extra inkomsten te genereren en anderzijds in de gelegenheid worden gesteld om hun centrale, al dan niet gefaseerd, gebruiksklaar te maken voor verdere exploitatie met andere brandstoffen dan kolen.

Voor een uitgebreide argumentatie verwijs ik de memorie van toelichting van het wetsvoorstel, in het bijzonder naar paragraaf 6. Het wetsvoorstel heb ik tot 16 juni 2018 opengesteld voor internetconsultatie.

10.2.e

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ADVISERING

Aan de Minister 10.2.e

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
6 augustus 2018

Kenmerk
DGETM-EI / 18206824

BHM 18218010

Kopie aan
10.2.e

Bijlage(n)
1

nota

Wetsvoorstel verbod op kolen

Parafenroute

10.2e **ETM** 10.2.e

E&I, 10.2e 10.2e

WJZ, 10.2e 10.2e

BBR 10.2e

Aanleiding

Het conceptwetsvoorstel verbod op kolen voor elektriciteitsproductie zal op 13 september worden behandeld in de ACKE en op 25 september in de MCKE met als doel om het na behandeling in de MR van 28 september te versturen aan de Afdeling advisering van de Raad van State.

Advies

U wordt geadviseerd om in te stemmen met bijgevoegd concept wetsvoorstel zodat dit aan de ACKE kan worden aangeboden.

11.1

Kernpunten

- Naar aanleiding van de consultatiereacties is het wetsvoorstel aangepast. Het gaat bijvoorbeeld om wijziging van de rendementseisen, het toevoegen van handhavingsinstrument (intrekking van vergunning) en dat NEa toezicht houdt op de naleving.
- Het wetsvoorstel bevat een technisch voorschrift dat moet worden genotificeerd bij de Europese Commissie. Notificatie leidt in principe niet tot vertraging van het wetsvoorstel.
- De beschrijving van de mogelijkheden van omschakeling naar andere brandstoffen dan kolen is uitgebreid naar aanleiding van de resultaten van de recente Frontier studie naar de effecten van de minimum CO_2-prijs en het verbod op kolen. Frontier heeft hiervoor ook aannames over de prijs van biomassa gedaan en verwacht dat de weggevallen kolenproductie in 2030 slechts voor 1/3 wordt opgevangen door biomassa en gasproductie. Dit kan de vraag oproepen of de notie in het wetsvoorstel dat de centrales voldoende mogelijkheden hebben om over te stappen naar andere brandstoffen voor elektriciteitsproductie juist is. In het wetsvoorstel wordt daarom nader ingegaan op alternatieven voor kolen, zoals ontwikkelingen ten aanzien van waterstof en meer voordelige (alternatieve) biomassa. Hiermee worden de beperkingen van de aannames door Frontier aangegeven.

Ontvangen BBR

11.1

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18206824

Toelichting wijzigingen naar aanleiding van consultatiereacties

Rendementseisen

- In de consultatieversie van het wetsvoorstel werd aangegeven dat er onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende kolencentrales op basis van het netto elektrisch rendement. Centrales met een netto elektrisch rendement boven de 44% zouden tot 2030 gebruik mogen maken van kolen voor elektriciteitsproductie, centrales met een lager rendement (tussen 40-44%) tot 2025.
- 10.2g 11.1 [redacted]
- In het wetsvoorstel wordt niet langer verwezen naar het netto elektrisch rendement, maar naar het elektrisch rendement zoals aangegeven in de vergunning van de diverse centrales welke geldt op het moment van inwerkingtreding van de wet. De effecten die optreden als gevolg van sturen op een daadwerkelijk behaald rendement worden hiermee vermeden.

Notificatie
Aan de toelichting is een notificatie-paragraaf toegevoegd die toelicht dat het verbod een technisch voorschrift betreft dat moet worden genotificeerd bij de Europese Commissie. De notificatieprocedure zal niet tot vertraging van de behandeling van het wetsvoorstel leiden omdat notificatie (drie maanden periode) tegelijkertijd met de Kamerbehandeling kan plaatsvinden.

Handhaving en toezicht
De toelichting is eveneens aangevuld met een handhavingsparagraaf. De verwachting is dat de centrales het verbod zullen naleven. In geval van niet-naleving, kan het verbod worden geeffectueerd via de milieuvergunningen. Deze vergunningen zijn afgegeven door de provincies op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of voorgangers hiervan. Eén van de situaties waarin een vergunning kan worden ingetrokken, is als de houder van de vergunning de geldende algemene regels (dus ook het verbod op kolen) niet naleeft.

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18206824

Aanvullend hierop wordt in het wetsvoorstel voorgesteld dat toezicht op de naleving wordt gehouden door de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). Deze taak sluit goed aan bij de taken die de NEa op dit moment heeft in het toezicht op het ETS-systeem. De NEa zal toezicht houden op de vraag of er inderdaad, indien de overgangsperiode verstreken is, geen kolen meer worden gebruikt voor de productie van elektriciteit. NEa heeft de mogelijkheid een last onder dwangsom op te leggen om naleving van het verbod af te dwingen. Uit de uitvoerings- en handhavingstoets is gebleken dat de NEa deze taak goed uitvoerbaar acht.

Business case biomassa
In het wetsvoorstel wordt aan de kolencentrales een overgangsperiode geboden om over te schakelen op andere brandstoffen dan kolen. Na afloop van de overgangsperiode dienen de centrales volledig te zijn overgeschakeld naar andere brandstoffen willen zij verder gaan met de exploitatie van hun centrale. 10.2g

[redacted]

Het wetsvoorstel is daarom uitgebreid met een bredere schets van perspectieven voor het gebruik van de verschillende alternatieve brandstoffen, zoals waterstof. Ten aanzien van biomassa wordt geschetst dat er verschillende soorten biomassa zijn. Ook wordt aangegeven dat alternatieve biomassa (voedingsmiddelenindustrie, diermeel, lignine) voordeliger is dan de biomassa (houtpellets) die normaliter wordt gebruik voor gesubsidieerde bij- en meestook en waar in de Frontier analyse van uit wordt gegaan. Ook wordt aangegeven dat partijen steeds meer kijken naar hoe de waarde van biomassa kan worden gemaximaliseerd. Hierdoor is het mogelijk dat biomassa op termijn (rond 2030) rendabel is, maar dat is niet zeker. Voor regulering van eigendom, zoals we met

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18206824

het verbod doen, is ook niet nodig dat de overheid de centrales een alternatieve wijze van exploitatie aanreiken. Het is aan de exploitanten van de centrale zelf om een bedrijfseconomische inschatting te maken van hoe zij verder willen met de exploitatie van hun centrale.

Advies ATR
Tijdens de consultatieperiode is ook om advies gevraagd bij het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Dit advies is verwerkt in het wetsvoorstel met uitzondering van de suggestie om het verbod in te laten gaan op een van de vaste verandermomenten, 1 januari of 1 juli van elk jaar. Om de centrales een zo lang mogelijke overgangsperiode te kunnen bieden, is het wenselijk het verbod zo spoedig mogelijk in werking te laten treden na publicatie.

Positie van andere departementen (BZK, FIN en V&J)
BZK heeft aangegeven dat de Staatssecretaris van BZK gelet op artikel 6 Kaderwet ZBO dit wetsvoorstel niet hoeft mede te ondertekenen. Dit omdat er geen sprake is van het opdragen van openbaar gezag aan de NEa (zijnde een ZBO). Evenmin is sprake van een wijziging van bevoegdheden of verplichtingen als bedoeld in artikel 6 van de Kaderwet ZBO. 10.2g [redacted] De wetgevingstoets van het ministerie van J&V loopt nog, hier kunnen nog enkele tekstuele wijzigingen uit volgen.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Nederlandse Emissieautoriteit
T.a.v. 10.2.e
Postbus 91503
2509 EC Den Haag

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Behandeld door
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Ons kenmerk
DGETM-EI / 18213912

Uw kenmerk

Bijlage(n)
1. Wetsvoorstel
2. UHT vragen

- 16 AUGUSTUS 2018 -

Datum
Betreft Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets Verbod op kolen

Geachte mevrouw 10.2.e

Langs deze weg verzoek ik u om een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets (UHT) op het wetsvoorstel verbod op kolen. Dit verbod zorgt ervoor dat kolen niet langer als bron voor elektriciteitsproductie gebruikt kan worden en heeft als doel om de CO_2 uitstoot in Nederland verder te beperken.

Het voorliggende verbod geeft uitvoering aan de in het Regeerakkoord opgenomen maatregel om de kolencentrales te sluiten. In plaats van de centrales te sluiten is voorgenomen om te verbieden elektriciteit te produceren met behulp van kolen. Hiermee hoeven de centrales niet dicht maar kunnen zij over op andere bronnen voor elektriciteitsproductie. Dit wetsvoorstel is ter consultatie voorgelegd aan de markt. Opmerkingen die daar uit voort zijn gekomen zijn in de bijgevoegde versie voor zover relevant meegenomen. Dit heeft geleid tot een bijgevoegde wetstekst.

Tegelijkertijd met dit UHT-verzoek wordt dezelfde versie van het wetsvoorstel aangeboden in diverse voorportalen. De zienswijze van de NEa op dit wetsvoorstel en de handhaving daarvan zullen worden meegenomen bij het opstellen van de definitieve versie van het wetsvoorstel voor het naar de Ministerraad gaat.

Ik verzoek u om mij uiterlijk op 5 september 2018 te adviseren over de regeling. Daarbij hoop ik dat de voorlopige conclusies zo spoedig mogelijk gedeeld kunnen worden op medewerkers niveau om een zo goed mogelijke versie aan te bieden in de verschillende voorportalen.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
namens deze:

10.2.e

10.2.e

Regels voor het produceren van elektriciteit met behulp van kolen (Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie)

VOORSTEL VAN WET

(concept 2 augustus 2018)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om CO_2-reductie te bewerkstelligen bij kolengestookte elektriciteitscentrales om klimaatverandering tegen te gaan en dat de meest geëigende maatregel daartoe een verbod op het gebruik van kolen is voor elektriciteitsopwekking door deze centrales;
Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

1. In deze wet wordt verstaan onder:
elektrisch rendement: het elektrisch rendement zoals opgenomen in de omgevingsvergunning voor een productie-installatie op het moment waarop deze wet in werking treedt;
kolen: producten van de GN-codes 2701, 2702 en 2704 als bedoeld in bijlage I bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief (PbEU 1987, L 256);
Onze Minister: Onze Minister van Economische Zaken en Klimaat;
productie-installatie: een installatie, bestaande uit één of meer productie-eenheden, voor de opwekking van elektriciteit.

Artikel 2

Het is verboden om in een productie-installatie elektriciteit op te wekken met behulp van kolen.

Artikel 3

Het verbod, bedoeld in artikel 2, is:
a. tot en met 31 december 2024 niet van toepassing op alle productie-installaties;
b. tot 1 januari 2030 niet van toepassing op een productie-installatie met een elektrisch rendement van 44% of meer.

Artikel 4

Onze Minister kan op verzoek van een exploitant van een productie-installatie een tegemoetkoming verlenen indien de desbetreffende exploitant aantoont dat hij ten

gevolge van het verbod, ten opzichte van andere exploitanten van een kolengestookte productie-installatie, onevenredig zwaar wordt geraakt.

Artikel 5

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij deze wet zijn belast de bij besluit van Onze Minister daartoe aangewezen ambtenaren van de Nederlandse Emissieautoriteit.
2. Van een besluit als bedoeld in het eerste lid wordt mededeling gedaan door plaatsing in de Staatscourant.

Artikel 6

Onze Minister kan in geval van overtreding van deze wet de overtreder een last onder dwangsom opleggen.

Artikel 7

Deze wet treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin zij wordt geplaatst.

Artikel 8

Deze wet wordt aangehaald als: Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

Regels voor het produceren van elektriciteit met behulp van kolen (Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie)

MEMORIE VAN TOELICHTING

(concept 2 augustus 2018)

I ALGEMEEN

1 Aanleiding

Met het sluiten van de Overeenkomst van Parijs, die onderdeel is van het Klimaatverdrag, eind 2015 is een belangrijke stap gezet om klimaatverandering tegen te gaan. De partijen bij het verdrag hebben afgesproken dat ze de opwarming van de aarde zullen beperken tot ruim onder de 2 graden en ernaar zullen streven deze te beperken tot 1,5 graad Celsius. Om deze doelen te bereiken dienen de mondiale emissies zo snel mogelijk omlaag gebracht te worden en dient er in de tweede helft van deze eeuw een balans te worden bereikt tussen de uitstoot en opname van broeikasgassen (klimaatneutraliteit).

In een recent rapport van Climate Analytics, A stress test for coal in Europe under the Paris Agreement, scientific goalposts for a coordinated phase-out and divestment, worden twee scenario's geschetst voor de uitfasering van kolen voor elektriciteitsopwekking, waarbij uit beide scenario's blijkt dat in 2030 geen kolen meer gebruikt mogen worden voor elektriciteitsopwekking in de Europese Unie om te kunnen voldoen aan de verplichtingen uit de Overeenkomst van Parijs.

Het kabinet heeft zich in het regeerakkoord, mede met het oog op de Overeenkomst van Parijs, gecommitteerd aan maatregelen die verder gaan dan de Europese ambitie van ten minste 40% CO_2-reductie in 2030 (ten opzichte van 1990) en optellen tot een reductie van de CO_2-uitstoot van 49% in 2030 (ten opzichte van 1990) in Nederland. Tevens zet het kabinet in op het verhogen van de doelstelling van de Europese Unie naar een CO_2-reductie van 55% in 2030 (ten opzichte van 1990).

Om aan de CO_2-reductiedoelstelling van 49% te voldoen, moet Nederland haar CO_2-uitstoot fors reduceren. Een belangrijk deel van deze uitstoot is terug te leiden tot de opwekking van elektriciteit: in 2016 werd in Nederland circa 56,4 Megaton aan CO_2-equivalenten uitgestoten als gevolg van de productie van elektriciteit, van een totale hoeveelheid uitstoot in Nederland van 197 Megaton. In de elektriciteitssector zijn kolengestookte productiecentrales verreweg de grootste uitstoters van broeikasgassen.

Met dit wetsvoorstel wordt uitvoering gegeven aan een van de maatregelen van dit kabinet ter uitwerking van de ambitie om tot een reductie van de CO_2-uitstoot van 49 procent in 2030 (ten opzichte van 1990) te komen; het uiterlijk in 2030 uitfaseren van kolengestookte elektriciteitsopwekking in Nederland.

2. Achtergrond

Op dit moment zijn er in Nederland vijf kolengestookte elektriciteitscentrales in gebruik, waarvan vier bedrijven eigenaar zijn. Drie van deze centrales zijn in de laatste vier jaar in gebruik genomen.
In het Energieakkoord voor duurzame groei uit 2013 (Kamerstukken II 2012/13, 30196, nr. 202) is afgesproken dat van de tien kolengestookte elektriciteitscentrales, de vijf oudste kolengestookte elektriciteitscentrales in Nederland zouden worden gesloten. Op basis van het Besluit rendementseisen kolencentrales zijn per 1 januari 2016 drie centrales gesloten en per 1 juli 2017 twee centrales.

Bij brief van 19 januari 2017 (Kamerstukken II 2016/17, 30196, nr. 505) is de Tweede Kamer geïnformeerd over de verschillende scenario's rondom de kolencentrales in Nederland. Op basis van de voortgangsrapportage van het Energieakkoord voor duurzame groei was het beeld dat de doelen van het Energieakkoord binnen bereik waren. Hiermee werd ook 25% CO_2-reductie in 2020 ten opzichte van 1990 gehaald. Er was derhalve geen onmiddellijke noodzaak om te besluiten tot uitfasering van de kolencentrales. Datzelfde jaar sloot Nederland zich tijdens de klimaattop in Bonn aan bij de *Powering Past Coal Alliance;* een internationale alliantie van overheden en bedrijven die zich in zetten voor een snelle uitfasering van kolen in de elektriciteitsproductie.

Het kabinet heeft in het regeerakkoord maatregelen geschetst om er alles aan te doen om de doelstelling uit het klimaatverdrag van Parijs te realiseren. Eén van deze maatregelen betreft de sluiting van de kolencentrales uiterlijk in 2030. Daarmee is de wens uitgedrukt dat er vanaf die tijd in Nederland geen kolengestookte elektriciteitsopwekking meer plaatsvindt.

In opdracht van de Minister van Economische Zaken en Klimaat en de Staatssecretaris van Financiën heeft het onderzoeksbureau Frontier Economics de effecten van het verbod op het gebruik van kolen voor elektriciteitsopwekking onderzocht. In het onderzoek worden de effecten van een minimum CO2-prijs en het uitfaseren van kolen voor de elektriciteitsproductie afzonderlijk van elkaar en in combinatie met elkaar in beeld gebracht. Volgens dit onderzoek leidt het verbod tot 18 Mton CO_2-reductie in Nederland in 2030 (Kamerstukken II 2017/18, 30 196 nr. 606). Omdat een deel van de elektriciteitsopwekking in Nederland als gevolg van het verbod zal worden overgenomen door productie in onze buurlanden, is de verwachting dat dit wetsvoorstel op Europees niveau leidt tot circa 8 ton CO_2-reductie in 2030. De analyse van Frontier Economics gaat uit van bestaand en voorgenomen beleid in buurlanden. Naarmate buurlanden hun nationaal beleid, waaronder het beleid om kolen uit te faseren, verder aanscherpen en concretiseren zal er op Europees niveau meer CO_2-reductie worden gerealiseerd.

3. Doel en inhoud van het wetsvoorstel

Het doel van het wetsvoorstel is om een aanzienlijke reductie van de Nederlandse uitstoot van CO_2 te bereiken. Het kabinet heeft zich gecommitteerd aan maatregelen die optellen tot een reductie van de CO_2-uitstoot van 49 procent in 2030 (ten opzichte van 1990). De realisatie van CO_2-reductie bij Nederlandse kolengestookte elektriciteitscentrales draagt hier in belangrijke mate aan bij. Elektriciteitsproductie met kolen is één van de meest CO_2-intensieve methoden om elektriciteit op te wekken. In Nederland werd in 2016 32,3% van de elektriciteit opgewekt met kolen (Planbureau voor de Leefomgeving, Nationale Energieverkenning 2017, zie bijlage bij Kamerstukken II 2017/18, 30 196, nr. 559). De productie hiervan ging gepaard met ongeveer 29,5

megaton aan CO_2-uitstoot (Nederlandse emissieautoriteit, emissiecijfers 2013-2016 stationair, zie: https://www.emissieautoriteit.nl/documenten/publicatie/2017/05/01/emissiecijfers-2013-2016-stationair). Ter vergelijking: gasgestookte elektriciteitscentrales stoten ongeveer de helft van de hoeveelheid CO_2 uit per kilowattuur. En bij de productie van elektriciteit met kerncentrales en uit hernieuwbare bronnen is de CO_2-uitstoot (vrijwel) nihil. Het belang van het uitfaseren van kolen als brandstof in de elektriciteitsproductie voor het klimaat is daarmee evident.

Om reductie van de CO_2-uitstoot bij kolengestookte elektriciteitsproductiecentrales te bewerkstelligen, kiest het kabinet voor de invoering van een verbod op het gebruik van kolen als brandstof voor de elektriciteitsproductie. Alternatieve instrumenten, zoals het aanscherpen van de rendementseisen voor deze centrales, het uit de markt halen van ETS-rechten of een verplichting tot CO_2-afvang en opslag (hierna: CCS) zijn eerder onderzocht en als minder doelmatig, kostenefficiënt en/of juridisch onhoudbaar beoordeeld. Voor een volledig overzicht van alle onderzochte maatregelen wordt verwezen naar eerder genoemde brief van 19 januari 2017 en naar de voorlichting van de Afdeling advisering van de Raad van State over twee amendementen bij het voorstel van wet tot wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (voortgang energietransitie) over de aanscherping van de rendementseisen voor kolencentrales (Kamerstukken II 2016/17, 34627, nr. 15).

Het in dit wetsvoorstel opgenomen verbod op het gebruik van kolen voor elektriciteitsopwekking gaat zo snel mogelijk in. Voor de overgangsperioden voor de productie-installaties wordt gedifferentieerd naar het elektrisch rendement. Een hoger elektrisch rendement betekent dat een centrale meer elektriciteit kan produceren met dezelfde hoeveelheid kolen. De CO_2-uitstoot per geproduceerde eenheid elektriciteit is dus hoger naarmate het elektrisch rendement lager is.
Het elektrisch rendement dat per centrale wordt aangehouden is het elektrisch rendement zoals genoemd in de meest recente goedgekeurde aanvraag voor een omgevingsvergunning op het moment dat dit wetsvoorstel in werking treedt. Het elektrisch rendement wordt bepaald door de verhouding tussen het elektrisch vermogen (MWe) en de totale capaciteit (maximale brandstofinvoer, MWth).
Voor centrales met een lager elektrisch rendement dan 44% wordt voorgesteld het verbod voor deze centrales op 1 januari 2025 in te laten gaan, hetgeen betekent dat zij nog tot en met 31 december 2024 kolen mogen gebruik voor de elektriciteitsproductie. Kolengestookte productie-installaties met een rendement van 44% of meer zijn relatief efficiënt en het minst vervuilend. Voor deze centrales wordt daarom voorgesteld om het verbod pas in te laten gaan op 1 januari 2030. Ter nadere onderbouwing van deze overgangsperiode wordt verwezen naar paragraaf 7.1 van deze toelichting.

4. Voorzienbaarheid van voorgestelde CO_2-reductiemaatregel

4.1 Algemeen

Op grond van uitspraken van voorgaande kabinetten en parlementen is al lange tijd voorzienbaar voor eigenaren van kolengestookte productie-installaties dat zij op termijn geraakt zouden worden door overheidsmaatregelen die beogen de CO_2-uitstoot van Nederland vergaand te reduceren. Een verbod op het gebruik van kolen ligt thans het meest voor de hand, omdat dit de meest effectieve manier is om de uitstoot van CO_2 te

beperken. De centrales zijn geschikt voor het opwekken van elektriciteit met behulp van andere brandstoffen dan kolen. Zo blijkt uit onder andere de vergunningen van de verschillende centrales, dat zij in plaats van kolen bijvoorbeeld biomassa, biodiesel, waterstof, gas of ammoniak kunnen gebruiken voor elektriciteitsopwekking. Het in dit wetsvoorstel voorgestelde verbod op het gebruik van kolen bij het opwekken van elektriciteit laat het gebruik van andere middelen voor elektriciteitsopwekking onverlet. Bovendien hebben voorgaande kabinetten de eigenaren van deze centrales mogelijkheden geboden hun centrales aan te passen, zodat deze beter zouden passen in een CO_2-arme energievoorziening. Hieronder een kort overzicht.

In de periode voor de vergunningverlening voor de drie nieuwe centrales was het duidelijk dat de CO_2-uitstoot van de nieuwe centrales in de toekomst sterk beperkt zou moeten worden. In het Energierapport 2005 (Kamerstukken II 2004/05, 29023, nr. 14, p. 26-27) stond al dat de inzet van kolen geen afbreuk mocht doen aan het realiseren van de CO_2-emissieafspraken en dat gedurende de levensduur de centrales hun CO_2-uitstoot volledig moesten reduceren. Deze lijn is in de periode na publicatie van het Energierapport in communicatie met de Tweede Kamer door de toenmalige Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu meermalen bevestigd. Bijvoorbeeld bij beantwoording van vragen van de Tweede Kamer in 2007 (Handelingen II 2006/07, Aanhangselnummer 2001, p.4235-4236) en in 2008 (Kamerstukken II 2008/09, 31510, nr. 2, p. 13 en 16), per brief aan de Tweede Kamer in 2007 (Kamerstukken II 2006/07, 28240 en 29023, nr. 77) en in 2008 (Kamerstukken II 2008/09, 31209, nr. 42, p.22). In haar brief van 28 juni 2007 wees de toenmalige Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu onder meer op de aangescherpte klimaatambitie van het kabinet Balkenende IV, stelde zij vast dat deze ambitie niet zonder gevolgen zou blijven voor de inzet van fossiele brandstoffen en raadde zij aan dat investeerders zich rekenschap zouden geven van de hierdoor veranderende marktcondities.

Ook de Tweede Kamer heeft sinds de vergunningverlening de lange-termijn verenigbaarheid van de nieuwe centrales met de klimaatdoelstellingen veelvuldig ter discussie gesteld. Zo heeft het lid Duyvendak een initiatiefvoorstel ingediend om emissies van kolencentrales te beperken door middel van fiscale maatregelen: het voorstel beoogt investeringen uit te lokken die de CO_2-uitstoot van kolencentrales verlagen tot op of onder de voorgestelde emissiedrempel (zie Kamerstukken II 2007/08, 31362). Verder zijn er diverse moties aangenomen met het oog op beperking van de CO_2-uitstoot van centrales en uitfasering van het gebruik van kolen, waaronder de motie Vendrik uit 2009 (Kamerstukken II 2009/10, 32123 XIII, nr. 38) en de motie Pechtold, Klaver en Segers uit 2016 (Kamerstukken II 2016/17, 34550, nr. 14).

4.2 Maatregelen van de overheid voor CO_2-reductie

Het kabinet heeft ten tijde van de vergunningverlening voor de nieuwste centrales, in lijn met onder andere artikel 33 van richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide (PbEU 2009, L 140/114), ingezet op de mogelijkheid van CCS bij de productie van elektriciteit met kolen en de eigenaren van nieuwe centrales verplicht deze zo te bouwen dat zij daarvoor gereed zouden zijn. Ook is bij het verstrekken van de vergunningen duidelijk gecommuniceerd door de toenmalige Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu en ook door de gemeente Rotterdam (voor de centrales op de Maasvlakte) dat een vergunning voor de kolencentrales werd afgegeven omdat verwacht werd dat in tien

jaar CCS stand van de techniek zou zijn en grootschalig zou kunnen worden toegepast. Destijds werd CCS gezien als een van de mogelijkheden om op korte termijn CO_2-reductie bij kolengestookte elektriciteitscentrales tot stand te brengen.
In dat kader heeft het kabinet destijds ook toegezegd om hiervoor financiële middelen vrij te maken, en gaf daarbij aan dat deze middelen van tijdelijke aard zouden zijn en dat zodra de ontwikkelings- en demonstratiefase was afgerond, de eigenaren van de centrales deze kosten volledig voor eigen rekening zouden moeten nemen (zie Kamerstukken II 2006/07, 28240, nr. 77). De eigenaren van de nieuwe centrales hebben in reactie hierop aangegeven de centrales geschikt te maken voor CCS. Uiteindelijk hebben initiatiefnemers van het eerste grootschalige demonstratieproject voor CCS in Europa, het Rotterdamse CCS-project ROAD, zich in 2017 teruggetrokken uit dit project. Hierdoor is anders dan destijds voorzien het op dit moment nog niet mogelijk om CCS toe te passen door centrales. CCS behoort derhalve op dit moment niet tot een van de mogelijkheden om CO_2-reductie te bewerkstelligen bij de opwekking van elektriciteit door de centrales, zodat ook om die reden de uitfasering van kolen het meest voor de hand ligt.

Sinds 2003 hebben eigenaren van kolengestookte elektriciteitscentrales de mogelijkheid gehad om gebruik te maken van subsidieregelingen voor bij- en meestook van biomassa. Middels de SDE+ is er ruim €3,6 miljard aan beschikkingen afgegeven voor bij- en meestook van biomassa. Een deel van deze beschikkingen is gebruikt voor de benodigde aanpassingen aan de centrales. Vier centrales – waaronder de drie nieuwste centrales – maken momenteel gebruik van deze regeling.

In het regeerakkoord is opgenomen dat de subsidiëring van bijstook van biomassa in kolengestookte elektriciteitscentrales na 2024 wordt stopgezet. Om die reden is in 2018 de subsidie voor de categorie bij- en meestook van biomassa in centrales niet opengesteld in de SDE+-regeling. Bestaande subsidiebeschikkingen worden evenwel in stand gelaten, zodat op grond van deze beschikkingen de subsidie voor bij- en meestook van biomassa ook na 2024 kan doorlopen en deze volledig kan worden benut.
Met het aflopen van de subsidie voor bij- en meestook van biomassa staat het de eigenaren van de centrales uiteraard vrij om elektriciteitsopwekking met biomassa voort te zetten. Het ligt ook in de lijn van de verwachting dat ten minste enkele van de huidige centrales na afloop van de subsidietermijn zullen doorgaan met het bijstoken of volledig stoken van biomassa voor de elektriciteitsproductie. Zo heeft een van de eigenaren reeds in de media aangekondigd biomassa in te willen zetten om zijn twee centrales CO_2 neutraal te krijgen.
Dat het mogelijk is om kolengestookte elektriciteitscentrales om te zetten in biomassacentrales blijkt bovendien uit het feit dat mondiaal al een aantal, voormalig kolengestookte elektriciteitscentrales zijn omgebouwd in die zin dat ze elektriciteit opwekken zonder kolen en met slechts biomassa. Zo zijn in het Verenigd Koninkrijk drie van de zes eenheden van de "Drax'-kolencentrales omgebouwd naar een volledige biomassacentrale, gelijk de "Avedore I en II"- centrales in Denemarken, de "Atikokan"-centrale in Canada en de centrales "Les Awirs" en "Rodenhuize" in België.
Elektriciteitsproductie met andere (schone) brandstoffen behoort ook tot de (technische) mogelijkheden van elektriciteitscentrales die momenteel elektriciteit opwekken met (deels) kolen.

5. Effecten van de voorgestelde maatregel

Een verbod op het gebruik van kolen voor de opwekking van elektriciteit heeft mogelijk invloed op de samenstelling van het Nederlandse productiepark en daarmee de leveringszekerheid van elektriciteit. In het in paragraaf 2 van deze toelichting genoemde rapport van Frontier Economics is ook het effect is van het verbod op kolen voor elektriciteitsproductie op de leveringszekerheid onderzocht. Hierbij heeft Frontier Economics de effecten in de jaren 2018, 2020, 2023, 2030, 2035, 2040 en 2050 geanalyseerd. Ten aanzien van de leveringszekerheid blijkt dat er in alle jaren voldoende beschikbaar vermogen (inclusief importcapaciteit) is om aan de piekvraag te voldoen. De leveringszekerheid komt dus niet in gevaar door dit wetsvoorstel. Deze bevindingen sluiten aan bij de conclusies uit het rapport dat in 2016 door de toenmalig minister van Economische Zaken is opgesteld over mogelijke ingrepen rondom kolencentrales (Kamerstukken II 2016/17, 30 196 nr. 505).

Dit wetsvoorstel heeft ook gevolgen voor de prijs die burgers en bedrijven betalen voor hun elektriciteitsgebruik. De analyse van Frontier Economics laat zien dat als gevolg van dit wetsvoorstel de groothandelsprijs voor elektriciteit naar verwachting in 2030 beperkt (circa 3%) hoger zal liggen dan in de situatie zonder een verbod op het gebruik van kolen.

6. Verhouding met Europese regelgeving

De eigenaren van de kolengestookte centrales vallen onder het Europese emissiehandelssysteem (hierna: EU ETS). Het EU ETS stelt een plafond aan broeikasgasemissies en maakt die emissies onder dat plafond verhandelbaar. Vanaf 2019 zal een hoeveelheid emissierechten buiten de markt worden gehouden en worden opgenomen in de marktstabiliteitsreserve (hierna: MSR). Recentelijk is er een akkoord bereikt over de herziening van Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap en tot wijziging van Richtlijn 96/61/EG van de Raad (PbEG 2003, L0087), hierna EU ETS richtlijn, voor de periode 2021-2030 (Kamerstukken II 2017/18, 32813, nr. 191). Voor de periode tussen 2019 en 2023 wordt de hoeveelheid emissierechten die jaarlijks in de MSR wordt opgenomen verdubbeld en wordt vanaf 2023 jaarlijks een hoeveelheid emissierechten in de MSR vernietigd. De invoering van de MSR en het vernietigen van rechten uit de MSR betekent dat emissiereductie door nationale emissiebeperkende maatregelen niet automatisch op EU-niveau teniet wordt gedaan door emissies van andere emittenten. In welke mate het resterende deel van de beschikbare emissieruimte vervolgens wordt aangesproken, is afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag. Naar verwachting zal de vraag naar emissierechten nog zeker tot 2028 kleiner zijn dan het aantal rechten dat jaarlijks beschikbaar wordt gesteld, waardoor gedurende de periode tot en met 2030 sprake zal blijven van een overschot van emissierechten op de markt. Dit zou betekenen dat vermeden emissies in Nederland, waaronder vermeden emissies als gevolg van dit wetsvoorstel, niet automatisch en direct leiden tot meer emissies elders. Tevens sluit het EU ETS niet uit dat lidstaten aanvullend beleid voeren om de uitstoot van CO2 verder te reguleren.

Naast samenhang met de EU ETS-richtlijn heeft het wetsvoorstel ook raakvlakken met Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging)

(PbEU 2010, L334/17), hierna richtlijn industriële emissies. Deze richtlijn bepaalt onder andere dat grote stookinstallaties, zoals kolencentrales, enkel op basis van vergunningen activiteiten kunnen ondernemen. In deze vergunningen dienen ten minste de minimum eisen, bijvoorbeeld ten aanzien van energie-efficiency, die de richtlijn stelt aan de installatie te worden opgenomen.
Het is lidstaten toegestaan om verdergaande beschermingsmaatregelen te treffen ter preventie en bestrijding van verontreiniging, waaronder CO^2-emissies, door industriële activiteiten. Het wetsvoorstel maakt van deze mogelijkheid gebruik.

7. Verhouding met EVRM en ECT

7.1. Artikel 1 EP EVRM

Artikel 17 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie beschermt het recht op eigendom. De bescherming die deze bepaling biedt komt overeen met de bescherming van artikel 1 van het Eerste Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (hierna: artikel 1 EP EVRM). Hierna wordt gemakshalve enkel nog over artikel 1 EP EVRM gesproken.
Het verbod tot het opwekken van elektriciteit met behulp van kolen vormt een inmenging in het eigendomsrecht van de eigenaren van de kolengestookte elektriciteitscentrales als bedoeld in artikel 1 EP EVRM. Er is sprake van regulering van eigendom en geen (de facto) onteigening wanneer de rechthebbende enig economisch belang of een zinvolle gebruiksmogelijkheid behoudt bij (activa) van zijn onderneming. Dit volgt uit onder meer de uitspraak van de Hoge Raad over de Wet verbod pelsdierhouderij (zie: HR 16 december 2016, ECLI:HR: 2016:2888, r.o. 3.4.2).
Er is derhalve geen sprake van onteigening zoals in een van de consultatiereacties wordt aangegeven. Ook indien dit voorstel resulteert in de uiteindelijke sluiting van een onderneming is nog geen sprake van ontneming van eigendom. Het gaat erom of de activa in de door de maatregel getroffen onderneming een meer dan te verwaarlozen waarde behouden (zie ECLI:NL:PHR:2016:898, punt. 2.29 van de Conclusie P-G).
Ook na eventuele sluiting van de centrales behouden de verschillende activa, zoals de grond, het bedrijfsgebouw en de inventaris een aanzienlijke - meer dan te verwaarlozen - waarde. Hieruit volgt dat sprake is van regulering van eigendom en niet van een de facto onteigening.

Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele vrijheden (EHRM) erkent dat een Staat ter borging van het algemeen belang (het gebruik van) eigendom mag reguleren en aan beperkingen mag onderwerpen als aan een aantal voorwaarden wordt voldaan. Een inbreuk op het eigendomsrecht is gerechtvaardigd wanneer er sprake is van regulering van eigendom en deze aan de legaliteitstoets, de legitimiteitstoets en de evenredigheidstoets ("fair balance") voldoet.

De toets van legaliteit brengt mee dat de inmenging in het eigendomsrecht voorzien moet zijn bij wet. Daarnaast dient de wettelijke regeling precies, toegankelijk en voorzienbaar te zijn. Aan deze voorwaarde wordt voldaan doordat het verbod op elektriciteitsopwekking met behulp van kolen in dit wetsvoorstel is opgenomen. Daarmee is een wettelijke basis gegeven. Daarnaast is deze wettelijke basis voldoende toegankelijk, precies en voorzienbaar doordat de artikelen van dit wetsvoorstel duidelijk en precies omschrijven per wanneer een productie-installatie voor de opwekking van elektriciteit geen kolen meer mag gebruiken. Bovendien zal dit voorstel op de

gebruikelijke wijze bekend worden gemaakt.

De legitimiteitstoets houdt in dat de inmenging enkel mag plaatsvinden in het algemeen belang en dat deze een legitiem doel dient. Ook hieraan wordt voldaan. Het EHRM laat de lidstaten een ruime beoordelingsmarge bij het vaststellen van wat als een legitieme doelstelling in het kader van het algemeen belang kan gelden. De met dit voorstel beoogde CO_2-reductie betreft een dwingende reden van algemeen belang, te weten het bereiken van een aanzienlijke CO_2-reductie om aan de verplichtingen uit de Overeenkomst van Parijs te kunnen voldoen om zodoende klimaatontwrichting te voorkomen, zoals reeds in voorgaande paragrafen uiteen is gezet. Bovendien zijn er geen andere minder ingrijpende maatregelen mogelijk om ditzelfde doel te bereiken, zoals uit paragraaf 3 blijkt.

De evenredigheidstoets vraagt tot slot om een beoordeling of met dit wetsvoorstel sprake is van een rechtvaardig en evenwichtig resultaat, oftewel 'fair balance', tussen de belangen van de staat en de belangen van het individu die worden geraakt door de inmenging in zijn eigendomsrecht. In geval van regulering, zoals met dit voorstel aan de orde is, is financiële compensatie geen vereiste voor het bereiken van een 'fair balance'.

Bij de beoordeling of sprake is van een 'fair balance' dienen verschillende aspecten in ogenschouw te worden genomen.
Een daarvan is de voorzienbaarheid van dit verbod. In paragraaf 4 van deze toelichting wordt ingegaan op de voorzienbaarheid van CO_2-reductiemaatregelen voor de centrales. Zo was al duidelijk voor de bouw van enkele centrales dat de CO_2-uitstoot van deze centrales tijdens hun levensduur tot nul zou moeten worden teruggebracht. Daarmee was ook voor de reeds bestaande centrales, uit de jaren '90, vanaf 2005 voorzienbaar dat CO_2-beperkende maatregelen zouden volgen.

Daarnaast was vanaf deze datum ook duidelijk dat de noodzakelijke klimaatdoelstellingen zouden vragen om verdergaande CO_2-reductie bij de centrales. Zowel in Nederland als in Europa was gekozen voor scherpe ambities voor het terugdringen van de emissies van broeikasgassen, voor het fors verhogen van het tempo van energiebesparing en voor een sterke toename van de inzet van hernieuwbare energiebronnen. Deze ontwikkelingen zijn eveneens van invloed op de energievraag en de inzet van fossiele brandstoffen. Gelet hierop konden de eigenaren van de centrales verwachten dat de marktcondities in de toekomst voor hun kolengestookte centrales anders zouden zijn dan ten tijde van de aanvraag van de vergunning. Zij hadden bij het doen van de investering in de centrale hiermee dan ook rekening kunnen houden.

De Afdeling Advisering van de Raad van State onderschrijft in haar voorlichting over de amendementen van het Kamerlid Vos bij het wetsvoorstel voortgang energietransitie (Kamerstukken II 2016/17, 34 627 nr. 14) dat CO_2-reductie maatregelen ten minste vanaf 2007 voorzienbaar waren. En dat het niet ongerechtvaardigd hoeft te zijn om de kosten voor het beperken van schade aan het milieu in beginsel voor de vervuiler te laten. De centrales veroorzaken schade aan het milieu zodat het in beginsel gerechtvaardigd is dat het nadeel dat zij eventueel leiden ten gevolge van de maatregelen ter beperking van schade aan het milieu voor hun rekening blijft. De kosten van deze milieumaatregelen komen evenwel niet volledig voor rekening van de centrales. Om CO_2-reductie bij centrales te stimuleren heeft de overheid de afgelopen jaren diverse subsidies verstrekt en daarmee de centrales financieel geholpen om hun CO_2-uitstoot te

beperken.

Zoals gezegd laat dit wetsvoorstel het gebruik van andere middelen voor elektriciteitsopwekking onverlet. Aan de centrales wordt bovendien een overgangsperiode geboden, waarbij de duur van de overgangsperiode afhankelijk is van het rendement van de centrales, om zo nodig (verdere) ombouw van de centrale te realiseren zodat de centrale ook daadwerkelijk geschikt is om met behulp van andere brandstoffen dan kolen, zoals biomassa of waterstof, elektriciteit op te wekken. Ook deze overgangsperioden zijn relevant voor de afweging of sprake is van een 'fair balance'.

Bij het vaststellen van de overgangsperiode is 2030 als jaar waarin het gebruik van kolen voor elektriciteitsopwekking tot een einde moet zijn gekomen als uitgangspunt genomen. Uit klimaatrapporten blijkt dat de klimaatdoelstellingen voor Europa, en derhalve ook Nederland, haalbaar zijn als uiterlijk in 2030 elektriciteitsopwekking met behulp van kolen is uitgefaseerd. Om die reden loopt de overgangsperiode die in dit voorstel wordt geboden uiterlijk op 1 januari 2030 af.
Voor de kolengestookte elektriciteitscentrales die in Nederland niet zo lang geleden zijn begonnen met de opwekking van elektriciteit geldt dat het hen nog wordt toegestaan om elektriciteit met behulp van kolen op te wekken tot 1 januari 2030. Uitgaande van inwerkingtreding van het voorliggende wetsvoorstel in 2019, wordt aan deze centrales een overgangsperiode geboden van meer dan 10 jaar.
Deze overgangsperiode biedt de exploitanten van deze relatief nieuwe centrales een periode van meer dan 10 jaar om hun schade te beperken als gevolg van het verbod op het gebruik van kolen. Dit is naar het oordeel van het kabinet een toereikende overgangsperiode. Met de geboden overgangsperiode worden de exploitanten van de centrales namelijk in de gelegenheid gesteld om (een groot deel van) hun investeringen terug te verdienen en de centrale, al dan niet gefaseerd, gebruiksklaar te maken voor verdere exploitatie met andere brandstoffen dan kolen.

Voor de jaren '90 centrales geldt dat zij hun investeringen in de centrale al hebben terugverdiend. Voor hen biedt de overgangsperiode de mogelijkheid om gedurende een aantal jaren extra opbrengsten te behalen en om de centrale, al dan niet gefaseerd, gebruiksklaar te maken voor andere brandstoffen. Om die reden wordt het redelijk geacht om de jaren '90 centrales, die een lager rendement hebben dan de nieuwere centrales en derhalve meer CO_2 uitstoten voor dezelfde hoeveelheid opgewekte elektriciteit met behulp van kolen, een kortere overgangsperiode te bieden. Hiermee wordt recht gedaan aan de doelstelling van dit wetsvoorstel om zo veel mogelijk CO_2-reductie bij kolengestookte centrales te bereiken zonder dat de belangen van de eigenaren van deze centrales uit het oog worden verloren. De overgangsperiode van ruim 5 jaar borgt dat met dit voorstel sprake blijft van een 'fair balance'.

Mocht een centrale ervoor kiezen om vanaf 1 januari 2025 niet langer elektriciteit op te wekken, dan biedt deze overgangsperiode voldoende tijd voor een zorgvuldige bedrijfsbeëindiging, zoals het opstellen van een sociaal plan en afronding van financiële en contractuele verplichtingen.

Bekend is dat een van de centrales het voornemen heeft om zijn productieproces te wijzigen en een ombouw te realiseren naar een 100% biomassacentrale.
Ook dit is in de voorgestelde overgangsperiode mogelijk. De ombouw naar een 100% biomassacentrale is technisch mogelijk. Bij de subsidie van bij- en meestook van

biomassa in kolencentrales wordt een termijn van drie jaar gehanteerd om bij- en meestook te realiseren. Een volledige ombouw naar 100% biomassa vraagt vergelijkbare technische aanpassingen, zodat in beginsel ook hiervoor een termijn van drie jaar redelijk is. Echter zijn naast technische aanpassingen mogelijk ook andere aanpassingen in de bedrijfsvoering nodig, zoals de aanvraag van vergunningen, extra inkoop van duurzame biomassa en het inregelen en optimaliseren van de centrale. Om deze redenen is gekozen voor een overgangstermijn van 5 jaar.

De centrales behouden de subsidie voor bij - en meestook van biomassa. Dit geldt voor alle beschikkingen voor bij- en meestook van biomassa in kolencentrales. Deze subsidie levert een belangrijke bijdrage aan het behalen van de Europese verplichte doelstelling van 14% hernieuwbare energie in 2020 en de doelstelling uit het Energieakkoord van 16% hernieuwbare energie in 2023 en draagt daarnaast ook bij aan het reduceren van de CO_2-uitstoot gedurende de overgangsperiode.

Tot slot sluiten de overgangsperioden aan bij de verwachte ontwikkeling van de weglekeffecten van CO_2 door verplaatsing van elektriciteitsproductie naar het buitenland. Uit onderzoek dat in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken is uitgevoerd in 2016, blijkt dat het op korte termijn verbieden van elektriciteitsproductie met kolen met forse weglekeffecten naar het buitenland gepaard gaat, omdat (kolen)centrales in het buitenland voor een groot deel de productie overnemen. Uit het rapport volgt dat algehele sluiting van kolencentrales in 2020 ertoe leidt dat 70% van de vermeden CO_2-uitstoot in Nederland alsnog uitgestoten wordt door vervangende productie in het buitenland. Dit weglekeffect is een stuk minder groot naarmate de algehele sluiting van kolencentrales meer richting 2030 plaatsvindt of zoals in dit wetsvoorstel wordt voorgesteld in geval van uitfasering van kolen deels eind 2024 en geheel per 1 januari 2030. In het geval van de toepassing van alternatieve brandstoffen is zelfs geen weglekeffect voorzien.

In het wetsvoorstel is tot slot in artikel 4 nog expliciet de bevoegdheid opgenomen om aanvullende compensatie te bieden als onverhoopt sprake blijkt te zijn van een individuele en buitensporige last als gevolg van het in dit wetsvoorstel geïntroduceerde verbod. Zoals hiervoor uiteengezet is dit wetsvoorstel in lijn met de vereisten van artikel 1 EP EVRM. Dit laat evenwel de mogelijkheid onverlet dat de maatregel voor een eigenaar van een kolengestookte centrale onder omstandigheden kan leiden tot een individuele en buitensporige last. Naar verwachting onderscheiden de eigenaren van de Hemwegcentrale, Amer 9-centrale, Eemshavencentrale, MPP3-centrale en de Rotterdamcentrale zich onvoldoende van elkaar, zodat niet gesproken kan worden van een individuele last. Een aanvullend recht op compensatie, anders dan voornoemde overgangsperiode, is daarom niet opgenomen. Echter niet alle individuele aspecten van de centrales zijn bekend, zodat met artikel 4 de mogelijkheid wordt open gehouden om in geval van bijzondere omstandigheden, als toch sprake blijkt te zijn van een individuele en buitensporige last bij een van de eigenaren van een thans nog kolengestookte centrale, alsnog compensatie in welke vorm dan ook te kunnen bieden.

7.2 Verdrag inzake het Energiehandvest

Het Verdrag inzake het Energiehandvest (Energy Charter Treaty, hierna: ECT) beschermt investeringen in onder meer energieproductie, zoals productie-installaties voor elektriciteitsopwekking waarop dit voorstel ziet. Om aanspraak te kunnen maken op de

bescherming onder het ECT moeten zowel het land waar de investeerder is gevestigd als het land waar hij de investering heeft gepleegd partij zijn bij het ECT. De eigenaren van de centrales kunnen zich beroepen op de bescherming onder het ECT, aangezien zowel Nederland, als land waar de investering is gedaan, als het land waar zij hun hoofdkantoor hebben (Duitsland, Zweden en Frankrijk) partij zijn bij het ECT.
Op grond van artikel 13 van het ECT is het verboden om een productie-installatie waar elektriciteit wordt opgewekt te nationaliseren, onteigenen of aan maatregelen te onderwerpen die een soortgelijk effect hebben als nationalisatie of onteigening. Onteigening is toegestaan als wordt voldaan aan vier criteria:
1. onteigening geschiedt in het algemeen belang;
2. onteigening is niet discriminerend;
3. onteigening geschiedt met inachtneming van een behoorlijke rechtsgang; en
4. onteigening gaat gepaard met de betaling van een prompte, adequate en doeltreffende compensatie.

Over de vraag of sprake is van onteigening of een maatregel met vergelijkbaar effect (hierna: indirecte onteigening) blijkt uit diverse openbare arbitragevonnissen dat eerst sprake is van indirecte onteigening als de investeerder door de maatregel, volledig of voor een aanzienlijk deel, het recht op zijn eigendom wordt ontzegd of de effectieve controle over zijn investering verliest dan wel dat hierdoor de investering, geheel of voor een aanzienlijk deel, zijn waarde verliest (zie o.a. AES Summit Generation Limited en AES Tisza Erömü Kft. v. Hongarije, ICSID zaaknr. ARB/07/22, toewijzing 23 september 2010, par. 14.3.1. en Mamidoil Jetoil Greek Petroleum Products Societe Anonyme S.A. v. Albanië, ICSID zaaknr. ARB/11/24, Toewijzing d.d. 30 maart 2015, par. 563, 566-570).

Dit wetsvoorstel introduceert een verbod op het gebruik van kolen voor elektriciteitsopwekking en grijpt als zodanig niet in op de zeggenschap die de eigenaren van de centrales over hun onderneming kunnen uitoefenen. Ook ontneemt het wetsvoorstel geen aanspraken van de eigenaren van de centrales op (een deel van) hun eigendom. Evenmin heeft het wetsvoorstel tot gevolg dat de investering (grotendeels) waardeloos wordt.

Het wetsvoorstel heeft derhalve, gelet op voornoemde arbitragevonnissen, niet tot gevolg dat sprake is van indirecte onteigening. Voor zover al zou worden aangenomen dat wel sprake zou zijn van indirecte onteigening, wordt met dit wetsvoorstel voldaan aan de vier vereisten die artikel 13 ECT stelt.

Artikel 10 ECT verlangt dat buitenlandse investeerders een eerlijke en billijke behandeling krijgen alsook dat de overheid voor hen een stabiel investeringsklimaat dient te borgen. In dit kader is het van belang dat de overheid geen verwachtingen heeft gewekt op het moment van het doen van de investering die met dit wetsvoorstel weer ongedaan zouden worden gemaakt. Concreet betekent dit dat de vraag beantwoord moet worden of de centrales erop mochten vertrouwen dat de maatregel zoals aangekondigd in onderhavig wetsvoorstel achterwege zou blijven gelet op eerdere uitlatingen of opgewekte verwachtingen aan de zijde van de overheid. Zoals hiervoor reeds uiteengezet, is door de overheid op het moment van het doen van de investering duidelijk kenbaar gemaakt dat CO_2-beperkende maatregelen zouden volgen en dat het beperken en op den duur voorkomen van CO_2-emissies noodzakelijk zou zijn voor voortzetting van de activiteiten van de kolencentrales.
Het wetsvoorstel is in daarom in lijn met artikel 10 ECT.

Het is evenwel gelet op de uitspraak van het Europees Hof van Justitie van 6 maart 2018 in de procedure tussen Slowakije en Achmea B.V. (HvJ EU 6 maart 2018, C-284/16) niet aannemelijk dat dit wetsvoorstel zal leiden tot een arbitragegeschil. In deze zaak antwoordde het Hof op prejudiciële vragen over de verenigbaarheid van een arbitrageclausule met het Unierecht dat het arbitragebeding in de investeringsbeschermingsovereenkomst niet verenigbaar is met Unierecht. Deze uitspraak heeft tot gevolg dat investeerders in de Europese Unie, zoals ook de eigenaren van de kolengestookte elektriciteitscentrales, zich niet langer kunnen beroepen op de arbitragebepaling uit het Energiehandvestverdrag.

8. Regeldruk

Met dit wetsvoorstel wordt een verbod ingevoerd op het gebruik van kolen als brandstof voor de elektriciteitsproductie. Zoals beschreven in paragraaf 3 is er uitvoerig onderzoek gedaan naar alternatieve instrumenten om CO_2-reductie bij kolencentrales te realiseren. Er is gebleken dat er geen minder belastende alternatieven zijn om het doel van CO_2-reductie bij kolencentrales te bereiken.
Ten aanzien van de regeldrukkosten is er sprake van diverse eenmalige kosten. Ten eerste vallen hieronder de kosten die de exploitanten van de centrales maken om kennis te nemen van dit wetsvoorstel, waaronder het inwinnen van intern en extern advies om de bepalingen van dit voorstel te kunnen naleven. Op basis van een intern uurtarief van €54 per medewerker, 20-60 uur aan werkzaamheden voor vijf kolengestookte elektriciteitscentrales zullen de kosten op basis van een grove inschatting variëren tussen €5400 en €16.200.

Naast technische aanpassingen zijn mogelijk ook andere aanpassingen in de bedrijfsvoering nodig, zoals de aanvraag van milieu en watervergunningen en de kosten die gepaard gaan met het inregelen van de installaties. Ten aanzien van de milieu en watervergunningen is het realistisch dat er als gevolg van de wetswijziging een wijziging van de vergunningen noodzakelijk is. Voor deze vergunningen worden geen leges geheven. Door de bedrijven zullen aanvragen opgesteld worden om hun vergunningen te wijzigen. Op basis van een uurtarief van €54 per medewerker, waarbij 5 medewerkers circa gezamenlijk circa 350-1750 uur hieraan besteden zullen de kosten op basis van een grove inschatting variëren tussen €94.500 en €472.500.

Wanneer exploitanten van kolencentrales beslissen om hun centrales geschikt te maken voor (een) andere brandstof(fen), dan zal dit ook tot eenmalige kosten voor het aanpassen van de productiecentrales leiden (inclusief het inregelen van de installaties). De hoogte van deze kosten is afhankelijk van de wijze waarop eventueel de centrales worden aangepast en voor welke brandstoffen zij geschikt worden gemaakt. De hoogte van deze eenmalige kosten hangen af van de keuzes die de exploitanten hierbij maken. Zo kunnen zij als alternatieve brandstof in plaats van kolen kiezen voor bijvoorbeeld biomassa, biodiesel, waterstof, gas, ammoniak, afvalstoffen en ijzerpoeder voor de elektriciteitsproductie. Een inschatting van de kosten voor de ombouw is daarom lastig te maken.

Wanneer de exploitanten van een kolencentrale beslissen om hun centrale geschikt te maken voor (een) andere brandstof(fen), dan betekent dit ook dat zij structureel kosten zullen maken voor deze andere brandstoffen. De hoogte van deze kosten is wederom

afhankelijk van de brandstofkeuze van de betreffende exploitant. In het geval van ombouw naar een 100% biomassacentrale hangt de mate waarin deze brandstofkosten hoger zijn dan de brandstofkosten voor het gebruik van kolen af van of, en in welke mate, de exploitanten van kolencentrales SDE+-subsidies ontvangen voor de (bij- en mee) stook van biomassa in hun centrale. Wanneer exploitanten geen subsidie ontvangen voor biomassa (bij- en mee) stook, dan kunnen zij ook kiezen voor de bij- en meestook van alternatieve biomassa zoals diermeel en VGI (reststromen uit de voedings- en genotsmiddelen industrie). Deze vormen van biomassa zijn voordeliger dan de houtpellets en B-hout die worden gebruikt voor de gesubsidieerde bij- en meestook in kolencentrales. Ook kunnen de prijzen voor duurzame biomassa tussen nu en het moment dat sprake is van ombouw aanzienlijk verschillen afhankelijk van de vraag naar en het aanbod van deze brandstof.

9. Handhaving

PM aanvullen naar aanleiding van contacten met NEa

In dit wetsvoorstel wordt een verbod geïntroduceerd om in een productie-installatie elektriciteit op te wekken met behulp van koleniode. Dit verbod kan in de eerste plaats worden geëffectueerd via de vergunningverlening. Alle kolencentrales beschikken over milieuvergunningen. Deze vergunningen zijn afgegeven op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of voorgangers hiervan. Artikel 5.19, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht beschrijft de situaties waarin het bestuursorgaan dat bevoegd is een vergunning te verlenen, deze geheel of gedeeltelijk kan intrekken. Eén van de situaties waarin een vergunning kan worden ingetrokken, is als de houder van de vergunning de geldende algemene regels niet naleeft (artikel 5.19, eerste lid, onderdeel d, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht).

Aanvullend hierop is in het wetsvoorstel ook vastgelegd dat toezicht op de naleving wordt gehouden op het in dit wetsvoorstel opgenomen verbod. Het toezicht op de naleving wordt gedaan door bij ministeriële regeling aangewezen ambtenaren van de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). Deze taak sluit goed aan bij de taken die de NEa op dit moment verricht. De NEa is nu al toezichthouder en houdt toezicht op het ETS-systeem op basis van de Wet milieubeheer, en ook op het Besluit conformiteitbeoordeling vaste biomassa voor energietoepassingen.
De toezichthouders zullen toezicht uitoefenen op de vraag of er inderdaad, indien de overgangsperiode verstreken is, geen kolen worden gebruikt voor de productie van elektriciteit.
Bij de uitvoering van hun toezichtstaken kunnen toezichthouders gebruik maken van de bevoegdheden van titel 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Dat betekent onder meer dat ze plaatsen (zoals bedrijfsterreinen) kunnen betreden, vervoermiddelen kunnen onderzoeken, inzage kunnen vorderen van bedrijfsadministraties, deze administraties in beslag kunnen nemen, monsters kunnen nemen en deze laten analyseren.

Indien dit toezicht hiervoor aanleiding geeft, bestaat de mogelijkheid een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang op te leggen. Omdat er ook al de mogelijkheid bestaat om bij overtreding van het verbod de vergunning in te trekken, waardoor de centrale niet langer in bedrijf mag zijn, is het niet nodig geoordeeld om naast de mogelijkheid een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang op te leggen, ook te kiezen voor een bestuurlijke boete. Ook strafrechtelijke handhaving van dit verbod wordt niet opportuun geacht.

10. Consultatie en toetsing

10.1 Internetconsultatie

Een eerdere versie van dit wetsvoorstel is op de website www.internetconsultatie.nl. geplaatst. Hierop zijn in totaal 10 reacties ontvangen. Deze zijn afkomstig van burgers, organisaties en de eigenaren van de kolencentrales waarop dit voorstel betrekking heeft.

In alle reacties wordt het doel dat met dit wetsvoorstel wordt nagestreefd, namelijk om een aanzienlijke CO_2-reductie te bewerkstelligen, ondersteund.
In enkele reacties wordt aangegeven dat hoewel het wetsvoorstel CO_2-reductie in Nederland tot gevolg heeft, de CO_2-uitstoot in naburige landen zal toenemen waarbij ook de vraag wordt gesteld of er dan nog wel sprake is van CO_2-reductie. Naar aanleiding hiervan is paragraaf 5 van deze toelichting aangevuld met de bevindingen van de recent gepubliceerde Frontier analyse die een nadere duiding geeft van de gevolgen van dit wetsvoorstel voor CO_2-reductie in naburige landen en in de EU.

Een aantal reacties ging in op de vraag vanaf wanneer sluiting te voorzien was. Gesteld werd dat de verwachting is gewekt dat kolencentrales pas vanaf 2050 geen CO_2-emissies meer mochten hebben, waarbij werd verwezen naar het Energierapport 2005 (Kamerstukken II 2004/05, 29023 nr. 14, bijlage 1, p. 27). Echter, in het Energierapport 2005 staat dat al binnen 10 jaar na de inbedrijfstelling van de centrale een beslissing moet worden genomen over CO_2-afvang en –opslag en dat dan mee- en bijstoken van biomassa onvoldoende is. Ook wordt in het Energierapport 2005 opgemerkt dat niet te garanderen is dat er geen aanscherpingen komen van de emissie-eisen. Kortom, kolencentrales werden in 2005 al geacht om na inbedrijfstelling rekening te houden met de reductie van CO_2-emissies.
Ook werd opgemerkt dat sluiting van centrales eerst voorzienbaar was vanaf de aanname van de motie van 26 november 2015 van Van Weyenberg/Van Veldhoven om een plan op te stellen voor het uitfaseren van alle kolencentrales in Nederland en niet al vanaf 2005. Dit wetsvoorstel behelst evenwel niet een sluitingswet, maar een verbod op het gebruik van kolen bij het opwekken van elektriciteit. Vanaf ten minste 2005 was, zoals uiteengezet in paragraaf 4 van deze toelichting, voorzienbaar dat CO^2-reductie maatregelen getroffen zouden worden om emissies bij kolencentrales te beperken.

Eén van de consultatiereacties refereert aan warmteproductie met behulp van kolen. Naar aanleiding hiervan wordt opgemerkt dat momenteel warmteproductie met behulp van kolen enkel voorkomt als bijproduct van elektriciteitsproductie. De verwachting is dat wanneer elektriciteitsproductie met behulp van kolen verboden wordt, er geen sprake zal zijn van de productie van enkel warmte met behulp van kolen omdat dit economisch onhaalbaar is door de investeringen die gedaan zouden moeten worden in de productie-installaties om dit mogelijk te maken.

Verschillende consultatiereacties vroegen aandacht voor de verhouding tussen het wetsvoorstel en Europese of internationale regels. Een van de consultatiereacties stelt dat dit voorstel in strijd is met de EU ETS, omdat het niet zou zijn toegestaan om de CO^2-uitstoot van bepaalde bronnen te reguleren. Op de verhouding tussen dit wetsvoorstel en de EU-ETS wordt nader ingegaan in paragraaf 6. Ook werd in een

consultatiereactie gesteld dat dit wetsvoorstel in strijd is met artikel 10 ECT. Naar aanleiding hiervan is paragraaf 7.2 aangevuld.

10.2 ATR

In de consultatieperiode is het wetsvoorstel voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk (ATR). Het college adviseert voor het tijdstip van inwerkingtreding van het wetsvoorstel vast te houden aan de vaste verandermomenten. In het wetsvoorstel wordt echter directe inwerkingtreding van het wetsvoorstel voorgesteld. Enerzijds hoeven partijen niets voor te bereiden voor de inwerkingtreding en anderzijds geeft dit een zo ruim mogelijke overgangsperiode voor de energiecentrales die gebruik maken van kolen. Het college adviseert toe te zien op de samenwerking en afstemming en indien nodig deze te organiseren en coördineren. Provincies zijn het bevoegd gezag in geval van omgevingsvergunningen voor kolencentrales. Wij zullen toezien op samenwerking en afstemming wanneer dit nodig is. Als laatste adviseert het college de gevolgen voor de regeldruk verder in beeld te brengen in de toelichting bij het wetsvoorstel. Hierbij is het met name van belang inzicht te verwerven in de mate waarin de kosten als bedrijfseigen moeten worden gezien. Ten aanzien hiervan is de regeldruk paragraaf aangepast en verder gespecificeerd.

10.3 Uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets

PM reactie NEa

II ARTIKELEN

Artikel 1

In artikel 1 worden enkele begrippen nader geduid. Zo wordt bij de omschrijving van kolen verwezen naar de GN-codes 2701, 2702 en 2704 zoals deze zijn opgenomen in Bijlage I bij Verordening (EEG) nr. 2658/87 van de Raad van 23 juli 1987 met betrekking tot de tarief- en statistieknomenclatuur en het gemeenschappelijk douanetarief (PbEU 1987, L 256). GN-code 2701 staat voor steenkool; briketten, eierkolen en dergelijke van steenkool vervaardigde brandstoffen waaronder cokeskolen en bitumineuze kolen. GN-code 2702 staat voor bruinkool, ook indien geperst maar anders dan git. En tot slot staat GN-code 2704 voor cokes en half-cokes van steenkool, bruinkool of van turf, ook indien geperst, waaronder retortenkool.

Het begrip productie-installatie is opgenomen om te verduidelijken dat dit wetsvoorstel enkel van toepassing is op kolengestookte elektriciteitscentrales en niet op andere installaties die kolen gebruiken in hun bedrijfsproces.

Artikel 2, 3 en 7

Dit wetsvoorstel bevat een verbod om in een productie-installatie elektriciteit op te wekken met behulp van kolen. Het verbod heeft onmiddellijke werking. Artikel 3 biedt echter kolencentrales, zijnde productie-installaties die, al dan niet uitsluitend, met behulp van kolen elektriciteit opwekken, een overgangsperiode waarin zij nog wel met kolen elektriciteit mogen opwekken. Voor alle kolencentrales geldt een overgangsperiode tot en met 31 december 2024 waarin zij (al dan niet deels) nog kolen mogen gebruiken voor de

elektriciteitsopwekking. Voor kolengestookte elektriciteitscentrales met een elektrisch rendement van 44% of meer loopt deze overgangsperiode tot 1 januari 2030. Naar aanleiding van de consultatiereacties wordt de overgangsperiode niet bepaald door het netto elektrisch rendement maar door het rendement zoals opgenomen in de aanvraag voor een omgevingsvergunning.

Artikel 4

Dit artikel regelt expliciet de bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken en Klimaat om aanvullende compensatie te kunnen bieden. Dit voor het geval dat het voorgestelde verbod, anders dan nu verwacht, voor een van de eigenaren van de kolengestookte elektriciteitscentrales een individuele, buitensporige last met zich mee zou brengen waardoor er geen 'fair balance' meer zou bestaan tussen het algemeen belang dat met deze maatregel wordt gediend en de belangen van de eigenaar van de desbetreffende kolengestookte elektriciteitscentrale bij ongestoord genot van zijn eigendom. De Minister kan op verzoek van de eigenaar van de kolengestookte elektriciteitscentrale en indien deze aantoont dat het verbod – anders dan bij een van de andere exploitanten van een kolengestookte centrale – een buitensporige last op hem legt, in overleg treden over op welke wijze alsnog een 'fair balance' bereikt kan worden.

Artikel 5 en 6

In artikel 5 wordt voor de Minister de bevoegdheid vastgelegd om als toezichthouder ambtenaren van de Nederlandse Emissieautoriteit aan te wijzen. In geval van overtreding kan de toezichthouder namens de Minister een last onder dwangsom opleggen. Voor een nadere toelichting op de handhaving wordt verwezen naar paragraaf 9 van het algemene deel van deze toelichting.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

6c

Nederlandse Emissieautoriteit
Dutch Emissions Authority

Nederlandse Emissieautoriteit
Koningskade 4
Postbus 91503
2509 EC Den Haag
www.emissieautoriteit.nl

10.2.e
10.2e
M +31(0)6-10.2.e
10.2.e @emissieautoriteit.nl

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie
mw. 10.2.e
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Onderwerp
UHT wetsvoorstel verbod op kolen

Datum	Kenmerk	Bijlage(n)
31 AUG. 2018	NEA-2018/13569	1
Uw brief	**Uw kenmerk**	**Afschrift**
16 augustus 2018	DGETM-EI/18213912	

Geachte mevrouw 10.2.e,

Op uw verzoek heeft de NEa het wetsvoorstel verbod op kolen op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid getoetst.

De NEa biedt u met deze brief en bijbehorende bijlage de resultaten aan van deze toets. De toets is uitgebracht op de conceptwettekst en bijbehorende Memorie van Toelichting, versie van 2 augustus 2018. De toets gaat in op de bevoegdheden die aan de NEa worden toegekend, maar gaat daar waar nodig wordt geacht, ook breder in op de handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid van het gehele wetsvoorstel.

De NEa acht zich voldoende toegerust om de toezichthoudende taak uit te voeren en is van mening dat de keuze om deze taak bij de NEa neer te leggen uit oogpunt van efficiëntie ook voor de hand ligt.

Met vriendelijke groet,

10.2e
10.2.e

0002219 6

Concept onderzoeksopdracht werkgelegenheidseffecten van het wetsvoorstel verbod op kolen

Aanleiding
In het overleg tussen FNV en dg ETM van 6 juli jl. is afgesproken om de werkgelegenheidseffecten van het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie in kaart te brengen. De gedachte was dat dit vrij eenvoudig zou kunnen op basis van een update van het onderzoek dat in 2016 is uitgevoerd door Basis & Beleid. Dit met als doel om op basis van een dergelijke analyse te bepalen of en wat voor rol er is weggelegd voor de verschillende partijen om de eventuele sociale /werkgelegenheidseffecten van het wetsvoorstel te ondervangen. Dit mede naar aanleiding van de wens van FNV en indachtig het SER-advies over energietransitie en werkgelegenheid om een kolenfonds in te stellen.

Context & uitgangspunten
In 2016 heeft basis & beleid in opdracht van EZ een onderzoek verricht naar de gevolgen van sluiting van alle kolencentrales in Nederland op de werkgelegenheid in de kolenketen. De focus van het onderzoek lag destijds op het maken van een inschatting van het verlies aan arbeidsplaatsen in de gehele kolenketen (zowel aanvoer grondstoffen als afvoer reststoffen) als gevolg van sluiting van de kolencentrales

In het regeerakkoord (2017) is afgesproken om de kolencentrales uiterlijk in 2030 te sluiten. Op vrijdag 18 mei jl. heeft het kabinet een wettelijk verbod op het gebruik van kolen voor de elektriciteitsproductie aangekondigd. Hiermee wordt meer duidelijkheid gegeven over de uitfasering van het gebruik van kolen voor elektriciteitsproductie in Nederland. Voor de oudste centrales – de Hemweg en de Amercentrale – biedt het kabinet een overgangsperiode tot en met 31 december 2024. Voor de nieuwe centrales geldt een overgangsperiode tot 1 januari 2030. Voor alle centrales geldt dat zij na afloop van de overgangsperiode geen kolen meer kunnen gebruiken voor de elektriciteitsproductie. De centrales wordt wel de mogelijkheid geboden om na afloop van de overgangsperiode over te stappen op andere brandstoffen dan kolen. De eigenaar van de Hemwegcentrale (NUON) heeft aangegeven dat dit voor hen geen optie is. Voor dit onderzoek ligt het daarom voor de hand om voor de Hemwegcentrale uit te gaan van sluiting en om voor de overige centrales te werken met zowel een scenario van ombouw als met een scenario van sluiting. In alle scenario's moet gekeken worden naar de effecten van sluiting dan wel ombouw op de kolenketen als geheel.

Het onderzoek dient dit wetsvoorstel als uitgangspunt te nemen.

Onderzoeksopzet
1. Wat is het effect van het wetsvoorstel verbod op kolen op de ontwikkeling van de directe werkgelegenheid in de keten?
    a. Wat is de verwachte ontwikkeling van de werkgelegenheid (=ontwikkeling van fte's) in afwezigheid van het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie in de kolenketen?
    b. Wat is de verwachte ontwikkeling van de directe werkgelegenheid (=verlies aan fte's) in de keten **met** wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie op de werkgelegenheid in de kolenketen?
    c. Wat is het effect van het wetsvoorstel verbod op kolen op de ontwikkeling van de directe werkgelegenheid in de kolenketen (gespecificeerd per onderdeel) tot 2030? Hierbij speciale aandacht besteden aan de ijkpunten 2025 en 2030, de data waarop voor verschillende centrales de uitzondering op het verbod verloopt.

2. Welke groep dreigt er langdurig werkloos te worden als gevolg van het wetsvoorstel verbod op kolen?

    a. Hoe is het personeelsbestand van de kolencentrales als ook in de keten van de kolencentrales opgebouwd (vast vs. flexibel contract, via uitzendbureaus etc., leeftijdsopbouw, opleidingsniveau, incl beloning)?

b. Welke functies raken overbodig en welk deel/groep van het personeel dreigt hun baan te verliezen als gevolg van dit wetsvoorstel?
c. Wat zijn mogelijk alternatieve functies gelet op de antwoorden uit de voorgaande vraag waarin ook daadwerkelijk vacatures zijn en wat zijn de kansen op het vinden van werk op eigen kracht, herplaatsing naar nieuw werk met begeleiding cq omscholing?
d. Tegen welk pakket van arbeidsvoorwaarden kan men in alternatieve functies werken en wat zijn de verschillen met het huidige pakket arbeidsvoorwaarden?
e. Welk deel/groep van het personeel (subgroep van b) dreigt langdurig werkloos te raken?
f. In hoeverre zijn er voor deze specifieke groep arrangementen, faciliteiten en voorzieningen beschikbaar vanuit de werkgevers en werknemers wanneer dit zou gebeuren? Hierbij graag een onderscheid maken tussen de verschillende onderdelen van de kolenketen als het gaat om herstructureringsfondsen en overige voorzieningen.
g. Wat is het advies ten aanzien van een voorziening of bijdrage vanuit de overheid?

Tijdpad & proces

De planning is om de tijd tot eind augustus te benutten om de concept onderzoeksopdracht af te stemmen. Vervolgens kan de maand september worden benut om het onderzoek aan te besteden via de daarvoor bestemde procedure. De planning is om oktober 2018 het onderzoeksbureau (of evt. een combinatie van onderzoeksbureaus) te laten starten met de uitvoering van het onderzoek. Daarbij is het streven om het onderzoek in november op te leveren.

Het voorstel is om een gezamenlijke begeleidingscommissie in te stellen bestaande uit bovengenoemde partijen. Er is ook een uitdrukkelijke wens om een vertegenwoordiging van de kolencentrales en een vertegenwoordiging van de overslagbedrijven direct te betrekken bij dit onderzoek. Dit wordt in gang gezet.

Bronnen

Basis & beleid (2016), Onderzoek werkgelegenheidseffect van sluiting kolencentrales in de keten van kolen, https://www.fnv.nl/site/nieuws/webassistent/Annika-Heerekop/Vergeet-werkgelegenheid-kolenketen-niet-bij-sluiting-kolencentrales/onderzoekwerkgelegenheidseffectvansluitingkolencentrales.pdf

Regeerakkoord (2017). Vertrouwen in de toekomst. https://www.kabinetsformatie2017.nl/documenten/publicaties/2017/10/10/regeerakkoord-vertrouwen-in-de-toekomst

SER advies energietransitie en werkgelegenheid (2018), https://www.ser.nl/nl/publicaties/adviezen/2010-2019/2018/energietransitie-werkgelegenheid.aspx

Internetconsultatie wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie https://www.internetconsultatie.nl/kolencentrales

Brief uitfaseren gebruik van kolen voor elektriciteitsproductie https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z09161&did=2018D29361

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aan
de Directeur-generaal Energie, Telecom en Mededinging

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Behandeld door
10.2.e

T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
10 september 2018

Kenmerk
DGETM-EI / 18237895

Kopie aan

Bijlage(n)
1

memo

Annotatie wetsvoorstel verbod op kolen ACKE

Aanleiding

Het wetsvoorstel verbod op kolen wordt woensdag 12 september (15:00-17:00) besproken in de ACKE. Deze nota adviseert over de te hanteren lijn tijdens de bespreking. 10.2e en afvaardiging van WJZ zullen aanwezig zijn tijdens de bespreking van dit punt in de ACKE.

Advies

U wordt geadviseerd een aantal punten toe te lichten bij de bespreking van het wetsvoorstel. Hierna worden ook een aantal passieve bespreekpunten toegelicht, waarbij wordt geadviseerd deze enkel te noemen wanneer een ander departement deze punten opbrengt.

Actieve inbreng

1. Schetsen van achtergrond en proces

- In december vorig jaar heeft MEZK de Kamer per brief geïnformeerd dat een wettelijk verbod op het gebruik van kolen voor elektriciteitsproductie het meest geëigende middel lijkt om de afspraak uit het regeerakkoord uit te voeren.
- Dit voorjaar heeft het kabinet per brief officieel het wettelijk verbod op het gebruik van kolen aangekondigd. Voorafgaand aan dit besluit is de strekking van het wetsvoorstel uitvoerig aan de orde gekomen in de verschillende onderraden.
- De twee belangrijkste elementen uit het wetsvoorstel zijn:
    1. Het concept wetsvoorstel biedt kolencentrales een overgangsperiode; tot 2025 voor de 2 oudste centrales (Hemwegcentrale en Amercentrale) en tot 2030 voor de 3 nieuwste centrales (Eemshaven en 2 op de Maasvlakte). Hierna is het voor hen verboden elektriciteit te produceren met behulp van kolen.
    2. De desbetreffende elektriciteitscentrales staat het vrij om te schakelen naar andere brandstoffen (zoals bijvoorbeeld biomassa, biodiesel, waterstof, gas of ammoniak). Het is dan ook niet het doel van dit wetsvoorstel de centrales te sluiten.
- De consultatieperiode van het wetsvoorstel is inmiddels gesloten en naar aanleiding van de consultatiereacties is het wetsvoorstel gedurende de zomerperiode aangepast.
- Het concept wetsvoorstel ligt nu opnieuw voor in de ACKE met het oog op verzending aan de afdeling advisering van de Raad van State.

2. Toelichten van wijzigingen in wetsvoorstel

- Rendementseisen
  - In de consultatieversie van het wetsvoorstel werd aangegeven dat er onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende kolencentrales op basis van het netto elektrisch rendement.
  - 10.2g 11.1 [redacted]
  - In het wetsvoorstel wordt niet langer verwezen naar het netto elektrisch rendement, maar naar het elektrisch rendement zoals aangegeven in de vergunning van de diverse centrales die geldt op het moment van inwerkingtreding van de wet. De effecten die optreden als gevolg van sturen op een daadwerkelijk behaald rendement worden hiermee vermeden.
- Handhaving en toezicht
  - In geval van niet-naleving, kan het verbod worden geeffectueerd via de milieuvergunningen. De vergunning kan worden ingetrokken als de houder van de vergunning de geldende algemene regels (dus ook het verbod op kolen) niet naleeft.
  - Aanvullend hierop wordt in het wetsvoorstel voorgesteld dat toezicht op de naleving wordt gehouden door de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). De NEa zal toezicht houden op de vraag of er inderdaad, indien de overgangsperiode verstreken is, geen kolen meer worden gebruikt voor de productie van elektriciteit. NEa heeft de mogelijkheid een last onder dwangsom op te leggen om naleving van het verbod af te dwingen. Uit de uitvoerings- en handhavingstoets is gebleken dat de NEa deze taak goed uitvoerbaar acht.

Passieve inbreng (alleen als andere departementen het opbrengen)

1. <u>Inbreng J&V</u>

Achtergrond

10.2g [redacted]

[redacted]

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18237895

10.2g
10.2g

Spreekpunten

1. Financiële gevolgen

- 10.2g 11.1

2. Toets artikel 1 EP EVRM

- 10.2g 11.1

2. Inbreng FIN

Achtergrond

10.2g [redacted]

[redacted]

Spreekpunten

- 10.2g 11.1 [redacted]

3. Andere gevoelige punten

Biomassa

10.2g 11.1 [redacted]

Hemwegcentrale

- 10.2g 11.1 [redacted]

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aan
de Minister van Economische Zaken en Klimaat

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Behandeld door
10.2.e

T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
14 september 2018

Kenmerk
DGETM-EI / 18241266

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Annotatie wetsvoorstel verbod op kolen MCKE

Aanleiding

Het wetsvoorstel verbod op kolen wordt dinsdag 25 september besproken in de MCKE. Deze nota adviseert over de te hanteren lijn tijdens de bespreking.

Advies

U wordt geadviseerd een aantal punten toe te lichten bij de bespreking van het wetsvoorstel. Hierna worden ook een aantal passieve bespreekpunten toegelicht, waarbij wordt geadviseerd deze enkel te noemen wanneer een ander departement deze punten opbrengt.

Actieve inbreng

1. Schetsen van achtergrond en proces

- In december vorig jaar heeft u de Kamer per brief geïnformeerd dat een wettelijk verbod op het gebruik van kolen voor elektriciteitsproductie het meest geëigende middel lijkt om de afspraak uit het regeerakkoord uit te voeren.
- Dit voorjaar heeft het kabinet per brief officieel het wettelijk verbod op het gebruik van kolen aangekondigd. Voorafgaand aan dit besluit is de strekking van het wetsvoorstel uitvoerig aan de orde gekomen in de verschillende onderraden.
- De twee belangrijkste elementen uit het wetsvoorstel zijn:
    1. Het concept wetsvoorstel biedt kolencentrales een overgangsperiode; tot 2025 voor de 2 oudste centrales (Hemwegcentrale en Amercentrale) en tot 2030 voor de 3 nieuwste centrales (Eemshaven en 2 op de Maasvlakte). Hierna is het voor hen verboden elektriciteit te produceren met behulp van kolen.
    2. De desbetreffende elektriciteitscentrales staat het vrij om te schakelen naar andere brandstoffen (zoals biomassa, biodiesel, waterstof, gas of ammoniak). Het is dan ook niet het doel van dit wetsvoorstel de centrales te sluiten.
- De consultatie van het wetsvoorstel is inmiddels gesloten en naar aanleiding van de consultatiereacties is het wetsvoorstel gedurende de zomerperiode aangepast.
- Het concept wetsvoorstel ligt nu voor in de MCKE met het oog op verzending aan de Afdeling advisering van de Raad van State.

2. Toelichten van wijzigingen in wetsvoorstel

- Rendementseisen
  - In het wetsvoorstel wordt niet langer verwezen naar het netto elektrisch rendement, maar naar het elektrisch rendement zoals aangegeven in de vergunning van de diverse centrales die geldt op het moment van inwerkingtreding van de wet. De effecten die optreden als gevolg van sturen op een daadwerkelijk behaald rendement worden hiermee vermeden.
- Handhaving en toezicht
  - In geval van niet-naleving, kan het verbod worden geeffectueerd via het intrekken van de milieuvergunningen.
  - Aanvullend hierop wordt in het wetsvoorstel voorgesteld dat toezicht op de naleving wordt gehouden door de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). NEa heeft de mogelijkheid een last onder dwangsom op te leggen om naleving van het verbod af te dwingen. Uit de uitvoerings- en handhavingstoets is gebleken dat de NEa deze taak goed uitvoerbaar acht.

Passieve inbreng (alleen als andere departementen het opbrengen)

Biomassa

- In het regeerakkoord was afgesproken de subsidie voor biomassa na 2024 stop te zetten.
- In het coalitieoverleg is dit voorjaar afgesproken dat dit betekent dat er geen nieuwe subsidies voor bij- en meestook worden afgegeven en dat reeds afgegeven subsidies voor bij- en meestook van biomassa in stand blijven.
- 11.1 [redacted]
- LNV vroeg in de ACKE aandacht voor de gevolgen voor de beschikbaarheid van biomassa en de lopende discussie hierover in het kader van het Klimaatakkoord. U kunt aangeven dat u het van belang acht om de gevolgen van dit wetsvoorstel te betrekken bij de totstandkoming van de visie biomassa.

Hemwegcentrale

- 11.1 [redacted]

Plan uitfasering Duitse kolencentrales

- 10.2g 11.1 [redacted]

Mogelijke inbreng J&V

Achtergrond

J&V kan opmerkingen maken bij het wetsvoorstel. 11.1 [redacted]

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18241266

11.1 [redacted]

Spreekpunten

- 11.1 [redacted]

Mogelijke inbreng FIN

Achtergrond

11.1 [redacted]

[redacted]

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18241266

Spreekpunten

- 11.1 [redacted]

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aan

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Behandeld door
10.2.e

T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
14 september 2018

Kenmerk
DGETM-EI / 18241344

Kopie aan

Bijlage(n)

memo

Oplegnotitie wetsvoorstel verbod op kolen tbv MCKE

Oplegnotitie wetsvoorstel verbod op kolen

1. Samenvatting stand van zaken

- In het regeerakkoord is opgenomen dat de kolencentrales uiterlijk in 2030 worden gesloten.
- In december vorig jaar heeft MEZK de Kamer per brief geïnformeerd dat een wettelijk verbod op het gebruik van kolen voor elektriciteitsproductie het meest geëigende middel lijkt om de afspraak uit het regeerakkoord uit te voeren. Dit omdat een verbod in vergelijking tot een sluiting een minder ingrijpende manier is om hetzelfde doel (CO_2-reductie) te bereiken.
- Dit voorjaar heeft het kabinet per brief officieel het wettelijk verbod op het gebruik van kolen aangekondigd en is tevens de internetconsultatie van het concept wetsvoorstel van start gegaan. Voorafgaand aan dit besluit is de strekking van het wetsvoorstel uitvoerig aan de orde gekomen in de verschillende onderraden.
- De twee belangrijkste elementen uit het wetsvoorstel zijn:
    - Het concept wetsvoorstel biedt kolencentrales een overgangsperiode; tot 2025 voor de 2 oudste centrales (Hemwegcentrale en Amercentrale) en tot 2030 voor de 3 nieuwste centrales (Eemshaven en 2 op de Maasvlakte). Hierna is het voor hen verboden elektriciteit te produceren met behulp van kolen.
    - De desbetreffende elektriciteitscentrales zijn vrij om te schakelen naar andere brandstoffen (zoals bijvoorbeeld biomassa, biodiesel, waterstof, gas of ammoniak). Het is dan ook niet het doel van dit wetsvoorstel de centrales te sluiten.
- De consultatieperiode van het wetsvoorstel is inmiddels gesloten en naar aanleiding van de consultatiereacties is het wetsvoorstel gedurende de zomerperiode aangepast. Het gaat bijvoorbeeld om wijziging van de

rendementseisen, het toevoegen van handhavingsinstrument (intrekking van vergunning) en dat NEa toezicht houdt op de naleving. Deze punten komen in de toelichting nader aan de orde.

- Het concept wetsvoorstel ligt nu voor in de MCKE met het oog op verzending aan de afdeling advisering van de Raad van State. Gedurende de periode dat het wetsvoorstel bij de Raad van State ligt (ca. 3 maanden) blijft het wetsvoorstel geheim. Behandeling van het wetsvoorstel in de Kamers kan vanaf begin 2019 plaatsvinden en inwerkingtreding vanaf medio 2019.

2. Toelichting wijzigingen naar aanleiding van consultatiereacties

Rendementseisen

- In de consultatieversie van het wetsvoorstel werd aangegeven dat er onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende kolencentrales op basis van het netto elektrisch rendement. Centrales met een netto elektrisch rendement boven de 44% zouden tot 2030 gebruik mogen maken van kolen voor elektriciteitsproductie, centrales met een lager rendement (tussen 40-44%) tot 2025.
- 10.2g 11.1 [redacted]
- In het wetsvoorstel wordt niet langer verwezen naar het netto elektrisch rendement, maar naar het elektrisch rendement zoals aangegeven in de vergunning van de diverse centrales die geldt op het moment van inwerkingtreding van de wet. De effecten die optreden als gevolg van sturen op een daadwerkelijk behaald rendement worden hiermee vermeden.

Handhaving en toezicht

- De toelichting is eveneens aangevuld met een handhavingsparagraaf. De verwachting is dat de centrales het verbod zullen naleven. In geval van niet-naleving, kan het verbod worden geeffectueerd via de milieuvergunningen. Deze vergunningen zijn afgegeven door de provincies op basis van de Wet

algemene bepalingen omgevingsrecht of voorgangers hiervan. Eén van de situaties waarin een vergunning kan worden ingetrokken, is als de houder van de vergunning de geldende algemene regels (dus ook het verbod op kolen) niet naleeft.

- Aanvullend hierop wordt in het wetsvoorstel voorgesteld dat toezicht op de naleving wordt gehouden door de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). Deze taak sluit goed aan bij de taken die de NEa op dit moment heeft in het toezicht op het ETS-systeem. De NEa zal toezicht houden op de vraag of er inderdaad, indien de overgangsperiode verstreken is, geen kolen meer worden gebruikt voor de productie van elektriciteit. NEa heeft de mogelijkheid een last onder dwangsom op te leggen om naleving van het verbod af te dwingen. Uit de uitvoerings- en handhavingstoets is gebleken dat de NEa deze taak goed uitvoerbaar acht.

3. Risico's ten aanzien van wetsvoorstel (VERTROUWELIJKE INFORMATIE)

- 10.2g [redacted]

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18241344

10.2g [redacted]
10.2g [redacted]

- 10.2g [redacted]

[redacted]

[redacted]

10.2g [redacted]

[redacted]

[redacted]

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ADVISERING

Aan
de Directeur-generaal Energie, Telecom en Mededinging

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
4 oktober 2018

Kenmerk
DGETM-EI / 18254939

Kopie aan

Bijlage(n)
1

nota

Consultatieverslag wetsvoorstel verbod op kolen

Parafenroute

Paraaf	Paraaf	Paraaf
E&I, 10.2e		
Medeparaaf	Medeparaaf	Medeparaaf

Aanleiding
Het wetsvoorstel verbod op kolen is na behandeling in de MR aangeboden aan het Kabinet van de Koning voor doorgeleiding naar de Raad van State. De procedure vraagt om publicatie van een consultatieverslag (openbaar), gelijktijdig met het aanbieden van het wetsvoorstel aan de Raad van State.

Advies
U wordt geadviseerd in te stemmen met publicatie van het consultatieverslag.

Kernpunten
- Het consultatieverslag geeft de belangrijkste wijzigingen weer die hebben plaatsgevonden naar aanleiding van de verschillende consultatiereacties die zijn binnengekomen.
- Vanuit Uniper, ENGIE en RWE was veel kritiek gekomen op de manier waarop onderscheid werd gemaakt welke overgangstermijnen gelden voor welke centrales (tot 1-1-2025 voor centrales met een rendement onder 44% en tot 1-1-2030 voor de centrales met een rendement boven de 44%). Hiervoor werd het daadwerkelijk behaalde rendement aangehaald, wat ongewenste effecten met zich meebrengt (zie toelichting). Dit is nu aangepast om de negatieve effecten te vermijden.
- 10.2g 11.1
- Een andere wijziging in het wetsvoorstel en opzichte van voor de consultatieperiode is de handhaving. Toezicht op naleving van het verbod wordt gehouden door de NEa (zie toelichting).
- Het consultatieverslag is tot stand gekomen in samenwerking met WJZ.

Ontvangen BBR

Toelichting

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18254939

Rendementseisen

- In de consultatieversie van het wetsvoorstel werd aangegeven dat er onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende kolencentrales op basis van het netto elektrisch rendement. Centrales met een netto elektrisch rendement boven de 44% zouden tot 2030 gebruik mogen maken van kolen voor elektriciteitsproductie, centrales met een lager rendement (tussen 40-44%) tot 2025.
- 10.2g 11.1 [redacted]
- In het wetsvoorstel wordt niet langer verwezen naar het netto elektrisch rendement, maar naar het elektrisch rendement zoals aangegeven in de vergunning van de diverse centrales die geldt op het moment van inwerkingtreding van de wet. De effecten die optreden als gevolg van sturen op een daadwerkelijk behaald rendement worden hiermee vermeden.

Handhaving en toezicht

- De toelichting is eveneens aangevuld met een handhavingsparagraaf. De verwachting is dat de centrales het verbod zullen naleven. In geval van niet-naleving, kan het verbod worden geeffectueerd via de milieuvergunningen. Deze vergunningen zijn afgegeven door de provincies op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht of voorgangers hiervan. Eén van de situaties waarin een vergunning kan worden ingetrokken, is als de houder van de vergunning de geldende algemene regels (dus ook het verbod op kolen) niet naleeft.
- Aanvullend hierop wordt in het wetsvoorstel voorgesteld dat toezicht op de naleving wordt gehouden door de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa). Deze taak sluit goed aan bij de taken die de NEa op dit moment heeft in het toezicht op het ETS-systeem. De NEa zal toezicht houden op de vraag of er inderdaad, indien de overgangsperiode verstreken is, geen kolen meer worden gebruikt voor de productie van elektriciteit. NEa heeft de mogelijkheid een last onder dwangsom op te leggen om naleving van het verbod af te dwingen. Uit de uitvoerings- en handhavingstoets is gebleken dat de NEa deze taak goed uitvoerbaar acht.

WJZ bhm 18251905

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Ministe 10.2.e 8/10

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
4 oktober 2018

Kenmerk
WJZ / 18251847

Bijlage(n): voordracht

nota

Voordracht wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie voor advies aan de Afdeling advisering van de Raad van State

Parafenroute

10.2.e

10.2.e **E&I**

10.2e **WJZ**

10.2e

10.2e **WJZ/E&L**

10.2e

BBR-paraaf

Aanleiding
In de ministerraad van 28 september jl. is ingestemd met verzending van het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie I voor advies aan de Afdeling advisering van de Raad van State.

Advies
U kunt de voordracht die is bijgevoegd ondertekenen.

OK

Toelichting
Met de voordracht wordt de Koning verzocht het wetsvoorstel met de memorie van toelichting voor advies aan de Afdeling advisering van de Raad van State te zenden.

Ontvangen BBR

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aan
Kabinet van de Koning
t.a.v. mw. 10.2.e
afdeling WRV
Korte Vijverberg 3
2513 AB 's-GRAVENHAGE

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Behandeld door
mw. 10.2.e

T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
9 oktober 2018

Memonummer
WJZ / 18252656

Bijlage(n)
3

memo

Behandeling voorstel van wet, houdende regels voor het produceren van elektriciteit met behulp van kolen (Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie)

Hierbij wordt u verzocht 10.2.e van ons secretariaat Wetgeving en Juridische Zaken (telefoonnummer 070-379 10.2.e) in kennis te stellen van het tijdstip waarop dit voorstel bij de Afdeling advisering van de Raad van State aanhangig wordt gemaakt.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ADVISERING

Aan
de Directeur-generaal Energie, Telecom en Mededinging

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
10 december 2018

Kenmerk
DGETM-EI / 18314212

Kopie aan

Bijlage(n)
1

nota

Voorbereiding gesprek RvS betreft Wetsvoorstel verbod op kolen

Parafenroute
10.2e **E&I**
10.2e

10.2e **WJZ**
10.2.e

Aanleiding

Er is een afspraak gepland met de Afdeling Advisering en de betrokken Staatsraden van de Raad van State (vr 14 dec 09:00-10:00) op verzoek van WJZ inzake het Wetsvoorstel verbod op kolen. Vanuit de Raad van State zullen aanwezig zijn:

- Staatsraad 10.2.e
- Staatsraad 10.2.e
- Staatsraad 10.2.e
- 10.2.e
- 10.2.e
- 10.2.e , jurist
- 10.2.e , jurist

Het gesprek is bedoeld om eventuele onduidelijkheden ten aanzien van het wetsvoorstel weg te nemen en meer inzicht te krijgen in of er bedenkingen zijn bij het wetsvoorstel om onaangename verrassingen te voorkomen. Dit jaar heeft EZK namelijk onverwacht enkele minder positieve adviezen ontvangen bij wetsvoorstellen. 10.2.e en 10.2.e zullen vanuit WJZ aansluiten. 10.2.e zal aansluiten vanuit de directie Elektriciteit i.o.

Advies

U kunt onderstaande kernpunten gebruiken om het wetsvoorstel te introduceren. Het is verder in het gesprek vooral van belang om de deelnemers van de zijde van de Raad van State de ruimte te geven om hun vragen te stellen en aan te laten geven hoe zij tegen dit wetsvoorstel aankijken. Bij juridische vragen zal WJZ zorgen voor de beantwoording.

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18314212

Kernpunten

Algemeen

- In het regeerakkoord is afgesproken om de kolencentrales uiterlijk in 2030 te sluiten. Hier is invulling aangegeven door middel van voorliggend wetsvoorstel Verbod op kolen. Het wetsvoorstel is gericht op omschakeling naar andere brandstoffen, het is geen zogenoemde 'sluitingswet'.
- Voor het verbod op kolen is expliciet gekozen, enerzijds omdat met het verbod hetzelfde doel – CO2-reductie – wordt bereikt en deze maatregel minder ingrijpt in het eigendomsrecht dan een sluitingsweg en anderzijds omdat het in het kader van de energietransitie en de leveringszekerheid van belang is dat kolencentrales hun productieproces ombouwen en op een meer duurzame wijze elektriciteit gaan opwekken.
- De uitgangspunten van het wetsvoorstel zijn:
    - Het verbod geldt onmiddellijk bij inwerkingtreding van de wet.
    - Voor de oudste centrales – de Hemweg en de Amercentrale – wordt een overgangsperiode geboden tot en met 31 december 2024.
    - Voor de nieuwe centrales geldt een overgangsperiode tot 1 januari 2030.
    - Voor alle centrales geldt dat zij na afloop van de overgangsperiode geen kolen meer kunnen gebruiken voor de elektriciteitsproductie.

Rendement

- Afweging oude/nieuwe centrales op basis van rendement zoals opgenomen in de vergunning:
    - 10.2.g [redacted]
    - Door te sturen op het netto elektrisch rendement zouden mogelijk de kolencentrales de bedrijfsvoering en inzet zo moeten inrichten dat zij niet onder de grens van 44% zakken. Dit zou ten koste gaan van flexibel regelbaar vermogen en leidt tot meer CO_2 uitstoot in de jaren dat er nog elektriciteitsproductie met behulp van kolen plaatsvindt. Dit is niet in lijn met wat beoogd wordt met dit wetsvoorstel, namelijk CO2 reductie.
    - Om deze negatieve effecten te vermijden is gekozen onderscheid te maken op basis van het rendement zoals genoemd in de vergunning van de kolencentrales. Omdat het verbod direct in werking treedt op basis van de dan geldende vergunning, bestaat er geen onduidelijkheid over de overgangsperiode die geldt voor de verschillende centrales.

Samenloop Urgenda

- In 2017 is de Kamer reeds geïnformeerd dat, indien 25% CO2 reductie gehaald moet worden en de maatregelen uit het energieakkoord hiervoor onvoldoende effect hebben, het sluiten van een kolencentrale die geen biomassa bijstookt in beeld komt (KST32813, 144).

- Een team van EZK, Fin en SZW onderzoekt de (vervroegde) sluiting van een kolencentrale per 1-1-2020.
- Besluitvorming over dit traject wordt medio januari 2019 verwacht;
- Mocht sprake zijn van wetgeving voor sluiting of CO2-reductie bij een kolencentrale per 1 januari 2020, dan is de verwachting dat dit per separaat wetsvoorstel zal gebeuren, dat uiteraard, gelet op het Urgenda-arrest, met grote spoed in procedure zal worden gebracht. In de toelichting van dit wetsvoorstel zal dan de samenhang met het wetsvoorstel verbod op kolen worden besproken.

Samenloop minimum CO_2-prijs

- Parallel aan het voorgestelde verbod op kolen is tevens vanaf 2020 een minimum CO2-prijs voor elektriciteitsproductie voorgesteld.
- De minimum CO2-prijs instrument is een generiek instrument dat geldt voor alle elektriciteitsproductie onder het ETS (zowel gas als kolencentrales) en is daarmee niet gericht is op kolencentrales alleen. Ons inziens is het daarom niet ondermijnend voor het wetsvoorstel verbod op kolen. De minimum CO2-prijs is opgebouwd uit de ETS-prijs en een nationale aanvullende heffing.
- Wanneer de minimum CO_2-prijs boven de ETS-prijs stijgt, zal dit leiden tot een nationale aanvullende heffing.
- Dit wetsvoorstel minimum CO_2-prijs valt onder de primaire verantwoordelijkheid van de staatssecretaris van Financiën (dg fiscale zaken). Wanneer de Raad van State wenst dit verder te bespreken, dan graag separaat contact met Fin opnemen.

Toelichting

10.2g

[redacted]

10.2g

Directoraat-generaal Energie, Telecom & Mededinging
Directie Energiemarkt en Innovatie

Kenmerk
DGETM-EI / 18314212

10.2g [redacted]

Relatie tot wijziging Wet milieubeheer

- Bij de Afdeling advisering van de Raad van State is recent aanhangig gemaakt een wetsvoorstel tot wijziging van de Wet milieubeheer in verband met de implementatie van een wijziging van de ETS-richtlijn (richtlijn 2018/410). Deze richtlijn moet uiterlijk 9 oktober 2019 zijn geïmplementeerd. Hoewel het onderwerp van deze richtlijn – en daarmee het wetsvoorstel – raakt aan de bredere discussie over CO2-reductie, is het voor het behalen van de implementatietermijn van belang om dit wetsvoorstel separaat te bezien en niet te betrekken in deze bredere discussie.

Raad van State

Postbus 20019 - 2500 EA Den Haag

Raad van State

Zending met ontvangstbevestiging

Zaakno: W18.18.0317/I

No 08599

ONTVANGSDATUM
van Min. v. Economische Zaken en Klimaat
17 JAN. 2019
TIJDSTIP: 10.30

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat
directie WJZ, D-passage, 2e etage
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC DEN HAAG
t.a.v.mw [redacted]

10.2e

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

nota

Wetsvoorstel verbod op kolen

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
13 februari 2019

Kenmerk
DGKE-E / 19046954

Kopie aan
11.1
10.2.e

Bijlage(n)
1. Wetsvoorstel
2. MvT
3. Advies RvS
4. Nader rapport

Parafenroute
10.2.e
10.2e

10.2.e
10.2.e = dig taal
akkoord 13/2

Aanleiding

In januari is het wetsvoorstel verbod op kolen teruggekomen van de Raad van State (hierna: RvS) met als eindoordeel dictum B. Het nader rapport is opgesteld en de adviezen hebben geleid tot enkele aanvullingen van de memorie van toelichting (hierna: MvT) bij het wetsvoorstel. De planning is om het wetsvoorstel te behandelen in de MCKE van 5/3 en MR van 8/3 alvorens het naar de Kamer te sturen. In dit wetsvoorstel is daarnaast al de maatregel van vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale verwerkt (ervan uitgaande dat de MR van 22/02 instemt met het besluit vervroegd sluiten kolencentrale).

Advies

Instemming met behandeling van bijgevoegd wetsvoorstel in de MCKE van 5 maart en MR van 8 maart.

Toelichting

Advies Raad van State

De RvS acht het voorgestelde kolenverbod een passende maatregel voor CO_2-reductie. Wel heeft zij opmerkingen over onder meer leveringszekerheid, eigendomsbescherming en arbitrage. Zij adviseert daarmee rekening te houden voor verzending van het voorstel naar de Kamer. De opmerkingen van de RvS zijn overgenomen, kort samengevat:

- T.a.v. leveringszekerheid is de samenhang met de CO2-minimumprijs nader toegelicht in de MvT;
- T.a.v. eigendomsbescherming, in het bijzonder of sprake is van een "fair balance' met het voorstel, zijn de vraagpunten t.a.v. de nieuwe generatie centrales beantwoord. In de toelichting is onder andere uiteengezet dat tijdens de overgangsperiode nog inkomsten kunnen worden gegenereerd en wordt nader ingegaan op een mogelijke omschakeling naar een biomassacentrale.
- T.a.v. arbitrage wordt verduidelijkt waarom het kabinet van mening is dat dit voorstel niet tot een arbitragegeschil zal leiden. Verwezen wordt naar de verklaring die NL op 15 januari jl. heeft getekend over de gevolgen van het Achmea-arrest.

Wijziging Hemwegcentrale

Het wetvoorstel verbod op kolen is aangepast. De maatregel van vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale is in het wetsvoorstel verwerkt in artikel 3a door de Hemwegcentrale geen overgangsperiode te bieden en het verbod per 1-1-2020

Ontvangen BBR

te laten ingaan. In de MvT wordt vervolgens toegelicht dat de exploitant van deze centrale door het ontbreken van een overgangsperiode en de korte termijn waarop het verbod van toepassing wordt vanuit het oogpunt van ‘fair balance’ nadeelcompensatie zal worden geboden. Ook wordt toegelicht dat het ministerie in overleg treedt met de exploitant om de omvang van de nadeelcompensatie te kunnen vast stellen.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk
DGKE-E / 19051480

Datum
Betreft Vervroegd verbod op kolen voor kolencentrale

Geachte Voorzitter,

Op 25 januari 2019 heb ik uw Kamer per brief geïnformeerd over het doelbereik van 25% CO_2-reductie in 2020 ten opzichte van 1990 in het kader van de uitvoering van het Urgenda-vonnis (Kamerstuk 32813, nr. 267). De analyse van het PBL geeft aan dat de opgave om 25% CO_2-reductie te realiseren in 2020 groter uitvalt dan eerder voorzien. Op basis van deze nieuwe PBL-prognose werkt het kabinet aan aanvullende maatregelen om de CO_2-uitstoot op korte termijn verder terug te dringen.

Het kabinet wil met deze brief alvast een eerste aanvullende maatregel aankondigen, namelijk een vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale van Nuon. Daarmee zetten we een belangrijke eerste stap richting de benodigde extra reductie in 2020. Het kabinet kondigt deze maatregel vooruitlopend op de integrale besluitvorming aan zodat de maatregel direct mee kan lopen in de behandeling van het wetsvoorstel verbod op kolen.

Aanscherping wetsvoorstel verbod op kolen
Op 18 mei 2018 heb ik uw Kamer geïnformeerd over een voorgenomen verbod op het gebruik van kolen als brandstof voor de productie van elektriciteit (Kamerstuk 30196, nr. 600). Een wetsvoorstel moet er toe leiden dat er per 1 januari 2030 geen kolen meer gebruikt worden voor de productie van elektriciteit. Hiermee wordt verzekerd dat het verbod op kolen voor elektriciteitsproductie de maximale bijdrage levert aan de ambitie uit het regeerakkoord van 49% CO_2-reductie in 2030.

Het verbod op het gebruik van kolen voor de elektriciteitsproductie heeft onmiddellijke werking. Aan de nieuwste kolengestookte centrales, de centrales van Uniper en ENGIE in Rotterdam en de centrale van RWE in de Eemshaven, wordt een overgangsperiode geboden tot en met 31 december 2029. Eerder heb ik uw Kamer medegedeeld dat voor de Amercentrale van RWE en de Hemwegcentrale van Nuon een overgangsperiode tot 31 december 2024 zal gelden.

In 2017 is uw Kamer echter al geïnformeerd dat, indien de maatregelen uit het energieakkoord onvoldoende effect hebben om de 25% CO_2-reductie in 2020 te

halen, het sluiten van een kolencentrale die geen biomassa bijstookt in beeld komt (Kamerstuk 32813, nr. 144). Gezien het feit dat er nu meer nodig blijkt om de 25% CO2-reductie in 2020 te realiseren, heeft het kabinet besloten het verbod op kolen voor de elektriciteitsproductie voor de Hemwegcentrale van Nuon al per 1 januari 2020 effect te laten hebben. De Hemwegcentrale is de enige kolengestookte elektriciteitscentrale die geen biomassa zal bijstoken. Door het ontbreken van een overgangsperiode en de korte termijn waarop het verbod van toepassing wordt voor de Hemwegcentrale, zal vanuit het oogpunt van 'fair balance' nadeelcompensatie worden geboden. De hoogte hiervan wordt nader onderzocht. Hierover ga ik in gesprek met de eigenaren van de centrale.

In het kader van het bredere wetsvoorstel verbod op kolen is reeds een onderzoek gestart naar de eventuele werkgelegenheidseffecten als gevolg hiervan en worden er regelmatig gesprekken gevoerd met sociale partners. Ik informeer uw Kamer in het voorjaar over de uitkomsten van het onderzoek. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek maakt het kabinet met sociale partners nadere afspraken over de invulling van de verantwoordelijkheid die de overheid en sociale partners in dat geval hebben, waaronder het beschikbaar stellen van toereikende en tijdige instrumenten, zo mogelijk via een kolenfonds.

De vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale is een zeer ingrijpende maatregel voor de betrokken werknemers. Bij het vaststellen van de hoogte van de nadeelcompensatie als gevolg van vervroegde sluiting zal onder andere met de betrokken werknemers en het sociaal plan van Nuon rekening worden gehouden.

Gezien de versnelling die met deze brief wordt aangekondigd voor de Hemwegcentrale, heeft het kabinet tevens oog voor de mogelijke indirecte werkgelegenheidseffecten van dit besluit, zoals bij de kolenoverslag. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ik zullen in overleg gaan met de sociale partners om te bezien of en welke maatregelen nodig zijn om deze effecten te mitigeren. Concreet kan hierbij gedacht worden aan werkbegeleiding door middel van een dienstverleningspakket, aangeboden door UWV en sociale partners.

Het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie zal op korte termijn bij uw Kamer aanhangig gemaakt worden.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ADVISERING

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
6 maart 2019

Kenmerk
DGKE-E / 19063861
BHM: 19063893

Kopie aan
10.2.e
10.2.e

Bijlage(n): 1.
-Brief
-Brief met opm.

nota

MR vrijdag 8 maart: Brief vervroegd verbod op kolen (aankondiging sluiting Hemweg)

Parafenroute

10.2e **K&E**	**E.** 10.2e	**BBR**
10.2e	10.2e	10.2e
Leest parallel		

Aanleiding

In MR van vrijdag a.s. zal het wetsvoorstel verbod op kolen en de brief vervroegd verbod op kolen (aankondiging sluiting Hemweg) worden behandeld. Na uw akkoord op de brief zijn er nog enkele wijzigingen doorgevoerd in de brief die we graag aan u willen voorleggen.

10.2.e zal donderdagmiddag de eigenaren van de kolencentrales, FNV en EnergieNederland bellen om hen alvast in te lichten over het wetsvoorstel inclusief de vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale.

De onderhandelingen met Nuon zijn momenteel nog volop aan de gang. Voorbespreking MR vindt donderdag om 16.00 plaats. U ontvangt vooraf ook de voorbereiding voor de MR.

Advies

U wordt verzocht indien u akkoord bent in te stemmen met de wijzigingen en verzending van brief met oog op MR van vrijdag a.s.

Kernpunten

- Bijgevoegd vindt u een versie van de brief met track changes en een schone versie van de nieuwe brief.
- Wijziging n.a.v. verzoek DC: Er is toegevoegd dat het kabinet deze maatregel vooruitlopend op het Urgenda maatregelenpakket aankondigt omdat de maatregel zo direct kan meelopen in het wetsvoorstel verbod op kolen. Vanwege het minimaliseren van het moeten voldoen van financiële nadeelcompensatie voor de nieuwe kolencentrales is het van belang om het wetsvoorstel zo snel mogelijk in het Parlement te behandelen.
- Wijziging volgend uit feitelijke correctie: Eerder stond er dat de Hemwegcentrale de enige centrale is die geen biomassa bijstookt. Dit was feitelijk niet helemaal juist, de Hemwegcentrale is de enige centrale die in de toekomst geen biomassa zal bijstoken. Er zijn ook andere centrales die op dit moment geen biomassa bijstoken (ENGIE, RWE).

Ontvangen BBR

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Kenmerk
DGKE-E / 19063861

- 10.2g
10.2g

[redacted]

11.1

10.2.e

10.2.e 11.1

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Den Haag, 7 maart 2019

Kenmerk: 2019Z04479

Geachte heer Wiebes,

Met deze brief breng ik u het verzoek van het lid Van der Lee over zoals dat is gedaan in het ordedebat van heden.
Het stenografisch verslag inzake dit verzoek treft u bijgaand aan.

en van Infrastructuur en Waterstaat.

Met vriendelijke groet,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

De **voorzitter**:
Ik geef het woord aan de heer Van der Lee.

De heer **Van der Lee** (GroenLinks):
Dank u wel, voorzitter. U heeft volgens mij gemerkt dat we nog onrustiger zijn dan normaal in deze zaal.

De **voorzitter**:
Ja. Hoe komt dat?

De heer **Van der Lee** (GroenLinks):
Dat komt door de aanstaande verkiezingen, denk ik. Maar die onrust lijkt zich nu ook te verspreiden naar de Trêveszaal. We hoorden namelijk het op zich positieve bericht dat de Hemwegcentrale dichtgaat. Daar zijn we ontzettend blij mee, maar dat roept wel de vraag op: is dat onderdeel van het pakket om de Urgendadoelen te halen? Wordt dat morgen in de Trêveszaal besproken? Mijn eerste verzoek aan u, voorzitter, is dus om even te checken bij het kabinet of dat hele pakket, als men dat morgen accordeert, direct naar de Kamer kan. Ik wil namelijk graag een meerderheidsdebat aanvragen over dat Urgendapakket. Als dat sneller kan: hoe eerder hoe beter. Dan hoeven we niet tot de tweede helft van april te wachten. Dat is dus mijn verzoek.

De **voorzitter**:
Oké. Dus u vraagt eigenlijk om die stukken, tenminste, dat er een reactie komt vanuit het kabinet?

De heer **Van der Lee** (GroenLinks):
Ja. Ik zou het fijn vinden als u ook aan het kabinet vraagt om niet tot aan de verkiezingen iedere dag met een lek over een klimaatmaatregel te komen, maar gelijk met het hele pakket.

De **voorzitter**:
Maar begrijp ik goed dat het alleen daarom gaat?

De heer **Van der Lee** (GroenLinks):
Het gaat om het pakket en het debat over dat pakket. Dat debat wil ik graag aanvragen.

De **voorzitter**:
Oké.

De heer **Remco Dijkstra** (VVD):
Nou, als het op basis van geruchten is, dan zeker geen steun op dit moment. Je moet eerst echt iets hebben. Dus geen steun.

De heer **Sienot** (D66):
Voorzitter. Ik ben net als de heer Van der Lee ontzettend benieuwd naar dit bericht, maar net als de heer Van der Lee heb ik er nog geen Kamerbrief over ontvangen. Laten we afspreken dat we, zodra het officieel is en de minister-president er een persconferentie over houdt, samen klaarzitten met de popcorn. Maar nu nog even geen steun.

De **voorzitter**:
Nou, popcorn hoeft er niet echt bij, dacht ik.

De heer **Azarkan** (DENK):
Voorzitter. Ik dacht ook dat GroenLinks blij zou zijn met het sluiten van die kolencentrales. Op zich is dat geen aanleiding voor een debat. Ik moet dus zeggen dat het wel een uitgebreid verhaal is om nou de stukken op te vragen. Daar ben ik absoluut voorstander van, maar de debataanvraag steun ik nog niet.

Mevrouw **Agema** (PVV):
Steun.

Mevrouw **Van Brenk** (50PLUS):
Steun.

De heer **Futselaar** (SP):
Voorzitter. Als het kabinet tot de verkiezingen geen klimaatmaatregelen meer kan lekken, dan hebben ze helemaal niks om te presenteren. Wat dat betreft is het verzoek van de heer Van der Lee dus een beetje flauw, maar toch steun.

Mevrouw **Dik-Faber** (ChristenUnie):
Voorzitter. Ik heb nog geen stukken gezien. Laten we dat gewoon eerst afwachten. Dan ga ik dat met de popcorn van de heer Sienot allemaal bekijken.

De **voorzitter**:
Dat is goed.

De heer **Geurts** (CDA):
Voorzitter. Zo meteen hebben een debat over de klimaatneutraliteit van popcorn. Geen steun.

De heer **Bisschop** (SGP):
Voorzitter. Als een kolencentrale openblijft, vragen we een debat aan. Als een kolencentrale wordt gesloten, vragen we ook een debat aan. Het lijkt mij verstandig om gewoon netjes de berichten en de informatie af te wachten en het dan ordentelijk in te plannen. Geen steun.

De heer **Moorlag** (PvdA):
Voorzitter. Het valt een beetje in de categorie proactief opportunisme, maar wel steun.

Mevrouw **Ouwehand** (PvdD):
Voorzitter. De heer Geurts gooide mij een handschoen toe. Die pak ik natuurlijk op. Popcorn wordt gemaakt van mais. Het is inderdaad een stuk beter voor het klimaat als mensen dat opeten en we dat niet aan dieren voeren. Met die vrolijke kanttekening zou ik zeggen: van harte steun voor het verzoek van de heer Van der Lee.

De **voorzitter**:
Kijk. Meneer Van der Lee, u heeft geen meerderheid voor het houden van een debat.

De heer **Van der Lee** (GroenLinks):
Voor de zekerheid zet ik het op de lijst van dertigledendebatten. Maar ik wou ook graag aan u vragen of u mijn verzoek aan het kabinet wil overbrengen om, als ze het hele Urgendapakket morgen afronden, dat onmiddellijk naar de Kamer te sturen.

De **voorzitter**:
Goed. Dan stel ik voor het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet. Dank u wel.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk
DGKE-E / 19051480

Datum 8 maart 2019
Betreft Vervroegd verbod op kolen voor kolencentrale

Geachte Voorzitter,

Op 25 januari 2019 heb ik uw Kamer per brief geïnformeerd over het doelbereik van 25% CO_2-reductie in 2020 ten opzichte van 1990 in het kader van de uitvoering van het Urgenda-vonnis (Kamerstuk 32813, nr. 267). De analyse van het PBL geeft aan dat de opgave om 25% CO_2-reductie te realiseren in 2020 groter uitvalt dan eerder voorzien. Op basis van deze nieuwe PBL-prognose werkt het kabinet aan aanvullende maatregelen om de CO_2-uitstoot op korte termijn verder terug te dringen.

Het kabinet wil met deze brief alvast een eerste aanvullende maatregel aankondigen, namelijk een vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale van Nuon. Daarmee zetten we een belangrijke eerste stap richting de benodigde extra reductie in 2020. Het kabinet kondigt deze maatregel vooruitlopend op de integrale besluitvorming aan zodat de maatregel direct mee kan lopen in de behandeling van het wetsvoorstel verbod op kolen.

Aanscherping wetsvoorstel verbod op kolen
Op 18 mei 2018 heb ik uw Kamer geïnformeerd over een voorgenomen verbod op het gebruik van kolen als brandstof voor de productie van elektriciteit (Kamerstuk 30196, nr. 600). Een wetsvoorstel moet er toe leiden dat er per 1 januari 2030 geen kolen meer gebruikt worden voor de productie van elektriciteit. Hiermee wordt verzekerd dat het verbod op kolen voor elektriciteitsproductie de maximale bijdrage levert aan de ambitie uit het regeerakkoord van 49% CO_2-reductie in 2030.

Het verbod op het gebruik van kolen voor de elektriciteitsproductie heeft onmiddellijke werking. Aan de nieuwste kolengestookte centrales, de centrales van Uniper en ENGIE in Rotterdam en de centrale van RWE in de Eemshaven, wordt een overgangsperiode geboden tot en met 31 december 2029. Eerder heb ik uw Kamer medegedeeld dat voor de Amercentrale van RWE en de Hemwegcentrale van Nuon een overgangsperiode tot 31 december 2024 zal gelden.

In 2017 is uw Kamer echter al geïnformeerd dat, indien de maatregelen uit het energieakkoord onvoldoende effect hebben om de 25% CO_2-reductie in 2020 te

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Ons kenmerk
DGKE-E / 19051480

halen, het sluiten van een kolencentrale die geen biomassa bijstookt in beeld komt (Kamerstuk 32813, nr. 144). Gezien het feit dat er nu meer nodig blijkt om de 25% CO_2-reductie in 2020 te realiseren, heeft het kabinet besloten het verbod op kolen voor de elektriciteitsproductie voor de Hemwegcentrale van Nuon al per 1 januari 2020 effect te laten hebben. De Hemwegcentrale is de enige kolengestookte elektriciteitscentrale die geen biomassa zal bijstoken. Door het ontbreken van een overgangsperiode en de korte termijn waarop het verbod van toepassing wordt voor de Hemwegcentrale, zal vanuit het oogpunt van 'fair balance' nadeelcompensatie worden geboden. De hoogte hiervan wordt nader onderzocht. Hierover ben ik in gesprek met de eigenaren van de centrale.

In het kader van het bredere wetsvoorstel verbod op kolen is reeds een onderzoek gestart naar de eventuele werkgelegenheidseffecten als gevolg hiervan en worden er regelmatig gesprekken gevoerd met sociale partners. Ik informeer uw Kamer in het voorjaar over de uitkomsten van het onderzoek. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek maakt het kabinet met sociale partners nadere afspraken over de invulling van de verantwoordelijkheid die de overheid en sociale partners in dat geval hebben, waaronder het beschikbaar stellen van toereikende en tijdige instrumenten, zo mogelijk via een kolenfonds.

De vervroegde sluiting van de Hemwegcentrale is een zeer ingrijpende maatregel voor de betrokken werknemers. Bij het vaststellen van de hoogte van de nadeelcompensatie als gevolg van vervroegde sluiting zal onder andere met de betrokken werknemers en het sociaal plan van Nuon rekening worden gehouden.

Gezien de versnelling die met deze brief wordt aangekondigd voor de Hemwegcentrale, heeft het kabinet tevens oog voor de mogelijke indirecte werkgelegenheidseffecten van dit besluit, zoals bij de kolenoverslag. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ik zullen in overleg gaan met de sociale partners om te bezien of en welke maatregelen nodig zijn om deze effecten te mitigeren. Concreet kan hierbij gedacht worden aan werkbegeleiding door middel van een dienstverleningspakket, aangeboden door UWV en sociale partners.

Het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie zal op korte termijn bij uw Kamer aanhangig gemaakt worden.

10.2.e

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aan
Kabinet van de Koning
t.a.v. mw. 10.2.e
afdeling WRV
Korte Vijverberg 3
2513 AB 's-GRAVENHAGE

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Behandeld door
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
14 maart 2019

Memonummer
WJZ / 19068094

Bijlage(n)
3

memo

Toezending voorstel van wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie

Hierbij wordt u verzocht 10.2.e van het secretariaat Wetgeving en Juridische Zaken (telefoonnummer 070-379 10.2.e telefonisch in kennis te stellen van het tijdstip waarop het voorstel van wet aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt aangeboden.

Uit praktisch oogpunt is afgezien van het opstellen van een stuk waarin de teksten zijn opgenomen van die gedeelten uit het aan de Afdeling advisering van de Raad van State voorgelegde wetsvoorstel met memorie van toelichting die na voorlegging aan de Afdeling zijn gewijzigd. In plaats daarvan dient de gehele oorspronkelijk tekst ter inzage te worden gelegd bij het Centraal Informatiepunt van de Tweede Kamer.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Aan
Griffie van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 1a
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Behandeld door
10.2.e
T 070 379 10.2.e

Datum
14 maart 2019

Memonummer
WJZ / 19071986

memo

Voorstel van wet, houdende regels voor het produceren van elektriciteit met behulp van kolen (Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie)

Hierbij wordt u aangeboden het voorstel van wet en de memorie van toelichting.

Behandelend ambtenaar	: mw. 10.2e
Telefoonnummer	: 070-379 10.2.e
Vervanger	: mw. 10.2.e
Telefoonnummer	: 070-379 10.2.e
Afdeling	: directie Wetgeving en Juridische Zaken
Adres	: Bezuidenhoutseweg 73

wy2-bm 19010029 23

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister

14-3 getekend

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Auteur
10.2.e
T 070 379 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
14 maart 2019

Kenmerk
WJZ / 19067253

nota

Nader rapport en gewijzigd wetsvoorstel verbod op kolen voor verzending aan de Kamer

Kopie aan
10.2.e

Bijlage(n)
3

Parafenroute
10.2.e

10.2e
WJZ
10.2e

10.2e
E&L
10.2e

BBR-paraaf
10.2e

Aanleiding

Afgelopen vrijdag is in de ministerraad ingestemd met het gewijzigde voorstel van wet verbod op het gebruik van kolen bij elektriciteitsproductie en de daarbij behorende gewijzigde memorie van toelichting en het nader rapport. De stukken zijn na ondertekening gereed voor aanbieding aan het kabinet van de Koning voor verzending aan de Tweede Kamer.

Advies

U kunt de volgende stukken ondertekenen.
1. het nader rapport
2. de gewijzigde memorie van toelichting.
3 wetsvoorstel

Ontvangen BBR

KABINET VAN DE KONING

Zijne Excellentie
de minister van Economische Zaken en Klimaat

REFERENTIE
WJZ/ 1911202

'S-GRAVENHAGE
18 maart 2019

KENMERK
2018001798

Hierbij deel ik u mee dat Zijne Majesteit de Koning het bij uw rapport van 14 maart 2019 behandelde voorstel van wet houdende regels voor het produceren van elektriciteit met behulp van kolen (Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie), met de memorie van toelichting, bij Boodschap van heden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal ter overweging heeft aangeboden.

10.2e

POSTBUS 20015
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

TELEFOON
070 330 88 88

FAX
070 363 93 07

KANTOORADRES
KORTE VIJVERBERG 3

2500 EA 'S-GRAVENHAGE

ONTVANGSTDATUM:
v/h Min. v. Economische Zaken en Klimaat
20 MAART 2019
TIJDSTIP: .....

Ministerie van Economische Zaken en
Klimaat
Directie WJZ
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AW DEN HAAG

19100197 25
KEE

RWE

Powering. Reliable. Future.

10.2e

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. de Minister
De heer Ir. E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

11 april 2019

Hooggeachte heer Wiebes,

Nederland neemt maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan. Dat is een grote maatschappelijke uitdaging. Niet alleen op technisch gebied, maar ook als het gaat om vragen als verdeling van lasten en draagvlak. De kosten moeten voor alle huishoudens te dragen zijn en de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven moet behouden blijven. Dat vergt een realistisch energiebeleid, waarbij aandacht is voor het investeringsklimaat, de impact op de energierekening en leveringszekerheid.

RWE onderschrijft de noodzaak van het nemen van serieuze maatregelen. Duidelijk is dat er een transitie moet worden gemaakt naar zero-carbon energieopwekking. Daarin heeft RWE een belangrijke rol. De ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen is een speerpunt van RWE. Dat blijkt uit onze miljardeninvesteringen in nieuwe zon- en windparken, biomassa en CO2-reducerende technologieën. Het DAWN bio-raffinageconsortium in Delfzijl en de overname van de groene activiteiten van E.ON zijn sprekende voorbeelden. Met dat laatste wordt RWE een van de grootste internationale partijen op de markt van wind- en zonne-energie. In de nabije toekomst zal er echter nog steeds behoefte zijn aan conventionele energiecentrales. Daarmee wordt gegarandeerd dat Nederland op elk moment van de dag betaalbare stroom heeft, ook als zonnepanelen en windturbines geen energie opwekken.

Vanuit dit perspectief wenst RWE als eigenaar van de Amercentrale en de Eemshavencentrale enkele kanttekeningen te plaatsen bij het op 21 maart 2019 ingediende wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie ("**Wettelijk verbod**"). Dat Wettelijk verbod houdt in dat Nederlandse elektriciteitscentrales – afhankelijk van hun netto elektrisch rendement – vanaf 2020, 2025 of 2030 geen kolen meer mogen verstoken. Daarmee wordt beoogd CO2-uitstoot te reduceren en klimaatverandering tegen te gaan. Dat is een legitiem doel. Het voortijdig sluiten van kolencentrales die tot de meest efficiënte van Europa behoren, zonder dat daar enige adequate financiële compensatie tegenover staat, is echter geen realistisch, effectief en rechtmatig middel om dat doel te bereiken.

RWE Generation SE
Huyssenallee 2
45128 Essen
Germany
T +49 201 10.2.e
F +49 201
10.2.e rwe.com

Het Wettelijk verbod is in feite een eenzijdige maatregel die zich slechts tegen enkele partijen (namelijk vier) richt, waaronder met name RWE, zonder dat daar enig overleg met RWE aan vooraf is gegaan. RWE treedt het liefst in constructief overleg met het kabinet over een toekomstplan voor de Nederlandse kolencentrales, waarbij aandacht is voor behoud van werkgelegenheid, een evenredige lastenverdeling en een realistisch aanpak voor de gewenste grootschalige energietransitie.

De Memorie van Toelichting bij het Wettelijk verbod bevat fouten en onjuiste aannames

Adequaat energiebeleid is gebaseerd op juiste feiten en aannames. Bij een ingrijpende beslissing als het Wettelijk verbod, waarmee circa een derde van de huidige Nederlandse energieopwekking op termijn wordt uitgeschakeld, geldt dat des te meer[1]. Onrealistisch energiebeleid leidt tot onnodig hoge kosten voor burgers en industrie en tot risico's voor de leveringszekerheid. RWE benoemt de volgende feitelijke onjuistheden uit de Memorie van Toelichting die daarmee ten onrechte aan het Wettelijk verbod ten grondslag worden gelegd:

(i) <u>Onjuiste aannames over effectiviteit en verwachte CO2-reductie.</u> De Memorie van Toelichting stelt dat het Wettelijk verbod op Europees niveau leidt tot circa 8 Mton CO2-reductie in 2030. Dat klopt niet. Uit het aangehaalde rapport van Frontier Economics uit 2018 blijkt dat de reductie 4 Mton is als tegelijkertijd een nationale CO2-minimumprijs wordt ingevoerd. Dat is uw kabinet van plan. Relevanter is echter dat de verwachte reductie afhankelijk is van de interactie met het Europese emissiehandelssysteem (ETS). Omdat sprake is van een plafond op EU-niveau betekent dit dat als in Nederland minder CO2 wordt uitgestoten, in andere EU-landen juist meer CO2 in de lucht kan en zal worden gebracht.[2] Deze 'waterbedeffecten' heeft Frontier Economics niet berekend, terwijl het wel waarschijnlijk is dat de daadwerkelijke CO2-reductie door deze effecten significant vermindert of zelfs geheel verdwijnt. Uit een eerder rapport van Frontier Economics blijkt bovendien dat het Wettelijk verbod een dure maatregel is in vergelijking met alternatieve opties om de CO2-uitstoot van kolencentrales te verminderen.[3] Dit alles maakt het Wettelijk verbod

1 In Nederland werd in 2016 32,3% van de elektriciteit opgewekt met kolen (Planbureau voor de Leefomgeving, Nationale Energieverkenning 2017, zie bijlage bij Kamerstukken II 2017/18, 30 196, nr. 559).

2 Ook na de meest recente aanpassingen van het ETS blijven dergelijke waterbed-effecten bestaan, zeker voor emissiereducties die plaatsvinden na 2023 (zoals hier het geval is). Zie Perino, Grischa (2018), "New EU ETS Phase 4 rules temporarily puncture waterbed", *Nature Climate Change*, 8(4), 262-264.

3 Frontier Economics (2016), "Research of scenarios for coal-fired power plants in the Netherlancs", opgesteld in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken.

...

een dure, inefficiënte en onvoldoende onderbouwde maatregel.

(ii) Onrealistische aannames over andere gebruiksmogelijkheden van de kolencentrales. De MvT stelt dat de kolencentrales in plaats van kolen *volledig* kunnen overgaan op de verstoking van de volgende brandstoffen: "*biomassa, biobrandstoffen, hernieuwbare gassen, ammoniak, afvalstoffen, ijzerpoeder en waterstof*". Voor al deze alternatieve brandstoffen geldt dat deze aanname in afwezigheid van overheidsondersteuning onrealistisch is gelet op de hoge kosten van deze brandstoffen en de gemoeide investeringskosten. Volledig overgaan op biomassa of hernieuwbaar gas – de meest realistische alternatieven – wordt echter niet ondersteund met huidige beleidsinstrumenten of beleidsinstrumenten in het Ontwerp Klimaatakkoord. [4] De aanname van het kabinet dat kolencentrales desondanks gemakkelijk (naar RWE begrijpt: tegen lage kosten) kunnen worden omgebouwd tot 100% biomassacentrales en dat een dergelijke ombouw economisch rendabel is zonder aanvullende compensatie, is onjuist. RWE zal dan ook, zonder aanvullende ondersteuning voor de ombouw en het gebruik (en de noodzakelijke medewerking van de Staat inzake vergunningverlening), niet kunnen investeren in een 100% biomassacentrale. Aan deze punten wordt geen aandacht besteed in de MvT, terwijl de Raad van State wel gewezen heeft op deze vraagpunten bij de gewenste ombouw van kolencentrales naar biomassacentrales.[5]

(iii) Het Wettelijk verbod was niet voorzienbaar voor RWE, althans niet voor 2015. De MvT stelt dat de exploitanten van kolencentrales het Wettelijk verbod al lange tijd hebben kunnen voorzien. Dat is niet juist. Voor RWE vangt de investeringsperiode voor haar twee kolencentrales, de Eemshavencentrale en de Amercentrale 9, aan bij het begin van de 21e eeuw. De Nederlandse energiemarkt is altijd sterk geregisseerd door de overheid. In het begin van de 21e eeuw was het Nederlandse energiebeleid gericht op betaalbaarheid en leveringszekerheid. De Nederlandse overheid stimuleerde daarom het investeren in nieuwe kolencentrales. Het kabinet, wetende dat centrales een lange levensduur en terugverdientijd hebben, benoemde meermaals dat investeerders mochten uitgaan van een bestendig reguleringskader en een stabiel investeringsklimaat en zorgde ook voor de benodigde toestemmingen.[6] RWE heeft, hierop vertrouwend, miljarden in de ultramoderne en efficiënte Eemshavencentrale geïnvesteerd. De Eemshavencentrale startte pas in 2015 en heeft een levensduur tot minstens 2050. Ten tijde van de investeringsbeslissing was het volstrekt

---

4 Het Planbureau Nederland heeft de optie van een volledige ombouw naar biomassacentrales ook niet meegewogen in zijn rapport "Effecten Ontwerp Klimaatakkoord" (2019), gelet op de verwachte stijging van de biomassaprijs en de maatregelen die getroffen moeten worden om een kolencentrale geschikt te maken voor 100% biomassagebruik.

5 Kamerstukken II 2018/19, 35167, nr. 4.

6 Vgl. Kamerstukken II 2003/04, 29 023, nr. 1; Kamerstukken II 2008/09, 31 510, nr. 2; Kamerstukken II 2008/09, 31 209, nr. 4 (Bijlage: Sectorakkoord Energie 2008-2020 – zie considerans).

onvoorzienbaar dat de Eemshavencentrale al in 2030 – en zonder compensatie – *in het geheel geen* kolen meer zou mogen stoken. Hetzelfde geldt voor de Amercentrale die een levensduur heeft tot 2040. Tijdens de investeringsperiode heeft het kabinet slechts aangegeven dat nieuwe kolencentrales tegen 2050 geen CO2 meer mogen uitstoten.[7] Daarmee heeft RWE rekening gehouden door de Eemshavencentrale – overigens conform de daaraan door de overheid gestelde eisen – *carbon capture ready* te bouwen en door te investeren in biomassa. De eerste serieuze discussie over een (geheel) verbod op kolen (en daarmee de sluiting van de kolencentrales) is pas voor het eerst op gang gekomen in 2015 na een aangenomen motie van de Kamerleden Van Weyenberg en Van Veldhoven over uitfaseren van kolencentrales.[8] Dat is ten aanzien van de voorzienbaarheid van de huidige maatregelen ook het standpunt van de Afdeling advisering van de Raad van State.[9]

(iv) Het zou aan de eigenaren van de kolencentrales te wijten zijn dat Carbon Capture Storage (CCS) op dit moment geen realistisch alternatief is voor CO2-reductie. Ook dit is onjuist. RWE heeft allerlei inspanningen en investeringen verricht voor een grootschalig demonstratieproject in het noorden van Nederland. Dat project heeft geen doorgang gevonden omdat het kabinet op 14 februari 2011 besloot om CO2-opslag onder land niet langer toe te staan wegens onvoldoende maatschappelijk draagvlak.[10] Het betrof hier een keuze van het kabinet, niet van RWE. Het betrof hier een keuze van het kabinet, niet van RWE. Bij het Rotterdamse CCS-project ROAD was RWE niet betrokken, zodat de latere beslissing om dat project te stoppen geen reden kan zijn om de kolencentrales van RWE te sluiten. Overigens participeert RWE in Niederaussem – met ondersteuning van de Duitse overheid – wel in een CSS pilotproject.[11] RWE blijft bereid met uw kabinet te praten over CCS-mogelijkheden in Nederland.

(v) De juridische kanttekeningen van de Afdeling advisering van de Raad van State zijn genegeerd. De Afdeling heeft vraagtekens gezet bij verschillende onderdelen van het Wettelijk verbod, waaronder afwegingen inzake leveringszekerheid en vrij regelbaar vermogen, de onzekerheid over biomassa, de 'fair balance' voor exploitanten van kolencentrales en de mogelijke strijd met de Unierechtelijke vrijheden. De Memorie van Toelichting

---

7 Vgl. *Handelingen II* 2003/04, aanhangselnr. 1857; *Kamerstukken II* 2006/07, 28 240 / 29 023, nr. 77; *Kamerstukken II* 2007/08, 31 209, nr. 7.

8 *Kamerstukken II* 2015/16, 34 302, nr. 99.

9 *Kamerstukken II* 2016-17, 34 627, nr. 15. Overigens was de opvatting van Minister Kamp in januari 2017 nog dat enkel de jaren '90 kolencentrale die geen bij- en meestook van duurzame biomassa zouden toepassen *in beeld zouden komen voor sluiting (Kamerstukken II* 2016-17, 30 196, nr. 505).

10 *Kamerstukken II* 2010/11, 31 510, nr. 44, pp. 2-3.

11 https://www.group.rwe/en/innovation-and-knowlegde/innovation-and-technology/technology-research-development/coal-innovation-centre.

...

geeft geen adequaat antwoord op deze punten.

Hoe nu verder?

RWE gaat de discussie over de toekomst van kolencentrales niet uit de weg. Die discussie moet echter wel gevoerd worden op basis van de juiste feiten en met een juist beeld van de consequenties van het Wettelijk verbod. Het staat vast dat het sluiten van moderne, energie-efficiënte kolencentrales – zonder dat daarvoor een adequate compensatie wordt geboden – een geheel andere benadering is dan waarvoor in Europees verband wordt gekozen. De verwachte effectiviteit van het Wettelijk verbod, op basis van daadwerkelijke CO2-reductie en ten opzichte van alternatieven, is bovendien beperkt en onvoldoende onderbouwd. Een totaalverbod op kolen voor elektriciteitsopwekking is ook direct in strijd met de door de Nederlandse overheid gewekte verwachtingen. Kortom: het doorzetten van het huidige wetsvoorstel leidt tot een onpraktische en kostbare aanpak, terwijl de maatregel juridisch niet door de beugel kan.

Daar komt nog bij dat een verbod alleen denkbaar is wanneer RWE volledig wordt gecompenseerd voor de gevolgen daarvan. Hierin voorziet het wetsvoorstel in het geheel niet. De overgangstermijn tot 2025 respectievelijk 2030 kan niet als een compensatie worden gezien. Het feit dat RWE gedurende die "overgangstermijn" de kolencentrales nog wel mag gebruiken is voor de sluiting geen compensatie omdat RWE dat recht al had. De aanpak die wordt gehanteerd in Duitsland kan als voorbeeld dienen. Binnen een vergelijkbaar maatschappelijk en juridisch kader is in Duitsland een redelijke vergoeding voor de investeringen die als gevolg van een verbod van brandstoffen (kolen of bruinkool) verloren gaan uitgangspunt. Het gaat niet aan om de kosten van een kennelijk maatschappelijk wenselijke maatregel als voorzien in het wetsvoorstel af te wentelen op RWE.

Een andere route dan sluiting en schadevergoeding is dat RWE in staat wordt gesteld de centrales tijdig om te bouwen naar 100% biomassa. Hiervoor zijn een ombouwvergoeding en langdurige vergoeding voor de onrendabele top nodig, anders is deze optie onhaalbaar. Ook moet de vergunningverlening worden gefaciliteerd. Overigens pleit voor het faciliteren van 100% biomassa dat deze optie als voordeel heeft dat Nederland daardoor voldoende regelbaar vermogen houdt, de leveringszekerheid niet in gevaar komt en de gestelde klimaatdoelen wel worden behaald.

In afwezigheid van een constructief overleg over deze bezwaren en alternatieven, en bij voortgang van het Wetsvoorstel in huidige vorm, heeft RWE geen andere keus dan het aanwenden van rechtsmiddelen om haar investeringen te beschermen, waarbij een ECT-arbitrage niet kan worden uitgesloten omdat anders dan het wetsvoorstel suggereert het desbetreffende verdrag bescherming blijft bieden aan op het moment van een eventuele opzegging bestaande claims.

Tot nu toe heeft uw kabinet echter niet in de hiervoor bedoelde zin gesproken met RWE over het Wettelijk verbod. Dat verbaast RWE. Een gezamenlijk overleg over een toekomstplan voor de Nederlandse kolencentrales lijkt de meest aangewezen route. Daarbij zal ook gesproken moeten worden over (om-

bouw)vergoedingen voor de stook van alternatieve brandstoffen en zekerheid over de (vergunde) voortgezette exploitatie met alternatieve brandstoffen. RWE ziet overigens kansen om de benodigde compensatie gaandeweg te verminderen, door een steeds verdere opbouw van de infrastructuur voor verantwoorde alternatieve brandstoffen. Tevens zij op deze plaats in dit kader opgemerkt dat in Nederland aan het gebruik van biomassa duurzaamheidseisen zijn gesteld, welke tot de strengste ter wereld behoren.

RWE wil werken aan een daadwerkelijke vergroening van het Nederlandse energiebeleid. De discussie over de energietransitie moet echter wel gevoerd worden op basis van de juiste feiten en met voldoende oog voor alle belangen. RWE vraagt u daarom het Wettelijk verbod te heroverwegen en maatregelen in te voeren die effect hebben, kosten-efficiënt zijn en de leveringszekerheid borgen.

Hoogachtend,

10.2.e

RWE

DATUM BINNENKOMST
16 APR. 2019

POSTSTELLE
0201-1222140
RWE POWER AG
HUYSSENALLEE 2
45128 ESSEN
GERMANY

1 KG

1 OF
SHP#: 8AA6 13GG HFG
SHP WT: 0.5 KG
DATE: 12 APR 2019

SHIP TO:

DE HEER IR.E.D.WIEBES

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN
BEZUIDENHOUTSEWEG 73
2594 AC DEN HAAG
NETHERLANDS

NLD 023 9-00

UPS STANDARD
TRACKING #: 1Z 8AA 613 68 4277 9454

BILLING: P/P

ED

Rechnungsnr.: Fr. Rose / Vorstanc

WS 20.0.20 ZDesigner GC4-12.04.04/2019

ONTVANGSTDATUM:
v/h Min. v. Economische Zaken en Klimaat
15 APR. 2019
TIJDSTIP: 8u

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister 10.2.e

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Auteur
10.2.e
T 070 37 10.2.e
10.2.e @minez.nl

Datum
6 mei 2019

Kenmerk
WJZ / 19115479

Bhm: 19116923

Kopie aan:
10.2.e

Bijlage(n)

nota

Nota naar aanleiding van verslag bij het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie

Parafenroute
10.2.e 10.2e Klimaat en Energie 10.2e 10.2e WJZ
WJZ, 10.2e E, 10.2e BBR-paraaf
10.2e

Aanleiding

Op 19 april jl. bracht de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat van de Tweede Kamer verslag uit over het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie. Bijgaand treft u de beantwoording van de vragen van de leden van de diverse fracties aan.

Advies

U kunt de volgende stukken ondertekenen, zodat de nota naar aanleiding van het verslag aan de Tweede Kamer gezonden kan worden:

1. de aanbiedingsbrief;
2. de nota naar aanleiding van het verslag.

Kernpunten

- Er zijn vragen gesteld door de leden van de volgende fracties: VVD, CDA, D66, GroenLinks, SP, PvdA, ChristenUnie, PvdD en SGP.
- De vragen van deze leden zijn allen beantwoord in lijn met de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel.
- De meeste aandacht van de leden van de verschillende fracties ging uit naar de effecten van het wetsvoorstel op de leveringszekerheid, de gevolgen voor bij-en meestook van biomassa en de mogelijkheid om de met dit wetsvoorstel vrijgekomen emissierechten op te kopen of vernietigen in het kader van het EU-ETS.

Toelichting

Ontvangen BBR

Leveringszekerheid

- Er zijn vragen gesteld over wat dit wetsvoorstel betekent voor de leveringszekerheid van elektriciteit, ook in combinatie met de minimum CO_2-prijs.

- Frontier Economics geeft op dit gebied het meest recente beeld, zij hebben gekeken naar de effecten van het wetsvoorstel. Het beeld dat zij schetsen is dat er alle jaren voldoende beschikbaar vermogen is om aan de piekvraag te voldoen. Wel maakt Nederland in uren met piekvraag meer gebruik van import als gevolg van het wetsvoorstel.

Bij- en meestook biomassa

- Een groot deel van de vragen gaat over de duurzaamheid van biomassa, de beschikbaarheid hiervan en of het kabinet de omschakeling naar biomassa realistisch dan wel wenselijk acht.
- Conform internationale afspraken op VN- en EU-niveau wordt het bij- en meestoken van biomassa als CO_2-neutraal gezien. Het kabinet hanteert daarbij als uitgangspunt dat alleen duurzame biomassa een bijdrage levert aan de klimaatopgave. Daarom gelden voor de gesubsidieerde inzet van biomassa al zeer strikte duurzaamheidscriteria en wordt er op basis van de afspraken in het ontwerp Klimaatakkoord toegewerkt naar een integraal duurzaamheidskader voor biomassa.
- Wat betreft omschakeling is het standpunt dat het de exploitanten vrij staat om te schakelen naar andere brandstoffen dan (alle soorten) kolen en dat het aan hen is zelf een inschatting te maken welke alternatieve brandstof voor hun centrale het meest geschikt is en wat daar de businesscase voor is.
- Daarnaast zijn er vragen gesteld over de bestaande SDE+ beschikkingen voor de bij- en meestook van biomassa in kolencentrales. De beschikkingen die zijn afgegeven tellen op tot maximaal €3,6 mld en lopen tot 2027. Het is niet mogelijk dit bedrag in te zetten voor andere doeleinden, conform de systematiek voor alle SDE+ beschikkingen blijft dit bedrag gereserveerd.

ETS en weglekeffecten

- Er wordt ook veel gevraagd naar de weglekeffecten die optreden als gevolg van dit wetsvoorstel en de rol van het ETS. De lijn van beantwoording is als volgt:
- Op Europees niveau leidt het voorgestelde verbod op kolen bij elektriciteitsproductie op basis van de analyse van Frontier tot 8 Mton CO_2-reductie, terwijl er op nationaal niveau 18 Mton CO_2-reductie wordt gerealiseerd. Gegeven de integrale Europese elektriciteitsmarkt is weglek van CO_2-uitstoot niet te voorkomen.
- De herziening van het ETS voor de periode 2021-2030 heeft bijgedragen aan een fors hogere ETS-prijs. Een dergelijke prijsontwikkeling geeft een belangrijke prikkel om de elektriciteitsmix verder te verduurzamen. Daarnaast zet het kabinet zich in om het ETS-plafond – gegeven de Overeenkomst van Parijs – aan te scherpen in lijn met de ambitie van 55% CO_2-reductie in 2030 in Europees verband.

Urgenda

- In de Kamervragen wordt aangegeven dat besluitvorming over Urgenda naar verwachting in juni plaatsvindt. Het is de eerste keer dat de Kamer hier over wordt geïnformeerd: in de Kamerbrief van 18 april j.l. was aangegeven dat besluitvorming over Urgenda maatregelen *zo spoedig*

mogelijk zou plaatsvinden. Deze beantwoording is in lijn met de afspraken gemaakt in de MCKE en het CO van 23 april.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214359000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 17 MEI 2019
Betreft Voorstel van wet, houdende regels voor het produceren van elektriciteit met behulp van kolen (Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie) (Kamerstuknummer 35167)

Ons kenmerk
WJZ / 19115156

Bijlage(n)
1

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u de nota naar aanleiding van het verslag inzake het bovenvermelde voorstel aan.

10.2.e

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

10.2.e

Van: 10.2.e
Verzonden: woensdag 5 juni 2019 08:51
Aan: Record en Informatiebeheer DI
Onderwerp: 10.2.e10.2e FW: Brief U2019TD0601 Vraag over de wet verbod op kolen bij electriciteitsproductie
Bijlagen: U2019TD0601 - Brief aan de Minister van EZK inzake verbod op kolen voor e-productie.pdf

Goedemorgen collega,

Bijgaande bijlage zal ook per reguliere post binnen gaan komen. Verzoek in te schrijven en door te zetten naar DGKE.

Dank je wel.

Met vriendelijke groet,

10.2.e
Secretariaat Minister Carola Schouten

10.2e

Van: 10.2.e @rwe.com **Namens** rwe.com
Verzonden: woensdag 5 juni 2019 07:59
Aan: MinisterEZK
CC: 10.2.e @rwe.com; 10.2.e @rwe.com
Onderwerp: Brief U2019TD0601 Vraag over de wet verbod op kolen bij electriciteitsproductie

Hooggeachte heer Wiebes,

Graag vraag ik namens de heer 10.2e van RWE Uw aandacht voor zijn bijgaande schrijven, dat heden tevens per reguliere post aan U is verzonden.

Hoogachtend,

10.2.e
10.2e
10.2.e
RWE Generation NL

Postadres en bezoekadres
RWE Generation NL
Amerweg 1
4931 NC Geertruidenberg
M +31 6 10.2.e
E 10.2.e @rwe.com
I www.rwegeneration.com

RWE

RWE

bezoekadres Amerweg
4931 NC Geertruidenberg
Nederland
postadres Amerweg 1
4931 NC Geertruidenberg
Nederland

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. de Minister, de heer Ir. E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

datum 4 juni 2019
onderwerp Vraag over de Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie
behandeld door 10.2.e [redacted]
Referentie: U2019TD0601

Hooggeachte heer Wiebes,

Op 18 maart 2019 is het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie (het "Wettelijk verbod") bij de Tweede Kamer ingediend. RWE legt u als eigenaar van de Amercentrale te Geertruidenberg het volgende voor.

De Amercentrale heeft een bijzondere positie ten opzichte van de andere elektriciteitscentrales in Nederland doordat deze centrale zowel elektriciteit als warmte levert. De centrale heeft een netto output van 630 MW elektriciteit en 350 MW warmte. De warmte die de Amercentrale produceert wordt in de Plukmadesepolder (gemeente Drimmelen) gebruikt voor het verwarmen van kassen en in wijken van de gemeenten Breda en Tilburg voor stadsverwarming. Het elektrisch rendement van de Amercentrale bedraagt 42%, maar de combinatie van elektriciteit- en warmtelevering leidt tot een significant hogere energie-efficiëntie van de centrale, waardoor deze - kijkend naar de ontwerp-efficiëntie bij een maximale warmtelevering - een totaal energetisch rendement heeft van 60%.

De Amercentrale draait op dit moment zowel op kolen als op biobrandstoffen. Volgens de planning zal de brandstof die de Amercentrale aan het begin van het volgende jaar gebruikt voor 80% uit biomassa en voor 20% uit kolen bestaan. Uitgangspunt van het Wettelijk verbod is dat de verbranding van kolen voor andere toepassingen dan elektriciteitsopwekking, zoals voor warmtelevering, toegestaan blijft.[1] Als warmteproducent zou de Amercentrale voor haar

---

1 *Kamerstukken II*, vergaderjaar 2018-2019, 35167, nr. 3, p. 21 ("[...] *Het gebruik van kolen voor andere toepassingen, anders dan met het hoofddoel de productie van elektriciteit, valt niet onder het verbod.*") en p. 22 ("*Het*

warmtelevering (van 350 MW) daarom kolen mogen blijven gebruiken, als elektriciteitsproducent van (630 MW) echter niet. Zij is echter beide en door die combinatie beduidend efficiënter dan een afzonderlijke elektriciteitsproducent en een afzonderlijke warmteproducent.

Uit de wijze waarop het kolenverbod in het wetsvoorstel is geformuleerd ("Het is verboden om in een productie-installatie elektriciteit op te wekken met behulp van kolen") zou kunnen worden afgeleid dat in een gecombineerde eenheid zoals de Amercentrale in het geheel geen kolen meer gestookt kunnen worden, terwijl dat nog wél zou kunnen bij een – beduidend minder efficiënte – gesplitste productie-installatie. Dat ligt niet voor de hand en zou de Amercentrale zonder redelijke grond benadelen.

Dit mogelijke ongewenste bij-effect van het kolenverbod zoals dat thans in het wetsvoorstel is geformuleerd zou kunnen worden voorkomen wanneer het (overigens: steeds beperkter) kolengebruik kan worden toegerekend aan de warmtelevering door de centrale en het (steeds grotere) biomassagebruik aan de elektriciteitsproductie. Het wetsvoorstel is niet helder of een dergelijke toerekening mogelijk is.

Tegen deze achtergrond verzoeken wij u de tekst van het wetsvoorstel aan te passen, dan wel op het wetsvoorstel een nadere toelichting te geven, waarmee duidelijk wordt dat een toerekening als hiervoor bedoeld mogelijk is.

Een ander punt betreft de ingangsdatum van het verbod op het gebruik van kolen voor de productie van elektriciteit. Dat tijdstip wordt in het wetsvoorstel afhankelijk gemaakt van het elektrisch rendement van de betreffende productie-installatie. Voor centrales met een lager elektrisch rendement dan 44% wordt voorgesteld het verbod op 1 januari 2025 in te laten gaan. Voor kolengestookte centrales met een elektrisch rendement van 44% of meer gaat het verbod in op 1 januari 2030. De reden voor dit onderscheid is dat de centrales met een hoger elektrisch rendement "*relatief efficiënt en het minst vervuilend*" zouden zijn. Juist door de gelijktijdige productie van warmte is de totale energie-efficiëntie van de Amercentrale nog veel hoger. Deze energie-efficiëntie dient in de ogen van RWE bepalend te zijn voor het antwoord op de vraag welke centrales "*relatief efficiënt en het minst vervuilend*" zijn en daarmee voor het moment van daadwerkelijke inwerkingtreding van het Wettelijk verbod voor de Amercentrale. RWE benadrukt verder dat als naar andere milieuaspecten gekeken wordt de huidige warmteopwekking in de Amercentrale qua emissies (zoals NOx, SO2 en fijnstof) vele malen schoner is dan kleinere stookinstallaties.

Verder is er op dit moment geen realistisch alternatief voor de warmteproductie van de Amercentrale, terwijl de wijken en kassen waaraan nu wordt geleverd hier wel afhankelijk van

---

begrip productie-installatie is opgenomen om te verduidelijken dat dit wetsvoorstel enkel van toepassing is op kolengestookte elektriciteitscentrales en niet op andere installaties die kolen gebruiken in hun bedrijfsproces.")

zijn.[2] Vervanging van deze warmteproductie vergt niet alleen grote investeringen maar zal naar alle waarschijnlijkheid ook tot nieuwe CO2-uitstoot en de emissie van andere schadelijke stoffen leiden. Een vervanging door CO2-vrije bronnen anders dan biomassa, zal waarschijnlijk niet, althans niet eenvoudig, gerealiseerd kunnen worden mede gelet op de kosten daarvan.

Ook ten aanzien van dit punt menen wij dat gelet op de doelstellingen van de wet het niet-gerechtvaardigd is om het kolenverbod voor de Amercentrale eerder te laten ingaan dan voor andere centrales die slechts een hoger *elektrisch* rendement hebben, maar een (beduidend) lager *totaal* rendement.

Tot slot merken wij graag nog twee zaken op. Ten eerste zij op deze plaats herhaald dat RWE nog altijd graag bereid is tot overleg en zeer de voorkeur geeft aan een privaatrechtelijke overeenkomst met de overheid om de gevolgen van de verschillende kolenmaatregelen van het kabinet vast te leggen. Ten tweede wijzen wij u voor de volledigheid - en wellicht ten overvloede - graag nog op de brief van de heer Miesen namens RWE van 11 april jongstleden.

Graag vernemen wij uw reactie.

Hoogachtend,

10.2.e

[2] In uw antwoord van 20 mei 2019 op een vraag van de SP-fractie suggereerde u dat de hulpwarmte-ketels die op het voornoemde warmtenet zijn aangesloten de warmtelevering kunnen overnemen als de Amercentrale buiten bedrijf is (Kamerstukken II, vergaderjaar 2018-2019, 35167, nr. 6). Dat is juist als het over incidentele pieken of storingen gaat, maar het klopt niet dat deze gasgestookte hulpwarmteketels geschikt zijn om permanent de benodigde warmte te leveren.

24/6 15:00
25/6 09:00
26/6 18:00
26/6 15:45

28-6-2019

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ADVISERING

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Auteur
10.2.e
T 070 379 6996
10.2.e minezk.nl

Datum
13 juni 2019

Kenmerk
DGKE-E / 19142915

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Issuenota en dossier ter voorbereiding op debat wetsvoorstel verbod op kolen

Parafenroute

10.2e

10.2e CE 10.2e **Elektriciteit**

10.2e **WJZ** 10.2e

BBR-paraaf 10.2e 10.2e

11.1

11.1

11.1

Aanleiding

Het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie is op 18 maart jl. aanhangig gemaakt bij de Tweede Kamer. Het verslag van de Kamer is in mei beantwoord. In de procedurevergadering van 4 juni is besloten over te gaan tot agendering voor plenair debat. Het debat staat gepland op 26 juni om 19:30.
woensdag

Advies

U kunt kennis nemen van deze issuenota en bijbehorend dossier. Er staat (nog) geen voorbespreking gepland.

Kernpunten

Verwacht wordt dat de volgende issues aan de orde komen tijdens het debat:

1. 11.1

Ontvangen BBR

11.1

11.1

28-6-2019

11.1

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Kenmerk
DGKE-E / 19142915

11.1

- Leveringszekerheid: Op basis van de analyse van Frontier Economics is er met het voorgestelde verbod op kolen in alle jaren voldoende beschikbaar vermogen (zowel binnenlands als via import) om aan de piekvraag te voldoen. Wel maakt Nederland in uren met piekvraag meer gebruik van import van elektriciteit als gevolg van het verbod op kolen.

2. Vormgeving overgangstermijnen

- De Hemwegcentrale wordt geen overgangsperiode geboden. De Amercentrale (jaren '90) wordt een overgangsperiode geboden tot 1-1-2025. De drie nieuwste centrales wordt een overgangsperiode tot 1-1-2030 geboden.
- Er zijn partijen die het verbod op kolen bij voorkeur voor meerdere centrales direct of eerder in willen laten gaan (GL, PvdD), er zijn ook partijen die twijfelen of de geboden overgangstermijnen niet te kort zijn om financiële nadeelcompensatie te voorkomen (VVD)
- De overgangsperiodes zijn zorgvuldig gekozen om tijdig de noodzakelijke CO_2-reductie te bewerkstellingen en zowel de eigenaren van de centrales tijd te geven eventueel om te bouwen naar andere brandstoffen. Tevens dient deze ter compensatie om een fair balance te bereiken met het voorgestelde verbod in het kader van 1 EP EVRM (van toepassing bij regulering van eigendom).

11.1

3. Biomassa

- In het RA is opgenomen dat "de subsidiering van bijstook biomassa in kolencentrales na 2024 wordt gestopt"
- Aan deze afspraak is, zoals afgesproken met de coalitiepartijen, invulling gegeven door vanaf de eerste openstellingsperiode in 2018 de categorie bij- en meestook van kolencentrales niet langer open te stellen voor de SDE+. Reeds verleende subsidiebeschikkingen worden in stand gelaten. Dit is gecommuniceerd in de kamerbrief SDE+ 2018 en vorig jaar nogmaals besproken met D66 en CU fracties, maar ligt nog steeds gevoelig bij met name CU.
- Wat betreft omschakeling van de kolencentrales is een uitgangspunt dat het de exploitanten vrij staat om te schakelen naar andere brandstoffen dan (al soorten) kolen en dat het aan hen is zelf een inschatting te maken welke alternatieve brandstof voor hun centrale het meest geschikt is en wat daar c businesscase voor is.
- Voor gesubsidieerde biomassa voor bij- en meestook in kolencentrales gelde in NL reeds strenge duurzaamheidscriteria, deze gelden niet voor ongesubsidieerde biomassa. Het kabinet ontwikkelt daarom een duurzaamheidskader dat eisen stelt aan alle biomassa.

28-6-2019

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Kenmerk
DGKE-E / 19142915

4. Urgenda

- Het wetsvoorstel geeft in eerste instantie invulling aan het Regeerakkoord.
- Enkel het vervroegde verbod op kolen per 1-1-2020 voor de Hemwegcentrale is een maatregel in het kader van Urgenda. Tegenover deze sluiting staat nadeelcompensatie. Bij de behandeling van de voorjaarsnota op 3 juli (debat Min Fin) wordt gesproken over de besteding van de begrotingsreserve 'maatregelen CO_2-reductie'.
- Er is een motie aangenomen (motie Klaver-Jetten) waarin het kabinet gevraagd wordt het sluiten van de overige vier kolencentrales mee te nemen bij de inventarisatie van de maatregelen. Hier wordt verder op in gegaan in de Kamerbrief over het maatregelenpakket later in juni.
- Naar verwachting zal u de Kamer eind juni informeren over deze aanvullende maatregelen voor de uitvoering van het Urgenda-vonnis.

Inhoud dossier:

(1) Doel wetsvoorstel
(2) Effecten van het verbod op kolen
(3) Vormgeving overgangstermijnen
(4) Bij- en meestook van biomassa
(5) Overige Q&A's

Van: 10.2.e
Aan: 10.2.e)
Onderwerp: RE: Besluit EC Duitse kolencentrales= SA.42536
Datum: dinsdag 25 juni 2019 12:57:44

Hoi 10.2.e
Dank hiervoor.
Ik pak dit donderdag weer op als we de plenaire behandeling van het wetsvoorstel hebben gehad.
Groet, 10.2.e

Van: 10.2.e)
Verzonden: dinsdag 25 juni 2019 12:29
Aan: 10.2.e)
Onderwerp: FW: Besluit EC Duitse kolencentrales= SA.42536

Ha 10.2.e ,
Zie hieronder de link naar het EC besluit over de Duitse kolencentrales
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/261321/261321_1762503_157_2.pdf
Vr. groet,
10.2.e

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Auteur
10.2e

T 070 379 [redacted]
10.2.e [redacted]minezk.nl

Datum
2 juli 2019

Kenmerk
WJZ / 19166530

Kopie aan

Bijlage(n)

nota

Reactie op amendement Van der Lee nr. 20 bij wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie.

Parafenroute

11.1 **WJZ**
11.1
10.2.e
Leest parallel

11.1 **Directie Elektriciteit**
11.1

BHR-paraaf
11.1 11.1

Aanleiding

Kamerlid Van der Lee heeft zojuist een (gewijzigd) amendement nr. 20 (wijziging t.o.v. amendement nr. 19) ingediend. Dit amendement heeft tot doel om een moderne kolencentrale in 2023 te sluiten voor extra CO_2-reductie in Nederland. Bijgesloten concept-Kamerbrief betreft een reactie op dit amendement.

Advies

U kunt de Kamerbrief ondertekenen. Hierin ontraadt u het amendement in lijn met het dossier van de plenaire behandeling.

Ontvangen BBR

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister 10.2.e

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Auteur
10.2.e 10.2.e
T 070 379
10.2.e @minezk.nl

Datum
8 oktober 2019

Kenmerk
WJZ / 19238353

Bhm: 19240301

Kopie aan
10.2.e

Bijlage(n)
2

nota

Memorie van antwoord bij het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie

Parafenroute

10.2e 11.1 K&E 11.1 WJZ, 10.2e

Elektriciteit 10.2e WJZ, 10.2e BBR 11.1

10.2e

Aanleiding

Op 23 september jl. bracht de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat van de Eerste Kamer voorlopig verslag uit over het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie. Bijgaand treft u de beantwoording van de vragen van de leden van de diverse fracties aan.

Advies

U kunt de volgende stukken ondertekenen, zodat de memorie van antwoord aan de Eerste Kamer gezonden kan worden:

1. De aanbiedingsbrief;
2. De memorie van antwoord.

Kernpunten

- Er zijn vragen gesteld door de leden van de volgende fracties: VVD, CDA, GroenLinks, D66, PvdA, PVV, SP, Partij voor de Dieren, Fractie-Otten en SGP. Daarnaast hebben de leden van de ChristenUnie-fractie zich aangesloten bij de vragen van de leden van de VVD-fractie en de leden van de 50PLUS-fractie bij de vragen van de leden van de CDA-fractie.
- De meeste aandacht van de verschillende fracties ging, net zoals bij de behandeling in de Tweede Kamer, uit naar leveringszekerheid, biomassa en ombouwmogelijkheden van de centrales en nadeelcompensatie.
- De vragen zijn beantwoord in lijn met de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel en met de beantwoording van de vragen van de leden van de Tweede Kamer.

Ontvangen BBR

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA DEN HAAG

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 17 OKT 2019
Betreft Voorstel van wet, houdende regels voor het produceren van elektriciteit met behulp van kolen (Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie) (Kamerstuknummer 35167)

Ons kenmerk
WJZ / 19231796

Bijlage(n)
1

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u de memorie van antwoord inzake het bovenvermelde voorstel aan.

10.2.e

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Van: 10.2.e @uniper.energy>
Datum: 4 november 2019 om 18:55:48 CET
Kopie: 10.2.e @uniper.energy>
Onderwerp: wetsvoorstel verbod op kolen

Geachte leden van de EK Cie EZK,

In zijn brief van vrijdag jl. verzoekt Minister Wiebes de Eerste Kamer tot enige spoed bij de behandeling van het wetsvoorstel verbod op kolen. Uniper kan zich de urgentie van de Minister goed voorstellen. Alle betrokken partijen hebben immers baat bij snelle duidelijkheid over de uitfasering van steenkool voor elektriciteitsproductie. Maar de gewenste snelheid mag wat niet prevaleren boven de noodzakelijke zorgvuldigheid die past bij de behandeling van een wetsvoorstel met zo'n significante impact op zeven miljard euro aan energieinvesteringen. Bovendien staat - anders dan de Minister lijkt te suggereren - een mogelijk tragere behandeling van het wetsvoorstel de beoogde sluiting van de Hemweg centrale niet in de weg. De afspraken tussen betrokken partijen daarover zijn solide en in de media staat niet voor niets te lezen dat zowel wat betreft de beschikbaarheid van personeel als de actuele voorraadpositie van steenkool voorzetting van productie niet aan de orde is.

Intussen is evenwel de robuuste weerstand tegen biomassa verder toegenomen. Daarnaast laat het laatste rapport van Frontier Economics ondubbelzinnig zien dat er voor biomassa en ook voor waterstof geen business case is. Al met al is de stelling van de Minister dat er voor de kolencentrales voldoende alternatieven voorhanden zijn steeds minder houdbaar. Daarom willen wij vragen of uw Kamer een technische briefing wil organiseren met (o.a.) Frontier Economics, zodat uw Kamer zelf een goed inhoudelijk oordeel kan vormen over de argumentatie van de Minister.

In de bijlage vindt u nog een wat uitgebreider perspectief op de meest recente ontwikkelingen.

Uiteraard zijn wij desgewenst beschikbaar voor een nadere toelichting.

Best regards,

10.2.e
Tel +31 (0)6 10.2.e

Uniper position paper 2.0 (04.11.2019) - wetsvoorstel verbod op kolen

In zijn brief van vrijdag jl. verzoekt Minister Wiebes tot enige spoed bij de behandeling van het wetsvoorstel verbod op kolen. Uniper kan deze urgentie goed begrijpen. Alle betrokken partijen hebben immers baat bij snelle duidelijkheid over de uitfasering van steenkool voor elektriciteitsproductie. Maar de gewenste snelheid van de invoering van een specifieke korte termijn maatregel (dwz sluiting van de Hemweg centrale in verband met Urgenda) zou niet mogen prevaleren boven de **noodzakelijke zorgvuldigheid** die past bij de behandeling van een wetsvoorstel met zo'n significante impact op zeven miljard euro aan energieinvesteringen.

De Minister heeft ondertussen kennis kunnen nemen van het **tweede rapport van Frontier Economics**[1] dat nu is aangepast aan de actuele marktcondities en de haalbaarheid van een ombouw naar respectievelijk biomassa (100%) en waterstof in combinatie met biomassa analyseert. De hoofdconclusie is nog steeds dat sluiting van de MPP3 (en vergelijkbare) kolencentrale(s) in 2030, in economische zin, het meest rationeel en realistisch is. Bedrijven gaan geen (extra) investeringen plegen die niet kunnen worden terugverdiend. Wat vindt de Minister van dit laatste rapport van Frontier Economics? En indien de Minister de conclusies van Frontier Economics over de haalbaarheid van de ombouw van kolencentrales niet onderschrijft, **op welke andere inzichten berust de gedachte van de Minister dan dat bedrijven wel in een ombouw zullen gaan investeren en de centrales ook na 2030 in de markt houden?** Ook energiebedrijf RWE heeft meermaals te kennen gegeven dat van een volledige ombouw en productie van elektriciteit op biomassa alleen maar sprake kan zijn indien er subsidie voor de onrendabele top komt[2]. Het regeerakkoord heeft nu juist een streep door die subsidies gezet.

Kan de Minister een specifieke toelichting geven op de in de Memorie van Toelichting genoemde **voorbeelden in België, Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Canada** waarbij (oude) kolencentrales volledig zijn omgebouwd naar biomassa? Was in die gevallen sprake van subsidie? En zo ja, in welke vorm (vast en/of variabel) en hoeveel (per centrale per jaar, idem uitgedrukt in EUR/MWh elektriciteitsproductie)? Deze inzichten zijn belangrijk om te bepalen in hoeverre de ombouw optie wel of niet opportuun is voor de laatste kolencentrales in Nederland.

De Minister heeft ongetwijfeld ook de recente **weerstand tegen biomassa** meegekregen. Hoe taxeert de Minister deze breed gedragen weerstand? Is de Minister van mening dat grootschalige toepassing van biomassa in kolencentrales maatschappelijk aanvaardbaar is? Ziet de Minister ook dat de politiek het (grootschalig gebruik van) biomassa niet bepaald toejuicht[3]? Zou straks niet kunnen blijken dat een verbod op (of significante beperking van) biomassa voor grootschalige elektriciteitsproductie al in 2019 voorzienbaar was? Kan de Minister zich voorstellen dat deze maatschappelijke weerstand zich zou kunnen vertalen naar langdurige en onzekere vergunningstrajecten voor de betrokken kolencentrales? Vattenfall heeft ondertussen al aangegeven om niet meer in biomassa projecten in Nederland te

---

1 https://www.frontier-economics.com/uk/en/news-and-articles/news/news-article-i6731-is-blue-hydrogen-an-option-for-the-future-of-dutch-coal-fired-power-plants/

2 https://energeia.nl/energeia-artikel/40077742/nuon-en-rwe-zien-snellere-uitfasering-kolen-tegemoet

3 Motie Koffeman c.s. (29/10/2019), link; Motie Van Raan c.s. (06/03/2019), link; Motie Faber-Dik/Jetten (31/10/2018), link; Motie Vos c.s. (08/12/2016), link

investeren[4]. Kan de Minister zich voorstellen dat partijen voor een investering een afweging maken in hoeverre de aanvoer en acceptatie (license to operate) van betreffende brandstof naar de toekomst toe voldoende zeker is? Is het niet zinvol om in dit licht de resultaten van de analyse van SER/PBL met betrekking tot de lange termijn beschikbaarheid van biomassa voor diverse toepassingen af te wachten? Hoe taxeert de Minister nu zijn eigen beschouwingen over biomassa en steenkoolcentrales tijdens het Tweede Kamer debat over dit wetsvoorstel: "*We zitten met een kabinet waarin — dat wil ik wel verklappen — ik als minister van EZK en de staatssecretaris van IenW ons moeilijk kunnen voorstellen dat een belangrijk deel van onze energievoorziening uit biomassa moet komen. Het gaat eenvoudigweg het voorstellingsvermogen te boven; de sommetjes lijken gewoon niet meer te kloppen. Dat wil ik dan wel verklappen.*"[5]. Kan de Minister zich voorstellen dat dit niet echt als een grote steun voor de grootschalige inzet van biomassa in steenkoolcentrales wordt gepercipieerd?

Kan de Minister niet toegeven dat de ombouw naar een alternatieve brandstof niet voor de hand ligt? De alternatieven zijn in technische zin nog niet volwassen of zelfs onmogelijk, en/of niet in voldoende mate beschikbaar en/of veel te duur. De Minister heeft er bewust voor gekozen om zelf geen onderzoek te doen naar de haalbaarheid van de verschillende opties. Uniper heeft via een gerenommeerd bureau (Frontier Economics) wel onderzoek laten doen naar in ieder geval twee van de (in technische zin) meest realistische opties, biomassa en waterstof. In alle scenario's blijken deze business cases zwaar negatief. Dan kan de Minister toch niet volhouden dat er wel (realistische) alternatieven zijn. Kan de Minister die conclusies niet accepteren? En als hij het echt anders ziet kan de Minister dan serieus, d.w.z. met **financiële assumpties en berekeningen**, onderbouwen welke opties dan wel economisch haalbaar zouden zijn.

Wij brengen nogmaals in herinnering dat het nota bene Minister Wiebes zelf was die in het Tweede Kamer debat al vaststelde dat het wetsvoorstel een **sluitingswet** is indien er geen alternatieven blijken te zijn: "*Dan is het belangrijk dat er een alternatieve manier van exploitatie is. Als die er niet is, dan wordt het een sluitingswet en dan hebben we een heel ander juridisch kader. Dan is er geen sprake meer van een regulering van eigendom maar dan is het in zekere zin onteigening.*"[6] Kan de Minister niet toegeven dat nu blijkt dat er geen realistische alternatieve brandstoffen zijn de benadeelde eigenaren van de kolencentrales fatsoenlijk gecompenseerd dienen te worden? Daarmee zou hij recht doen aan de belangen van betrokken partijen en ook het algemene investeringsklimaat in Nederland een goede dienst bewijzen. Het zou bovendien de Nederlandse Staat en de betrokken partijen een lange (en dure) rechtsgang besparen.

---

4 https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/vattenfall-opent-voorlopig-geen-nieuwe-houtstookcentrales-in-nederland~bad9f79d/
https://www.trouw.nl/binnenland/vattenfall-wacht-met-nieuwe-biomassacentrales~b82a1dff/

5 Tweede Kamer, plenair debat, 26/06/2019, link

6 Tweede Kamer, plenair debat, 26/06/2019, link

Tweede Kamer
DER STATEN-GENERAAL

Aan de minister van Economische Zaken en Klimaat

Den Haag, 13 november 2019

Kenmerk: 2019Z21991

Geachte heer Wiebes,

Met deze brief breng ik u het verzoek van het lid Van Raan over zoals dat is gedaan in het ordedebat van heden.
Het stenografisch verslag inzake dit verzoek treft u bijgaand aan.

Met vriendelijke groet,

Khadija Arib
Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal

Regeling van werkzaamheden van woensdag 13 november 2019 (concept)

De **voorzitter**:
Ik geef het woord aan de heer Van Raan namens de Partij voor de Dieren.

De heer **Van Raan** (PvdD):
Gisteren heeft de Eerste Kamer middels een motie van de Partij voor de Dieren aangegeven niet langer te vertrouwen in de klimaatwinst van houtbijstook. Zij heeft aangegeven dat alle voorgenomen subsidies op een zo kort mogelijke termijn moeten worden stopgezet. Nu de meerderheid in de Kamer zich zo kritisch heeft uitgelaten over het opstoken van bossen, hoor ik graag van de minister welke impact dat heeft op zijn beleid ten aanzien van houtige massa. Ook wil ik hier een rappel doen om de beantwoording van de door mij op 1 oktober gestelde schriftelijke vragen af te hebben voor het debat over de begroting van EZK. Dank u wel.

De **voorzitter**:
Het gaat om het vragen van een brief voor een debat dat morgen plaatsvindt. Ik begrijp althans dat dat de bedoeling is.

De heer **Van Raan** (PvdD):
Nee, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dat volgende week plaatsvindt. Pardon. Dat mag. Daar is geen meerderheid voor nodig, zeg ik alvast, tenzij degenen die bij de interruptiemicrofoon staan iets toe te voegen hebben. De heer Baudet heeft altijd iets toe te voegen.

De heer **Baudet** (FvD):
Dank voor het compliment. Ik steun het volledig. En het leuke is dat wij, ondanks dat we dus zeer verschillende politieke visies hebben, ons allebei uitermate storen aan de irrationaliteit van het VVD-beleid in dezen.

De **voorzitter**:
Nee, dit voegt niets toe. Het gaat echt om een brief.

De heer **Baudet** (FvD):
Het is heel eigenaardig. Het is eigenlijk een sekte.

De **voorzitter**:
Dank u wel.

De heer **Van Raan** (PvdD):
Nou, het eerste en het tweede kan ik steunen.

De heer **Sienot** (D66):
In aanvulling op het verzoek van de heer Van Raan. Ik heb vandaag samen met mijn collega's Agnes Mulder en Carla Dik-Faber vragen gesteld over hetzelfde onderwerp. We gaan nog een stap verder. We zouden heel graag ook daar zo snel mogelijk een antwoord op hebben.

De **voorzitter**:
Oké. Dan stel ik voor het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Klimaat

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 15 november 2019
Betreft Beantwoording vragen over biomassa

Ons kenmerk
DGKE-K / 19245566

Uw kenmerk
2019Z18463

Geachte Voorzitter,

Op 1 oktober jl. heeft het lid Van Raan (PvdD) vragen gesteld over het advies van de commissie-Remkes en de implicaties voor de subsidie voor het (bij)stoken van biomassa in energiecentrales en de aanleg van nieuwe biomassacentrales (kenmerk 2019Z18463). Hierbij treft u de antwoorden op deze vragen, mede namens de minister voor Milieu en Wonen.

10.2.e

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Klimaat

Ons kenmerk
DGKE-K / 19245566

1
Bent u bereid om, zoals de commissie-Remkes adviseert, de subsidie voor het bijstoken van biomassa in energiecentrales te heroverwegen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
In het licht van stikstofdepositie is er geen reden de subsidie te heroverwegen. Zoals de commissie-Remkes zelf constateert draagt heroverweging niet bij aan de reductie van stikstofdepositie. Het kabinet acht de bijstook van duurzame biomassa in energiecentrales nodig voor het behalen van de doelen rond hernieuwbare energie en CO_2-reductie.

2
Kunt u aangeven hoeveel subsidie het afgelopen jaar ging naar biomassa in de brede zin? Hoeveel subsidie ging er specifiek naar biomassa (bij)stook voor energieopwekking?

Antwoord
In deze vraag interpreteer ik 'biomassa in de brede zin' als zijnde alle vormen van hernieuwbare warmte- en elektriciteitsproductie met biomassa. In totaal is hieraan in 2018 € 310 miljoen subsidie uitbetaald.

Ik ben niet in de positie om specifieke informatie te verschaffen over de hoeveelheid subsidie die in 2018 is uitbetaald voor de bijstook in kolencentrales, omdat er in 2018 slechts één bedrijf was dat hiervan gebruik maakte en ik met het publiceren van deze gegevens bedrijfsvertrouwelijke informatie zou verstrekken.

3
Kunt u aangeven hoeveel biomassacentrales er op dit moment gepland of in aanbouw zijn? Welke van deze centrales zijn nog niet definitief?

4
Wat is het vermogen van deze centrales? Hoeveel hiervan zijn warmtecentrales en hoeveel zijn elektriciteitscentrales?

Antwoord 3 en 4
Onderstaande tabellen geven een uitsplitsing het soort biomassa-installaties dat op dit moment een SDE+-beschikking hebben en die in verschillende stadia van ontwikkeling zijn:

Installaties voor hernieuwbare warmte

Type installaties	Individueel vermogen installaties / soort installatie	Aantal installaties
Installaties op vaste biomassa	< 1 MW	12
	1 - 10 MW	10
	> 10 MW	2
	< 1 MW	1

Installaties op vloeibare biomassa	1 - 10 MW	1
	> 10 MW	1
Vergisting	Monomestvergisting	14
	Co-vergisting	5
	Overige vergisting	2

Installaties voor gecombineerde productie hernieuwbare warmte en elektriciteit

Type installaties	Individueel vermogen installaties / soort installatie	Aantal installaties
Installaties op vaste biomassa	< 1 MW	47
	1 - 10 MW	43
	> 10 MW	41
Bijstook in kolencentrales		4
Vergisting	Monomestvergisting	96
	Co-vergisting	9
	Overige vergisting	4

Installaties voor hernieuwbaar gas

Type installaties	Individueel vermogen installaties / soort installatie	Aantal installaties
Installaties op vaste biomassa	>10 MW	1
Installaties op vloeibare biomassa	> 10 MW	1
Vergisting	Monomestvergisting	24
	Co-vergisting	15
	Overige vergisting	7

5
Bent u op de hoogte van de toenemende maatschappelijke weerstand tegen biomassacentrales, zoals blijkt uit het verzet in Diemen en Arnhem?

Antwoord
Ja, ik ben ervan op de hoogte dat er weerstand bestaat tegen sommige biomassacentrales.

6
Bent u op de hoogte van de wetenschappelijke weerstand tegen biomassacentrales, zoals blijkt uit de publicatie "Serious mismatches continue between science and policy in forest bioenergy"?[1]

Antwoord
Ja, ik ken de genoemde publicatie van een aantal leden van de European Academies Science Advisory Council (EASAC).

7
Deelt u de mening dat, de eerder genomen beleidsbeslissingen daargelaten, de meest recente wetenschappelijke inzichten het gebruik van biomassa als duurzame brandstof niet langer rechtvaardigen? Zo nee, waarom niet? Op welke wetenschappelijke informatie baseert u dat?

Antwoord
Nee. Voor een toelichting verwijs ik u naar mijn reactie op de eerdergenoemde EASAC-publicatie.

8
Benoemt u op dit moment biomassa nog steeds als duurzaam? Zo ja, op welke gronden? Hoe luidt (ter voorkoming van misverstanden) de definitie van duurzame biomassa op dit moment en op welke wetenschappelijke gronden is die definitie tot stand gekomen?

Antwoord
Het kabinet is ervan overtuigd dat duurzame biomassa een bijdrage kan leveren aan de transitie naar een klimaatneutrale samenleving en een circulaire economie. Het kabinet erkent dat niet alle gebruik van biomassa duurzaam is. Om die reden stelt het kabinet nu al strenge duurzaamheidseisen aan houtige biomassa die met subsidie in energiecentrales wordt gebruikt. Daarnaast werkt het kabinet aan een duurzaamheidskader voor alle biomassa. Voor een verdere toelichting verwijs ik naar mijn reactie op de EASAC-publicatie.

9
Kunt u aangeven wat de consequenties voor Nederland en het Nederlandse klimaatbeleid zou zijn wanneer het verstoken van biomassa niet alleen door de wetenschap, maar ook door internationale organisaties zoals de EU en de VN niet langer als duurzame energie gezien zou worden?

Antwoord
Het kabinet gaat uit van de bestaande internationale en Europese afspraken.

10
Deelt u de mening dat Nederland en haar klimaatbeleid ontzettend kwetsbaar zijn nu de regering voor de verduurzaming grotendeels inzet op een energievorm waarvan de wetenschap al aangeeft dat deze niet duurzaam is?

[1] https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/gcbb.12643

Antwoord
Nee, het Nederlandse klimaat- en energiebeleid is erop gericht om in alle sectoren en met gebruikmaking van vele verschillende technologieën de transitie naar 49% broeikasgasreductie in 2030 te realiseren, als tussenstap naar 95% reductie in 2050.

11
Wat dient er te gebeuren alvorens Nederland haar kwalificatie 'duurzaam' voor biomassa aanpast?

Antwoord
Het kabinet gaat uit van de bestaande internationale en Europese afspraken.

12
Heeft u een plan in voorbereiding om de noodzakelijke klimaatopgave alsnog te realiseren, mocht het gebruik van biomassa niet langer als duurzaam geclassificeerd worden? Zo nee, waarom niet? Bent u bereid, gegeven het gebrek aan wetenschappelijk en maatschappelijk draagvlak voor biomassacentrales, zo'n plan voor te bereiden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
Nee, het kabinet is ervan overtuigd dat de inzet van duurzame biomassa nu en richting 2030 en 2050 noodzakelijk is voor de verduurzaming van onze economie en het realiseren van de klimaatopgave. Daarbij gelden voor het kabinet twee uitgangspunten: alleen duurzame biomassa kan een bijdrage leveren aan de transitie naar een CO_2-arme en circulaire economie, en duurzame biomassa moet uiteindelijk zo beperkt en hoogwaardig mogelijk worden ingezet. Op basis van deze uitgangspunten heeft het kabinet verschillende acties in gang gezet op het gebied van duurzame biomassa, in het bijzonder de ontwikkeling van een duurzaamheidskader en routekaarten voor nationale biomassa en cascadering. Uw Kamer is op 4 juli jl. geïnformeerd over de uitwerking van deze acties (Kamerstuk 32 813, nr. 375).

13
Bent u bereid in ieder geval een tijdelijke stop op de bouw van nieuwe biomassacentrales af te kondigen terwijl de heroverweging van de subsidie en het bredere biomassa beleid plaatsvindt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
Nee. Het kabinet gaat niet over de bouw van biomassacentrales. Het kabinet gaat wel over de subsidie voor het gebruik van duurzame biomassa. Nieuwe subsidiebeschikkingen voor bijvoorbeeld biostoomketels in de industrie of biomassacentrales in de gebouwde omgeving die worden afgegeven in de periode tot het duurzaamheidskader er is, moeten voldoen aan de huidige wettelijk geldende duurzaamheidscriteria.

Hoewel het PBL pas na 2030 knelpunten verwacht in de beschikbaarheid van duurzame biomassa, is het verstandig om rekening te houden met onzekerheden in prognoses van vraag en aanbod. Daarom wordt het PBL gevraagd om jaarlijks inzicht te bieden in de ontwikkeling van vraag en aanbod van duurzame biomassa

en eventuele knelpunten in de beschikbaarheid van duurzame biomassa tijdig te signaleren. Zoals in het Klimaatakkoord is opgenomen, gaat het kabinet terughoudend om met het afgeven van nieuwe subsidiebeschikkingen ter stimulering van het gebruik van duurzame biomassa zodra partijen op basis van de jaarlijkse monitoring knelpunten in de beschikbaarheid van duurzame biomassa vóór 2030 verwachten, totdat het duurzaamheidskader is geïmplementeerd. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie Van Raan en Wassenberg (Kamerstuk 32 813, nr. 316).

14
Kunt u deze vragen beantwoorden voor begrotingsbehandeling van Economische Zaken en Klimaat? Zo nee, waarom niet?

Antwoord
Ja.

Van 10.2.e @uniper.energy>
Datum: 15 november 2019 om 22:32:11 CET
Kopie: 10.2.e @uniper.energy>
Onderwerp: wetsvoorstel verbod op kolen

Geachte leden van de EK Cie EZK,

In aanloop naar het nadere voorlopige verslag treft u bijgaand een korte beschouwing op de recente ontwikkelingen rondom biomassa ...

Uiteraard zijn wij desgewenst beschikbaar voor een nadere toelichting.

Best regards,

10.2.e
Tel +31 (0)6 10.2.e

Uniper position paper 3.0 (15.11.2019) - wetsvoorstel verbod op kolen

Aanstaande dinsdag sluit de termijn voor het **nader voorlopig verslag**. In onze eerdere berichten, de laatste op 5 november jl., hebben wij u reeds geïnformeerd over onze bezwaren en argumenten in relatie tot het wetsvoorstel. In de afgelopen weken waren er twee noemenswaardige nieuwe ontwikkelingen die onze positie aanvullend onderbouwen en steunen.

Op donderdag 7 november gaf PBL een technische briefing over de Klimaat en Energie Verkenning 2019 (KEV) aan de vaste kamer commissie voor EZK. Tijdens die bijeenkomst bleek dat ook de rekenmeesters van het PBL uitgaan van de verwachting dat **de kolencentrales in 2030 niet zullen ombouwen naar biomassa**: "*Voor 2030 is op dit moment in ieder geval aangenomen dat er geen biomassa meestook in kolencentrales zal zijn. (…) Wij veronderstellen dat dat **niet rendabel** is in de elektriciteitsmarkt van 2030*."[1] Daarmee onderschrijft het PBL de conclusies van de recente studies hieromtrent van Frontier Economics.

Verder is het relevant om de maatschappelijke en ook politieke belangstelling voor biomassa te noemen. Diverse media besteedde in de afgelopen weken aandacht aan de **groeiende weerstand tegen biomassa**. Deze trend zette zich ook voort in de politiek met als (voorlopig) hoogtepunt de recent aangenomen motie Koffeman c.s. in de Eerste Kamer. Hoewel deze motie (uiteindelijk) enkel betrekking had op het stop zetten van "*alle voorgenomen subsidies voor houtbijstook in kolencentrales op zo kort mogelijke termijn*" en daarmee de facto staand kabinetsbeleid onderschreef was het o.i. een duidelijk signaal dat vrijwel alle politieke partijen biomassa (voor kolencentrales), om uiteenlopende redenen, **onwenselijk** achten. In dat licht en zeker ook vanuit de notie dat volgens de Minister het verbod op kolen voor de eigenaren van de centrales voorzienbaar zou zijn geweest is het (los van het gebrek aan financieel rendement) natuurlijk volstrekt ondenkbaar dat energiebedrijven in een grootschalige conversie naar biomassa zullen gaan investeren.

Nu dus alle seinen voor de ombouw van kolencentrales naar biomassa op rood staan wordt de (toen nog hypothetische) voorspelling van Minister Wiebes tijdens het debat in de Tweede Kamer bewaarheid: "*Als die [alternatieve manier van exploiteren] er niet is, dan wordt het een **sluitingswet** en dan hebben we een heel ander juridisch kader. Dan is er geen sprake meer van een regulering van eigendom maar dan is het in zekere zin **onteigening**.*"[2]

---

[1] Zie vanaf minuut 31 in bijgaande link

[2] Tweede Kamer, plenair debat, 26/06/2019, link

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister 10.2.e

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Auteur
10.2.e 10.2.e
T 070 379
10.2.e @minezk.nl

Datum
21 november 2019

Kenmerk
DGKE-E / 19281199

BHM: 19282521

Kopie aan
10.2e

Bijlage(n):
2

nota

Memorie van Antwoord 2 wetsvoorstel verbod op kolen

Parafenroute
10.2e **K&E** **E.** 10.2e
10.2e
WJZ, 10.2e **BBR**
10.2e 10.2e

Aanleiding

De Eerste Kamer heeft voor het wetsvoorstel Verbod op kolen bij elektriciteitsproductie aanvullende vragen gesteld. Reden was de KEV2019, echter zijn er over veel meer onderwerpen vragen gesteld. U heeft vrijdag 22 november leestijd omdat de beantwoording einde van deze dag in de Eerste Kamer moet liggen. Plenaire behandeling is voorzien op 3 december.

Advies

U kunt de beantwoording ondertekenen en versturen naar de Eerste Kamer.

Kernpunten

- De leden van de fractie van de VVD, FvD, CDA, D66, PvdA, PVV, CU, PvdD en Otten hebben aanvullende vragen gesteld.
- De meeste aandacht van de verschillende fracties ging, net zoals bij de eerdere vragen uit naar de beschikbaarheid van biomassa, de haalbaarheid van omschakeling en nadeelcompensatie. De belangrijkste punten worden hieronder toegelicht.
- De VVD heeft zorgen over de CO2-reductie die bewerkstelligd wordt met het wetsvoorstel, vanwege weglekeffecten en de inzet van biomassa als gevolg. De lijn van beantwoording is dat biomassa als hernieuwbaar wordt gezien, dat we hier strenge duurzaamheidseisen aan stellen, bezig zijn met het duurzaamheidskader en dat we geen nieuwe beschikkingen voor bij- en meestook van biomassa afgeven.
- FvD is zeer kritisch over zowel de inzet van biomassa als de haalbaarheid van omschakeling. Wat betreft de haalbaarheid van omschakeling is de lijn dat:
    - Met het wetsvoorstel worden de exploitanten van de centrales vrijgelaten om te schakelen naar andere brandstoffen, voorbeelden hiervan zijn niet alleen biomassa, maar ook biobrandstoffen, hernieuwbare gassen, ammoniak, afvalstoffen, ijzerpoeder en waterstof.

Ontvangen BBR

  - Het kabinet verwacht dat voor alle centrales in de geboden overgangsperiode van ruim tien jaar voldoende toekomstperspectief bestaat voor een van de mogelijke alternatieve brandstoffen. Het is aan de exploitanten om te beslissen welke brandstof zij voor hun centrale in technisch en bedrijfseconomische zin het meest geschikt achten.
- PvdA heeft als belangrijkste vragen of de regering het eens is dat de kolencentrales verkeerde bedrijfseconomische inschattingen hebben gemaakt, waardoor de investering in de nieuwe kolencentrales als bedrijfsrisico gezien kan worden en het zeer onjuist zou zijn dat de belastingbetaler de dupe is mocht er nadeelcompensatie moeten worden betaald. Dit is in lijn met onze redenering van de voorzienbaarheid van een maatregel als dit wetsvoorstel.
- CU heeft aanvullende vragen gesteld over de toepassing van CCS/CCUS en de subsidiering daarvan, naast de beschikbaarheid van biomassa en opties voor andere brandstoffen. De beantwoording is in lijn met eerdere vragen gesteld door de TK en EK.
- De Fractie-Otten is ook kritisch over de beschikbaarheid van biomassa, de weerstand tegen biomassa, de alternatieven voor kolen anders dan biomassa en de haalbaarheid van omschakeling. Daarnaast vragen zij zich ook af of dit niet een sluitingswet is en of er sprake zou moeten zijn van compensatie. De lijn van beantwoording op dit laatste punt is dat de overgangsperiodes zorgvuldig gekozen zijn, dat het alsnog mogelijk is dat er centrales zijn die niet overgaan op andere brandstoffen, maar dat de overgangsperiodes die nu gegeven worden voldoende (nadeel)compensatie bieden.

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 22
2513 AA DEN HAAG

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 22 november 2019
Betreft Voorstel van wet, houdende verbod op kolen bij elektriciteitsproductie (Kamerstuknummer 35167)

Ons kenmerk
WJZ / 19281270

Bijlage(n)
1

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u de nadere memorie van antwoord inzake het bovenvermelde voorstel aan.

10.2.e

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ONDERTEKENING

Aan de Minister 10.2.e 29/11

Directie Wetgeving en Juridische Zaken

Auteur
10.2.e 10.2.e
T 070 379
10.2.e @minezk.nl

Datum
26 november 2019

Kenmerk
WJZ / 19280428

Kopie aan
10.2e

Bijlage(n): 1

nota

Besluit aanwijzing NEa als toezichthouder bij wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie

Parafenroute

10.2e

10.2e WJZ 10.2e WJZ

10.2e

10.2e Directie Elektriciteit BBR

10.2e

Aanleiding

Het wetsvoorstel verbod op kolen bij elektriciteitsproductie is in behandeling bij de Eerste Kamer en indien de Eerste Kamer dit wetsvoorstel in december aanneemt, is het de bedoeling het wetsvoorstel nog dit jaar in werking te laten treden.
De ambtenaren van de Nederlandse Emissieautoriteit (NEa) worden in het wetsvoorstel genoemd als toezichthouder op het verbod op kolen. Voor de aanwijzing van de NEa als toezichthouder is bijgesloten besluit nodig.

Advies

U wordt verzocht om bijgaand besluit reeds nu te ondertekenen, zodat het als het wetsvoorstel door de Eerste Kamer is aangenomen, tijdig gepubliceerd kan worden in de Staatscourant.

Ontvangen BBR

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

TER ADVISERING

Aan de Minister

Directoraat-generaal Klimaat en Energie
Directie Elektriciteit

Auteur
10.2.e 10.2.e
T 070 379
10.2.e @minezk.nl

Datum
27 november 2019

Kenmerk
DGKE-E / 19288470

BHM: 19289029

Kopie aan
10.2.e

Bijlage(n):
7

nota

Dossier Eerste Kamer debat wetsvoorstel verbod op kolen

Parafenroute

10.2e **K&E** 10.2e

E. 10.2e 10.2e

W&O. 10.2e

BBR 10.2e

Aanleiding

Op dinsdag 3 december is van 11:00-21:00 het Eerste Kamer debat over het wetsvoorstel verbod op kolen. Hiervoor hergebruiken we het dossier voor de TK behandeling en voor biomassa het dossier voor de begrotingsbehandeling. Bijgevoegd hierbij is: aanvullingen op het dossier + belangrijkste schriftelijke vragen en antwoorden die gesteld zijn door de Eerste Kamer.

Advies

U kunt kennis nemen van deze nota en bijbehorende stukken.

Kernpunten

TK dossier verbod op kolen
Map 1: Algemene redeneerlijn
Map 2: Eerder sluiten kolencentrales
Map 3: Hemweg
Map 4: Biomassa (apart bijgevoegd is ook het biomassa dossier van de begrotingsbehandeling)
Map 5: Gevolgen wetsvoorstel
Map 6: Overige Q&A's
Map 7: Aanvullingen TK, incl nationale kosten
Map 8: Aanvullingen EK

- Onteigening
- Leveringszekerheid
- Haalbaarheid ombouw
- Reactie onderzoek Frontier/Uniper
- Q&A tijdelijke stillegging centrale
- Nadeelcompensatie Hemweg

Ontvangen BBR

TOELICHTING

Met dit besluit worden op grond van artikel 5, eerste lid, van de Wet verbod op kolen bij elektriciteitsproductie de ambtenaren aangewezen die toezicht houden op de naleving van het verbod op kolen als bedoeld in artikel 2 van voornoemde wet met inachtneming van de overgangsperioden zoals deze gelden in de artikelen 3 en 3a van deze wet.
De inspecteurs van de Nederlandse Emissieautoriteit zullen ingevolge dit besluit toezicht houden op het verbod op kolen door na te gaan of er na de geldende overgangsperioden geen kolen meer gebruikt worden voor de productie van elektriciteit. Bij de uitvoering van hun toezichtstaken kunnen de inspecteurs gebruik maken van de bevoegdheden van titel 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht. Dat betekent onder meer dat ze de bedrijfsterreinen van de desbetreffende productie-installaties kunnen betreden, vervoermiddelen kunnen onderzoeken, inzage kunnen vorderen van de bedrijfsadministratie, deze administratie in beslag kunnen nemen, monsters kunnen nemen en deze laten analyseren.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,

10.2.e

Overzicht onderzoeken over sluiten kolencentrales

		IBO CO2 (2016)	Frontier (2016) scenario 3a	CE Delft (2019)	Frontier (2018)	Frontier (2016) addendum 3a	Frontier (2016) scenario 3c
Welke centrales en wanneer		**alle 5 in 2020**	**alle 5 in 2020**	**3 nieuwe in 2020**	**2 oude in 2025, 3 nieuwe in 2030**	**2 oude in 2020, 3 nieuwe in 2030**	**alle 5 in 2030**
CO2 besparing nationaal	2020	14.7 Mton	12 Mton	9 Mton		4 Mton	
	2030				18 Mton	18 Mton	18 Mton
Percentage weglek CO_2-reductie naar het buitenland (netto Europees/mondiaal CO_2-reductie)	2020	45% (8.1 Mton)	98% (0.2 Mton)	50% (4.5 Mton)		103% (-0.1 Mton)	
	2030				56% (8 Mton)	63% (6.7 Mton)	63% (6.7 Mton)

11.1

[11]